

DR. VOJTĚCH MARTINŮ

DO ŽIVOTA

1941

Velehrad, nakladatelství dobré knihy v Olomouci

NIHIL OBSTAT. Censor ex officio: Dr. Carolus Kyselý.
IMPRIMATUR. Olomucii, die 9. Octobris 1940. — Dr. Udalricus Karlík,
Vicarius generalis. — Nr. 13.929.

Ty a Bůh.

1. SMYSL MÉHO ŽIVOTA

Andrea Majocchi, profesor lékařské fakulty v Miláně, zamýšlí se ve své knize Život chirurgův nad životními otázkami. V závěru knihy píše:

„Ale zatím co se ocítám neustále před smrtí, ji potírám a zaháním, objevuje se přede mnou často jiná otázka ještě vážnější, ještě dotěrnější: účel života.

Proč všechen ten boj, k jakému účelu všechno to utrpení, kam míří neúnavný pochod člověka?

Jaká úzkostlivá otázka, ježící se nesnázemi.

Otázka, která zaměstnávala mou mysl již od krásných let studentských.

Ano, po celý život jsem na to myslel . . . ale bezvýsledně.“

Kdysi tuto otázku položíte si také vy. Již však dnes rád bych dal odpověď na nejdůležitější otázky lidského života:

Odkud je můj život.

K čemu jsem na světě.

Kam po tomto životě.

Jak se v tomto životě zařídím.

ODKUD JE MŮJ ŽIVOT

Kolik slavných rodů ve středověku odvozovalo svůj původ až od Julia Caesara. Ba i dnes mnohý člověk chce znát své předky, proto hledá ve starých zápisech a matrikách a zjišťuje, jak čím hloub do minulosti se vázal víc s jinými rody, a každý by nakonec skončil se svým rodokmenem tam, kde končí všechny rodokmeny, u Adama, a Písmo sv. o něm poznamenává: „... a ten (byl) Boží.“ (Luk. 3, 38.)

Ano, život, který je v rostlinách, zvířatech, člověku, ne-

vznikl sám sebou. Z mrtvé země nemůže povstat živá bytost. Sv. Pavel vysvětlil v jednom kázání, odkud je náš život. Stalo se tak v Athénách. Vzdělání Řekové ho tehdy poslouchali. Kázal jim:

„... Bůh, který učinil svět a všechno, co kolem sebe vidíte ... ten dává všechněm život a dýchání; a učinil, aby z jednoho praotce všechno pokolení lidské přebývalo na veškerém povrchu zemském.“ (Sk. ap. 17, 24-26.) Od Boha je tedy váš život, vaše oči, vaše smysly, vaše zdraví, vaše nadání. Všechny své přednosti jste dostali bez jakékoliv zásluhy. (Tato myšlenka nás vede k pokoře, máme-li snad dary, kterých ostatní postrádají.)

K ČEMU JE MŮJ ŽIVOT

Zmíněný universitní profesor píše dále: „Zdá se mi, že jsem znovu dítětem schouleným na matčině klíně a ptám se jí: Maminko, ale proč jsme přišli na svět? - a jako bych zase slyšel její svatá slova: Přišli jsme na svět, abychom Boha poznávali, jej milovali a jemu sloužili, a abychom se s ním radovali v příštím životě.“

Sám si pak dává otázku: „Tak častokrát uvažuji o těch svatých slovech a ptám se také, zda i já jsem plnil tato svatá nařízení ve svém bouřlivém životě. Zdá se mi, že poznávati a milovati Boha je pro člověka nejvyšším úkolem.“

Jsou ovšem mezi námi lidé, kteří smysl svého života vidí v něčem jiném: v penězích, moci, slávě, umění, požívačnosti. Jsou *peníze* smyslem lidského života? Při pásové výrobě v továrně pracuje děvče za 15 korun denně. Horník dostává o málo víc. Tak jsou tedy marně na světě živi.

Jinému je smyslem lidského života *moc*. Byl kdysi slavný císař. Jmenoval se Karel V. Slyšeli jste o něm v dějinách. Nad jeho říší slunce nezapadalo. Tak byla rozsáhlá jeho země. Vládl skoro 40 let. A po 40 letech odchází do samoty kláštera, aby si tam oddechl. - Možná, že i vy vykonáte velké věci. Zajděte si pak někdy na hřbitov. Pohleďte na hroby, kdo v nich odpočívá? Čí jsou ty vyhrabané kosti?

Užívej, dokud jsi mlád. Tak vám budou někteří radit. Vyžij se! Vychutnej život! Tak budete číst v různých obměnách v románech a časopisech. Zastavte se někdy v ústavu

pro choromyslné. Otažte se v nemocnici, v žaláři. Ptejte se postižených, co je přivedlo na tato místa! Optejte se, jsou-li šťastni.

My chceme být *věčně šťastni*. - Šel tesař do lesa. Viděl strom, koupil ho a udělal stůl. Čí je ten stůl? U vás stvořil Bůh i duši i tělo. Tesař může stůl rozbít. A Bůh? Přestane chtít nás mít na živu a rozpadneme se v nic. - Konala se kdysi přednáška o srdečních chorobách. Uprostřed řeči jeden posluchač omdlel, za chvíli druhý, třetí. Nemohli snést myšlenku, že by si je Bůh mohl ihned povolat.

Dám vám několik otázek: Uznává Boha za svého Pána, kdo jeho přikázání přestupuje? Považuje se za majetek Boží, kdo slouží jen sobě? Je Bohu ke cti, kdo obraz Boží poskvvrňuje zlem?

Ad maiora natus sum - k vyšším věcem jsem zrozen, bylo životním heslem sv. Stanislava Kostky.

V našem srdci je uložena touha po věčném. - „Jako jelen dychtí po prameni vody živé, tak touží duše má po tobě, ó Bože!“ Ž. 41, 2, 3 - zpíval žalmista. - Jako květiny se otáčejí za sluncem, ptáci odlétají za teplem, tak naše duše touží po Bohu.

KAM PO TOMTO ŽIVOTĚ

My se modlíme: „Věřím v život věčný.“ K Bohu směřuje náš život. Náš poslední životní cíl je nebe. Vzpomínáte si, co napsal sv. Pavel o nebi? Kdo z vás má dobrou paměť? *Ani oko nevidělo . . . Co krásy je na zemi!* Louka na jaře posetá tisíci květinami, modravé hory a lesy, zemský ráj to na pohled . . .

Ani ucho lidské neslyšelo. Kdo z vás je hudebně nadán, s jakou radostí si poslechne u přijímače zpěvy a hudbu. Ta jako by vlévala hned nadšení do duše, hned zase dumavý smutek. Krása všech oper světa, melodie všech písní, nevyrovná se tomu, co kdysi uslyšíte na věčnosti.

Ani na srdce lidské nevstoupilo. Kolik přání už vstoupilo do vašeho srdce. Vzpomínejte od svého nejranějšího dětství! Jak málo se jich splnilo! Kolik touhy ještě zůstalo v duši! Co si ani neodvažujete teď přát, to všechno bude splněno na věčnosti.

JAK SE V ŽIVOTĚ ZAŘÍDÍM

Jdu-li za vzdáleným cílem, je mi troje zapotřebí: uhodnout správnou cestu, na cestě zůstat, nedat se zastrašit námahami a vytrvat. Vy také znáte svůj životní cíl. Kdo vám ukáže cestu? Kdo vás posílí?

V tklivých chvílích poslední večere loučí se Pán Ježíš s apoštoly. Aby je potěšil, mluví k nim: „Kam jdu, víte, i cestu znáte.“ – Tázal se však Tomáš: „Pane, nevíme, kam jdeš: i kterak můžeme znát cestu?“ Ježíš mu řekl: „Já jsem cesta, pravda a život; nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.“ (Jan XIV.; 5, 6)

Kristus Pán nám cestu *ukázal*: „Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání!“

Cestu *osvětlil* svým učením.

Na cestu *dal posilu*. Ustanovil svátosti. (Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ten má život věčný.)

Troje nás tedy vede k poslednímu cíli: víra, přikázání, svátosti.

Tak Bohu sloužíme, když věříme pravdám Božím, hledíme si milosti Boží a plníme zákon Boží. Tomu nás učí katolické náboženství.

Stále nebudete mít štěstí, aby vám byly pravdy Boží vysvětlovány v náboženských hodinách. Člověk zapomíná. „Potřebno je však jedno.“ (Luk. 10, 42.) Kdybyste všechny knihy, jichž ve škole používáte, odhodili, nesmí se tak stát s vaším katechismem. To je kniha života věčného.

Dnes si z něho vzpomínáme:

K čemu jsem na světě?

Co Pán Ježíš pravil o věčném cíli?

Kterak sloužíme Pánu Bohu?

Prohlubujeme:

Odkud je můj život?

Kam po tomto životě?

Jak se v životě zařídím?

Pro život:

Kdysi navštívil císař Otto III. světce Nila. Císař se ptal,

jaké má světec přání. Všechno vyplní. - Nilus odpověděl: „Žádné jiné přání nemám, než jedno: spásu vaší duše.“ -

Též já nemám žádné jiné přání, leč abyste spolupracovali na spáse své duše.

2. CESTA K BOHU

V zeměpisném atlasu je mapa země se zakresleným označením jednotlivých lidských kmenů a národností. Je opravdu hodně pestrá a ještě nám všechno nemůže říci. Vždyť zemi obývá na tři tisíce různých národů, kteří se od sebe liší řečí, životními podmínkami, vzděláním, civilisací. Mezi těmito tisíci národy nenašel by se však ani jediný, který by neměl ponětí o Bohu.

Kterou cestou lidstvo k poznání Boha přišlo?

CESTOU ROZUMU

Bůh dal člověku neocenitelný dar: rozum. Rozum je určen k tomu, aby pátral po pravdě. Zvířeti stačí, když věc jen pozoruje. Člověk jde do hloubky. Táže se po příčině věcí.

Lidstvo šlo otevřenýma očima Boží přírodou. Všude se mohlo obdivovati úžasné moudrosti Boží. Člověk viděl kol sebe tisíce nebeských těles v pohybu. Věděl, že kámen sám od sebe se nepohne, vůz sám od sebe se nerozjede. Musel zde být kdosi veliký a mocný, kdo vše uvedl v pohyb.

Celá příroda zpívá o životě. Ten malý brouček, který prchá před zašlápnutím; skřivánek, který se vznáší nad polem a svými trilkami obveseluje těžce pracujícího rolníka; orel, kroužící ve výšinách. Kdo vše oživil? Moderní vědci tolikrát se již pokoušeli sami dát mrtvé hmotě život, museli však přiznat věčně platný zákon světa: *Vše živé ze živého*. Nikdy nebylo pozorováno, že by z neživé hmoty se byl sám sebou vyvinul třeba nejnížší, nejnepatrnější živočich.

Život se nemohl přenést ani z jiné planety. Vidíváte sice za tichých letních nocí mihnout se po nebi zářivé meteority, ty však život přenést nemohou. Prolétají totiž prostorem vzduchoprázdným a mrazivým, takže zima zničí v nich všecken ústrojný zárodek dříve, než dopadnou na zemi. A

kdyby snad takový nepatrný ústrojný zárodek vzdoroval mrazu, jistě jej zničí vysoká teplota, jakou působí na padajícím tělese tření, jakmile přijde do styku s atmosférou. Musel zde být kdosi živý, kdo dal tomu všemu život, kdo je mimo tento stvořený svět.

Člověk od nejstarších dob také věděl, že světem vládne pevný *zákon a řád*. Celý svět není jen mistrně zařízen, ale také účelně uspořádán. Tak rozmanitá jsou díla Boží a při tom zase takový soulad! Každá bytost na světě má nějaký účel a je opatřena vším, čeho k němu potřebuje. Všimněme si nejdříve hvězdného nebe nad sebou. Kolik to milionů nebeských těles krouží ve vesmíru. Jejich dráhy jsou tak přesné, že nemusíme všechny hvězdy ani vidět, a přece je možno vypočítat podle nezměnitelných zákonů pohyb hvězd dalších. - Tak z odchylek v pohybu planety Uranu byl výpočtem objeven Neptun dříve, než byl spatřen dalekohledem na označeném místě.

Účelnost vidíme v celé přírodě. Vzdálenost země od slunce je taková, jaké je třeba, aby země dostávala právě tolik světla a tepla, kolik potřebuje. - *Pevnina* je tak rozložena, že mořské proudy mají směr z jihu na sever, aby vyrovnávaly teplotu. - Moudrost Boží je zřejmá zvláště u *vody*. Jiné věci chladem tuhnou, přibývá jim hutnosti. U vody je tomu jinak. Ta houstne jen do 4⁰ Celsia, odtud začíná řádnout, takže led je lehčí než voda a plave po ní. Tím se stává, že řeky a jezera snadno nezamrznou až do dna a živočichové ve vodě nevyhynou.

Dlouhé hodiny by vám bylo možno vykládati o moudrosti Boží, jak se jeví u živých tvorů. Každá rostlina jest divem sama o sobě. - Zvláštním účelným zařízením u živočichů je *instinkt*. Koza nebo kůň nestudovali botaniku, a přece poznají rostliny, které jim prospívají a které škodí. Kůň žere jen 262 byliny, 212 ne; ovce se nedotkne 141 travin, pochutná si však na 387 jiných družích. - Tygr nebyl na lékařské fakultě, aby se poučil, kde které zvíře má tepnu, ale při lovu ji u napadeného zvířete ihned najde a překousne. *Pud sebezáchovy* chrání zvířata před nepřítelem. Ptáci se skrývají před orlem skalním, nebojí se však orla říčního. - Kutilka písková vyhrabuje v písku rourky a na jejich dno snáší po jednom vajíčku. K vajíčku přikládá housenku,

kteřou svým žihadlem na 9 článcích bodne, ale tak, že ji jen omráčí, takže housenka neshnije, nýbrž zůstává čerstvá až do dne, kdy z vajíčka vylíhnutá larva si může na ní pochutnat.

Nejlépe můžeme pozorovat účelnost u *člověka*. Celá stavba jeho těla mluví o souměrnosti. V člověku je fotografický aparát - oko a paměť, který vyvolá obrázek na pouhé přání. Člověk nepostrádá telefonního zařízení - ucho, které zachycuje i slabé šelesty. Má prvotřídní pumpu, která dlouhá léta pracuje bez oprav - srdce. Mlýn, který rozmělní vše, co do něho přijde, nebo vrátí nazpět, co by lidskému tělu neprospělo . .

Všechna tato krása, účelnost a řád není dílem pouhé náhody či neurčitěho slova „přírody“, toto vše vyžaduje nejvyšší moudrého Tvůrce. K tomu poznatku přišlo lidstvo již v pravěku. - Potvrdila jej také moderní věda. Odborníci ve fyzice a hvězdářství zjistili, že stejně jako uniká teplo z rozžhaveného předmětu do okolního prostoru, je tomu i u nebeských těles. Naše země je již dávno vychladlá, ač ne tak jako měsíc. K těmto koncům přijdou kdysi všechna nebeská tělesa. Po celém vesmíru bude stejná teplota, ustane pohyb, svět se rozpadne. Kdyby svět byl od věčnosti, bylo by k tomu muselo dojít už dávno. Je-li svět dosud, není od věčnosti, vyžaduje tedy Tvůrce.

CESTA SRDCE

Nepokojné je naše srdce, dokud nespočine v tobě, ó Bože! V lidské duši je uložena touha po štěstí. Co je štěstí? Je ho možno dosáhnout plně již zde na zemi? Jen snad na okamžik, nikdy však trvale. V tom lidském srdci je vložena touha po spravedlnosti. Kolik zločinců je ukryto! Kolik pokrytců mezi námi!

CESTA ZJEVENÍ

Není na světě národa, který by neměl jméno Boha ve své řeči, ale jak jsou rozdílné představy o Bohu! Docela jinou představu má obyvatel amerického pralesa než divoch z porůčí Konga či člověk severní tundry. Jeden se klaní

hadu, druhý býku, třetí hvězdám a ohni, všichni by ale chtěli zvolat jedno: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“ - Dědičným hříchem je uvažování lidského rozumu zakaleno. Bůh sám tedy přišel a zjevil se nám. Mluvil k Adamovi v ráji, navštívil Abrahama, Mojžíš jej viděl v podobě ohnivého keře, slyšel jeho hlas na hoře Sinaj, proroci hlásali jeho pravdy. Bůh poslal na svět jednorozeného Syna svého, aby ten nás blíže poučil. Ten sám i ústy apoštolů dopověděl o Bohu všechno, co potřebujeme znát, abychom se k němu dostali. Mnoho o Bohu nevěděli pohané, víc o něm znali Izraelité, mnohem víc než nejučenější z nich ví každý z vás. Boha lze poznat tedy také z toho, co k lidem mluvíval. Ovšem, kdo Bůh je, nikdy svým rozumem plně nepochopíme. Víme, že je nekonečný, náš rozum zase příliš malý. Určitě víme, že Bůh je bytost od světa odlišná, je pouhý duch, je nejvyšší dokonalý. On je Hospodin, t. j. Nejvyšší Pán.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ

BŮH A TY

Ví o tobě. Potvrdil to Kristus Pán: . nepečujte příliš: „Ach, co budem jísti, čím se budeme odívati!“ Tak se po tom shánějí pohané. Ví dobře váš Otec nebeský, že potřebujete toho všeho.“ - U vás sečteny jsou všechny vlasy na hlavě. (Luk. 12, 6)

MILUJE TĚ ...

„Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ (Jan 3, 16)

TVŮJ SVĚTOVÝ NÁZOR

Jak se kdo dívá na svět a svůj poměr k němu, takový jest jeho světový názor. Tvůj světový názor není budován na nějakých kolísajících domněnkách učenců a vzájemně se dohadujících filosofů, kteří dnes učí tomu, co zítra potírají. Tvůj světový názor je vybudován na uvažování zdravého

rozumu a božském zjevení. Tvůj světový názor, který ti vysvětluje vše, co jest životní otázkou člověka, s přesvědčením a vírou v Boha, jest názorem tebe jako člověka důstojným. Nevěra snižuje člověka na úroveň zvířete, popírá nesmrtelnost lidské duše, svobodnou vůli, ba i lidský rozum.

Věřím v tebe, Vševládnoucí . . .

3. KDO BOHU SLOUŽÍ, DOBRÉHO MÁ HOSPODÁŘE

Jan Lucemburský měl životní heslo: sloužím. Každý z nás sloužíme určitým způsobem lidstvu i Bohu. Máme mnohé představené na zemi, jednoho v nebi. Až se po letech sejdete a budete si vypravovat životní zkušenosti, často se ve vašich rozhovorech objeví otázka: „Jaký je tvůj chef?“ Představení na zemi mohou mít své chyby, mnohý z vás je pocítí sám na sobě. Kdo bude sloužit v svém životě Bohu, ten dobrého bude mít hospodáře.

NENÍ TO PÁN NÁLADOVÝ

Znáte dubnové počasí. Ráno svítí slunce až milo, v devět hodin vítr, za chvíli sněhová bouře, k poledni příjemný klid, odpoledne déšť, večer mrazivý chlad. Mnohý zaměstnavatel jeví se podobně svým podřízeným. S úzkostlivým zrakem ráno v kanceláři pozorují, jak se pan chef vyspal, jakou má náladu. Všichni se třesou, když se ozve jeho příkrý hlas, poníženě poklonkují, aby získali blahosklonný úsměv. Nevěříte, kolik je v tom pokořujícího pro člověka.

„Není Bůh jako člověk, aby klamal; ani jako syn člověka, aby se měnil.“ (4. Mojž. 16, 19.) Hospodář nebeský je nezměnitelný. Tam není nálady. Před tisíci léty byl takový, jaký je dnes. On je věčný.

U NĚHO NENÍ PROTEKCE, JE SPRAVEDLIVÝ

(I. Petr, 1, 17.) V dřívějších dobách se stávalo, že nepomohlo ani nejkrásnější vysvědčení, když nebyla protekce nějakého strýčka. Sv. Petr výslovně poznamenává, že u Bo-

ha neplatí žádná protekce. Kristus Pán často v podobenstvích porovnával Otce nebeského s hospodářem, který najal dělníky na vinici, smluviv s nimi mzdu. Život věčný jest nazýván v Písmě sv. zvláště u sv. Pavla, „korunou spravedlnosti“, život pozemský „závodištěm“. – Mzda za vaši práci na zemi často se nebude rovnat námaze, kterou vykonáte. U Boha je to jinak. Dá nám jistě víc, než zasloužíme. Někdy vám bude dán úkol nad vaše síly. Bůh však neukládá nikomu víc, než může splnit; každému dává tolik milostí, aby mohl přikázání splnit, přemoci pokušení, snést nesnáze života.

BOHA NELZE OKLAMATI

Je vševědoucí a všudypřítomný. Mladý poštovní úředník. Potřebuje hodně peněz. Zvykl si na nákladný život. Krást nechce. Zloděj – to nezní pěkně. Tolik tisíc projde denně v jeho rukou. Přemýšlí. Konečně! Peněz bude dost. Nikdo nic nepozná. V knihách se to dobře skryje. Tak si myslí. A daří se mu to nějaký čas. Ale konec? Vězení!

Boha nelze ošidit . . . Neujde mu žádná myšlenka, nemůže se ukrýt před ním žádné slovo. (Sir. 42, 20.) On zná naše srdce. (Luk. 16, 15.) On ví, co si myslíme, čeho si přejeme, co jest pro nás nejlepší.

Vzpomínáme si z učiva katechismového:

Kdo jest Bůh? Co znamená: Bůh je věčný? Co znamená: Bůh je všudypřítomný? Co znamená: Bůh je vševědoucí? Co znamená: Bůh je všemohoucí? Co znamená: Bůh je nejvyšší dobrotivý?

Prohlubujeme:

Kterak nás k Bohu vede rozum? cit? zjevení Boží? Proč říkáme: Kdo Bohu slouží, dobrého má hospodáře?

4. ZJEVENÍ BOŽÍ

Je jméno jedno nade všechna jména, nesrovnatelné s jménem naším, které s uctivostí vyslovují v každém jazyku:

jméno Bůh. Co už knih bylo napsáno pro a proti Bohu. My jsme minule šli k Bohu cestou rozumu, cestou srdce, cestou zjevení. Bylo však potřebí zjevení Božího?

NEZBYTNOST ZJEVENÍ

Ano, po prvotném hříchu, jak se o tom ještě blíže dovíte, zatemnil se rozum člověka. Konečně zkušenosti každého dne vám tuto slabost potvrzují. Člověk není schopen vlastním rozumem poznat jasně všechny pravdy potřebné k věčné spáse. Bůh sám se smíloval a mluvil nejdříve ústy patriarchů a proroků, naposledy ústy Ježíše Krista a jeho apoštolů.

ZJEVENÍ STAROZÁKONNÍ

Mluvil k patriarchům národa Israelského: Noemovi, Abrahamovi, Isákovi, Jakubovi, Josefovi . . . Vyvolil osvoboditele národa Mojžíše. Ten napsal první část zjevení Božího, jak se dochovala v památkách, zápisech, ústním podání až po jeho časy. Svě zápisky uložil v pěti knihách. Těchto pět knih se nazývá cizím slovem pentateuch. Jeho zápisky obsahují mnohé zajímavosti, osvětlují nejstarší děje lidstva a národa Israelského, které se zvláště v současné době potvrzují jako historicky pravdivé četnými vykopávkami v místech biblických dějin. Tak byla nalezena knihovna babylonských králů se zápisky o potopě, v Egyptě byly objeveny záznamy, potvrzující pobyt Izraelitů v této zemi.

Dobytí země zaslíbené a dějiny soudců a králů jsou zapsány v knihách Josue, Soudců, v knihách královských. Je popsána doba návratu ze zajetí babylonského i poslední děje v knihách Makabejských. Ty se čtou jako krásný historický román. Koho zajímají dějiny, najde tam mnoho, co ho plně zaujme. Celkem bylo napsáno 21 dějepisných knih starozákonních, jistě počet, kterým se může pochlubit jen málo národů starověku.

Na gymnasiu se s pýchou ukazuje na poesii Řeků a Římanů, která snad má krásnou formu, ale myšlenkově jistě nedostihuje hloubky *básnických a poučných spisů* starozá-

konních. Otázka utrpení se řeší v dlouhé básni o Jobovi, marnost lidského života v knize Kazatel, smutkem jsou naladěna i mnohá slova knihy *Sirachovcovy*. Ve 150 žalmech vyplakali své nitro i živelně projevili svou radost básníci několika století. Plná překrásných obrazů je Píseň písní. My se můžeme pochlubit úplnou sbírkou našich přísloví teprve z minulého století. Mnohá naše přísloví jsou však čerpána z knihy Přísloví starozákonních.

V těžkých dobách národa čerpali útěchu z *prorockých knih*. Neměli jich málo. Velká prorocká díla napsali: *Isaiáš*, který se nazývá evangelistou Starého zákona, protože napsal mnoho předpovědí o Vykupiteli. Dále *Jeremiáš*, který oplakával zkázu Jerusalema. Úryvky z jeho Pláče dosud citlivá srdce dojímají při temných hodinách ve Svatém týdnu. Mnohým z vás je známa postava proroka *Daniela*, méně už prorok *Ezechiel*. Mimo těchto čtyř velkých proroků dochovaly se nám zápisky ještě 12 malých proroků.

Z uvedeného je zřejmo, že literatura starozákonní není chudá, když možno počítat 45 knih.

ZJEVENÍ NOVOZÁKONNÍ

Knihy starozákonní připravovaly na příchod slíbeného Vykupitele, který neměl Starý zákon rušit, ale naplnit. Z jeho překrásných řečí je zachyceno pouze několik črt, z jeho skutků jen malá část je zaznamenána ve čtyřech knihách evangelií. Ne nadarmo znamená evangelium radostnou zvěst. Neboť slova zjevení novozákonního byla radostnou zvěstí pro všechny národy celého světa. Kristus Pán sám nenapsal nic, také spisy apoštolů a evangelistů vznikaly spíše příležitostně.

Tak *evangelium sv. Matouše* bylo sepsáno za prudkého pronásledování křesťanů ve Svaté zemi. Nový král se chtěl zalichotit Židům a veleradě, proto krvavě stíhal křesťany. Bylo zapotřebí je utvrdit ve víře. Bývalý celník, pohrdaný Židy, první napsal evangelium Kristovo pro své soukmenovce jazykem hebrejským. Chtěl své spolubratry posílit ve víře, že Kristus je skutečný Mesiáš, proto uvádí proroctví starozákonní a ukazuje, že se splnila na Kristu Pánu. Téměř se zdá, jako by si nejdříve proroctví vyhledal, podle

časového postupu sestavil, a pak na to navazoval črty ze života Pána Ježíše. Přečtěte si třeba jen druhou kapitolu!

Jiný byl zase důvod, proč se dal do spisování průvodce sv. Petra sv. Marek. Byl v Římě. Petr pěkně kázal. Není divu, že posluchači chtěli mít kázání uchována na delší dobu. Petr neměl mnoho času na spisování, tohoto úkolu se ujal jeho věrný průvodce, *evangelista Marek*. Jeho evangelium má skutečně ráz stručných zápisků nějaké řeči; je kratší než ostatní.

U některých knih máte napsáno na předních stránkách věnování. *Evangelium sv. Lukáše* bylo určeno nějakému vznešenému Řeku, který se jmenoval Theofil. To píše sv. Lukáš hned na počátku a uvádí také příčinu, proč chce psát evangelium: mnozí před ním se už dali do sepsání skutků Páně, on však tak chce učiniti v časovém pořadí. Povšimněte si také při četbě tohoto evangelia, že v žádném jiném není tolik přesných časových údajů jako v tomto. Sv. Lukáš byl lékařem, což dosvědčují odborné lékařské výrazy, jichž evangelista užívá při popisování zázraků Kristových, které se často staly na nemocných.

První tři evangelia si všímají činnosti Páně v severní části Svaté země, v Galileji. Obsahově jsou si velmi podobná. Jen slovní vyjádření je jiné. Slohem i obsahem se liší od předcházejících *evangelium sv. Jana*. Abyste poznali jeho způsob vyjadřování, přečtěte si úvod evangelia, který se modlívá kněz denně při mši svaté.

Plny dramatických okamžiků ze života a činnosti apoštolů jsou *Skutky apoštolské*. Život prvotní Církve odráží se také v *listech apoštolských*, v nichž ponejvíce jsou řešeny současné otázky, jak je doba přinášela. Na první pohled je dnešnímu člověku těžko srozumitelná poslední kniha Písma sv.: *Zjevení sv. Jana*.

Po tomto nejstručnějším úvodu do knih Písma sv. již snáze pochopíte, co to Písmo sv. je: *Písmo sv. je sbírka knih*. Ovšem není to sbírka obyčejná. Knihy byly napsány z vnuknutí *Ducha sv.* Když byly o tom pochybnosti, které knihy z vnuknutí *Ducha sv.* byly napsány, Církev na tridentském sněmu vyhlásila seznam posvátných knih.

INSPIRACE

Třeba je to početná sbírka, sepsaná v rozpětí 1500 let, od desítek různých pisatelů, třebas jejím domovem je celý starý svět, je tak jednotná, jedním duchem řízená, k jednomu cíli usměrněna - k Ježíši Kristu, jako žádná jiná kniha. Zde neplatí: kolik hlav, tolik smyslů. Původce je jeden: Duch svatý. *On pohnul všechny pisatele ku psaní a píšícím byl tak přítomen, že napsali správně a neomylně, co Bůh chtěl.* Proto není bludu a klamu v Písmě sv. Bůh však ponechal svatopisci jeho způsob vyjadřování, ba i to, aby v knihách uložil názory své doby, které nebyly v souvislosti přímo s náboženstvím. Vždyť účelem knih nebyly nějaké vědecké objevy, ale spása duší.

RUKOPISY

Jistě každého zajímá, zda se nám dochovaly nějaké rukopisy Písma sv. Bylo by ovšem bláhové se domnívat, že máme někde uložené prvopisy. To není ani myslitelné, když si uvědomíme, že knihy byly většinou psány na křehkém papýru, byly neustále v rukou, opotřebovaly se a zničily. Z knih novozákonních našly se dosud útržky z let 110-150. Téměř celé Písmo sv. ze IV. století je uchováno v rukopise zv. kodex vatikánský.

PRAVOST

Co nám však zaručí, že knihy Písma, kterých po dvou tisíci letech používáme, jsou pravé? Je to předně jejich obsah. Jsou psány řečí, jíž se právě v té neb oné době mluvilo, jak máme prokázáno z jiných historických památek. Dále pisatelé popisují tehdejší kraj, líčí podrobně život, jak jej známe odjinud. Porušování textu zamezovaly četné opisy. Již ve druhém století bylo na 60.000 knih Písma sv. Písmo sv. bylo v takové vážnosti, že se nikdo neosmělil úmyslně změnit sebemenší věc, a když se toho odvážil, byl ihned zakřiknut. Tak vypravuje sv. Augustin o jedné křesťanské obci, v níž stávkovali v návštěvě kostela, poněvadž v novém překladu prorocké knihy Jonášovy bylo zaměněno slovo tykev za břechtan.

ÚSTNÍ PODÁNÍ

Psané slovo je mnohdy mrtvé slovo. Dlouho před napsáním první knihy byly zjevené pravdy Boží hlásány jen ústně. I konečně po napsání knih Písma sv. byla v nich zachycena pouze část sv. pravd. Mnohé z toho, co Bůh zjevil, se nám dochovalo v ústním podání. *Ústní podání jsou zjevené pravdy Boží, které apoštolové jen ústně podávali, ale nenapsali.*

PRO ŽIVOT

V knihovně vaší by neměl chybět výtisk evangelia. Snažte se každý měsíc ušetřit několik korun a objednejte si evangelia v Dědictví svatojanském, Praha-Hradčany, Vikářská.

*

V z p o m í n á m e s i :

Skrze koho zjevil Bůh svaté pravdy? Co je Písmo svaté? Co je ústní podání? Kde je obsaženo zjevení Boží?

P r o h l u b u j e m e :

Proč je zjevení Boží nezbytné? Vznik knih starozákonních. Vznik knih novozákonních. V čem záleží vnuknutí (inspirace)? Co zaručuje pravost knih Písma svatého?

5. BŮH SE ZJEVIL VE SVÉM SYNU

Byl krásný letní podvečer. Poslední paprsky sluneční ozařovaly úbočí Hermonu, kde i v nejparnějším létě svítily pruhy sněhu jako bílá žebra na mohutných svazích vrchů. Vody z tajícího sněhu vsakovaly do země, sbíraly se v skalních rozsedlinách a vyrážely mocnými prameny na úpatí hor, takže se zdálo, že vycházejí z podsvětí. Až k těmto pramenům přišli apoštolé se svým Mistrem. Byl to kraj pro ně cizí. Před nimi moderní pohanské město, Caesarea Filipova. Apoštolům nebylo dobře u srdce. Cítili pohledy zvědavých obyvatel města. Jako by říkaly: „Co u nás tito chtějí?“ Bylo jim ještě smutněji, když Kristus se odloučil a odešel do sa-

moty, aby se modlil. Mnozí z obyvatel města chtěli od apoštolů vyzvědět, co si o svém Mistru myslí. Při tom sdělovali své názory. Kristus se jim nezdál Bohem. Byl příliš chudý, tichý, aby ho mohli mít za Mesiáše. A přece se jim nezdál obyčejným člověkem. Kdo je to tedy?

Kristus Pán se vrací od modlitby. Jako by bylo cosi tajemného na jeho tváři. Apoštolé zvědavě čekají, co jim asi řekne. A skutečně, obrací se k nim s otázkou: „Za koho lidé pokládají Syna člověka?“ Odpověď apoštolů znáte. Obrací se přímo na ně: „A vy za koho mne máte?“ Rozhodná otázka! „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!“

„Za koho mne máš?“ Tuto otázku už vám dal Pán Ježíš při křtu svatém. Vy jste odpověděli: „Věřím v Ježíše Krista, Syna jeho jediného.“ Po dobu vašeho náboženského vyučování jste často o Kristu Pánu slyšeli. Dnes, kdy už mnozí dosti znáte, zamysleme se hlouběji nad osobností Ježíše Krista - Syna Božího. Vždyť od chvíle, kdy Kristus Pán tuto otázku dal apoštolům, již ze světa nezmizela. A vy si na ni musíte také dát odpověď.

NA JEHO PŘÍCHOD PŘIPRAVUJÍ PROROCI

Kdyby zde nic jiného nebylo důvodem, abych se zamyslíl nad osobností Ježíše Krista, jsou to aspoň dějiny národa izraelského. Tisíciletí před tím, než Syn Boží zaplakal v betlémské jeskyni, připravují národ a svět na jeho příchod. Celými dějinami tohoto národa pne se jako zlatá nit myšlenka na Vykupitele.

Kristus žije v předobrazech a proroctvích Starého zákona. Sedm set let před narozením je oznámeno, kdo bude jeho matkou, kde se narodí. Pět set roků napřed je označen čas, kdy přijde na svět. Proroci mluví o jeho činnosti, o jeho učení, utrpení i slavném vzkříšení, nanebevstoupení i seslání Ducha-Těšitele.

KRISTUS JE SYN BOŽÍ

SPLNILA SE NA NĚM PROROCTVÍ

Otevřte si evangelium sv. Matouše. Povšimněte si, že některé věty jsou psány proloženým tiskem. Matouš se od-

volává na Starý zákon a ukazuje, že ta neb ona věc ze života Pána Ježíše se stala, aby se naplnilo Písmo. Až budete mít volnou chvíli, spočtete si je, dojdete k dosti vysokému číslu.

UKAZUJÍ NA TO ZÁZRAKY

Přečtete si z evangelia vypravování o jednom zázraku. Je to v evangeliu sv. Jana, hlava 9. Kristus Pán uzdravuje slepého od narození. Je zde několik zajímavostí.

... i otázali se ho učedníci, řkouce: „Mistře, kdo zhřešil, tento-li, či rodiče jeho?“ Otázka vyjadřuje smýšlení lidu o nemoci. Je to trest za hříchy buď osobní nebo předků. (Vzpomeňte na Joba. Přátelé se domnívají, že Job skrýval hříchy, když je tak trestán od Boha.) Odpověď Kristova zřejmě odmítá tento názor.

... to odpověděv, plivnul na zem a udělav ze sliny bláto, pomazal mu oči ... i odešel a umyl se, a když přišel, viděl. Kterých prostředků Kristus Pán použil k uzdravení? Mohl by takovým způsobem uzdravit nejslavnější lékař? Ne, to je nad lidské možnosti. Je to zjev zřejmý, mimořádný, který může vykonat pouze Bůh. *Kristus učinil zázrak.*

Máme *možnost se přesvědčit*, že tomu tak skutečně bylo, že Kristus tento zázrak vykonal? Ani na nejmodernější klinice by nemohli postupovat přísněji ve vyšetření tohoto případu.

Div se stal před nepřáteli Kristovými. Dohadují se mezi sebou. „Je to ten žebrák, který slepý sedával a žebrol, či ne?“ O případ měli zájem farizeové.

Předvolali si uzdraveného. Vyšetřují ho. S odpověďmi nejsou spokojeni. Volají rodiče. Povšimněte si, jak opatrně rodiče odpovídají „*... víme, že tohle je náš syn a že se slepý narodil, ale kterak nyní vidí, nevíme: aneb, kdo mu otevřel oči, nevíme. Jeho se ptejte, má léta, ať sám mluví o sobě.*“

Uzdraveného předvolali znovu. Dávají suggestivní otázku, z které bylo poznat, jakou si přejí mít odpověď:

„Vzdej chválu Bohu! My víme, že ten člověk jest hříšník.“ Uzdravený se nedá zmást, znovu potvrzuje mimořádný čin. Dokonce se zdá, že si z farizeů činí posměch: *„Zdaliž i vy chcete být jeho učedníky?“* Trest ho za vyznání stihnul: byl z náboženské obce a společenství národa vyobcován.

Zázrak ho však vede ke Kristu. Potkává se s ním. Nač se ho táže Kristus? „Věříš v Syna Božího?“ A on odpověděl: „Kdo jest to, Pane, abych v něho věřil?“ A Ježíš mu řekl: „A vidíš ho a ten jest to, který s tebou mluví.“ On pak řekl: „Věřím, Pane“ a klaněl se jemu.

KRISTUS SÁM O SOBĚ SVĚDČÍ

Kristus sám o sobě se tedy vyslovil, že je Syn Boží. Nestalo se to po prvé ani naposled. Vzpomeňte si na ženu - Samaritánku - u studnice Jakubovy. Žena se nejprve domnívá, že mluví s obyčejným člověkem. Kristus jí říká, že jest větší než Jakob, který studni vykopal. Žena uznává: „Pane, vidím, že jsi prorok.“ Vzpomíná na zaslíbení: „Vím, že přijde Mesiáš.“ Kristu s naprostou jistotou odpovídá: „Já jsem to, který s tebou mluví.“

Nejslavněji, pod přísahou, sám o sobě svědčí před vele-radou. Byli předvedeni falešní svědkové. Jejich výpovědi nesouhlasily a ani nejzarytější nepřítel Kristův neodvážil se pouze na základě těchto výpovědí Pána Ježíše odsoudit. Bylo nebezpečí, že Pán Ježíš bude muset být propuštěn. Situaci zachraňuje velekněz. Zvedá se se svého místa, vyzdoben odznaky velekněze. Na prsou září posvátný efod s drahými kameny, na nichž jsou vyryta jména dvanácti kmenů izraelských. Na čele zlatá čelenka s nápisem: zasvěcený Hospodinu. Stříbrné zvonce zaznívají na jeho šatě. Jako nejvyšší soudce Izraele obrací se na souzeného: „Zapřísahám tě při Bohu živém, řekni nám, jsi-li ty Kristus, Syn Boha živého?“ Mrtvé ticho se rozhostilo soudní síní. Teď Kristus musí promluvit. Jedno slovo rozhodne: ano či ne! Co Kristus učiní? Bude mlčet jako dosud při obžalobách křivých svědků? Odvolá své učení?

Odpověď zní určitě: „Ano, ty jsi řekl, já jsem.“

To stačilo! Jednohlasně odsouzen k smrti pro rouhání. Možná ale tomu svědectví o sobě samém věřit? Co prokáže hodnověrnost jeho výpovědí?

JEHO ŽIVOT A CHARAKTER

Dějiny lidstva mluví o mnohých, kteří po některé stránce mohou být vzorem lidských pokolení. Nikde však se nena-

cháží tak plný soulad, jako v osobnosti Pána Ježíše. Tázal se kdosi, jaké byl povahy Kristus. Odpověď zněla: žádné. Povaha se totiž vyznačuje určitými rysy, kde jedna stránka druhou převyšuje. U Krista tomu tak nebylo. Vše v plném souzvuku.

Vřelá láska k Bohu Otci nijak nezmenšovala lásku k lidem. Jen si vzpomeňte na jeho poměr k Matce a pěstounu, na jeho něhu, s jakou se skláněl k přátelům, soucitnou lásku, která vracela zdraví nemocným.

Při tom je neobyčejně přísný sám k sobě. Z jeslí betlemských i z prostého nazaretského domku mluví k naším duším pokora, z jeho činu prozařuje perla svatosti. Jidáš, který ho zradil, v zoufalství volá: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.“ (Mat. 27, 4.) Veleradě nic nepomáhají najatí svědci, aby ho usvědčili z něčeho zlého. Pilát neustále odhaluje rozsudek, poněvadž na něm viny nenalézal.

Sám sebe nazval Pravdou. Nenávidí lež, přetvářku, pokrytectví. Miluje pravdu. Přišel na svět, aby vydal svědectví pravdě. Bytost takového rázu nelhala, když o sobě prohlášovala, že jest Bůh. Proto můžeme uzavřít: *Ježíš Kristus jest jednorozený Syn Boha Otce, Bůh a spolu člověk a náš nejvyšší Pán. Svě božství dokázal životem a zázraky.*

P ř i p o m e ň s i.

Petr viděl zázraky Kristovy, vyznává božství jeho, ale Kristus Pán nepokládá to za osobní zásluhu Petrovu . . . „to ti nezjevilo ani tělo ani krev, ale sám můj Otec nebeský“. Víra je dar Boží. I „my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží“. (Jan 6, 70.) Nejdříve uvěřili a pak poznali. Snažte se, abyste dar víry nikdy neztratili. Čím si dar víry uchováte?

V z p o m í n á m e s i :

Co zvláště předpověděli proroci o Vykupiteli? Kdo jest Ježíš Kristus? Čím dokázal Ježíš Kristus své Božství? Ježíš Kristus je Syn Boží? Od koho to víme? Co zvěstoval anděl Páně Marii? Co Alžběta řekla Panně Marii? Co řekl Bůh u řeky Jordánu? Co řekl Ježíš sám o sobě Nikodemovi? Ježíš Kristus je Bůh a spolu člověk. Co znamená: Kristus se počal z Ducha sv? Kdy si připomínáme vděčně vtělení Syna Božího?

6. BŮH - STVOŘITEL

V tiché, vlahé letní noci sedí na prahu táborové chaty řada studentů. Jejich oči jsou upřeny k nebi posetému tisíci hvězdami. Posvátný klid vládne v dřímající přírodě. Duše všech jako by se zamýšlela nad krásou díla Božího. I v jejich nitru zaznívá ohlas písně žalmistovy: „Nebesa vypravují slávu Boží a dílo jeho rukou zvěstuje obloha.“

Ticho myšlenek přeruší otázka: „Vykládejte nám něco o zemi a o nebi.“ Kněz - duchovní vůdce se dá do vypravování:

TRADICE NÁRODŮ O STVOŘENÍ

Vidím na vašich očích, cítím, jako by vaše ústa šeptala otázku lidstva: kdo to vše učinil, z kterých rukou vyšlo to překrásné dílo? Lidská nemohoucnost zkoumat, co je nad její síly, dávala si odpověď aspoň v básnických projevech plných osobité krásy. Dlouho, dlouho před narozením Páně zbásnil vznik veškeré krásy kolem nás kterýsi asyrský myslitel. Napsal celé velké dílo o stvoření světa k oslavě boha slunce Marduka. Z tohoto eposu se uchoval po naše časy pouze nepatrný zlomek z knihovny krále Assurbanipala kolem roku 650 př. Kr. Ten vypravuje: Na počátku byl chaos. Z chaosu povstali bohové; v jejich čele stojí bůh Marduk. Došlo k zápasu mezi Mardukem a tiamat, mořskou vodou. Marduk zvítězil a rozdělil tiamat ve dvě. Z jedné části vytvořil nebeskou klenbu, z druhé zemi. Potom stvořil tělesa nebeská, rostlinstvo, zvířata a člověka.

V hodinách starověkého dějepisu jste dosti slyšeli o dohaděch stvoření u vzdělaných národů dávných dob, u Řeků a Římanů. O čem se oni pouze dohadovali, co matně chápali, to jasně vysvětluje zjevení Boží.

ZJEVENÍ BOŽÍ

Hned na prvních stránkách zachytil Mojžíš dějiny nebes a země, jak se dochovaly až do jeho doby v tradicích předků, jak jej o tom konečně poučil Bůh sám. Zpráva o stvoření světa je napsána v první kapitole knihy Genesis. Tvůrčí

činnost Boží se rozděluje na 6 dní. Vzpomínáte si, který tvůrčí čin se připisuje jednotlivým dnům. První den Bůh stvořil světlo, druhý oblohu, den třetí přikázal: Ať se vody stekou na jedno místo, země pak ať vydá rostlinstvo. Čtvrtého dne zazářila na nebi světla, pátý den oživilo se moře rybami a vzduch ptáky, šestého dne objevila se na zemi zvířata. Konečným tvůrčím dílem byl člověk.

DĚJINY ZEMĚ

Zajímavé je, že i ve vzniku země můžeme rozlišit přibližně šest období. Vy snad ani netušíte, že ta naše matička země má své dějiny. Nepsala je lidská ruka, ale tisíciletí, miliony let vyryly své dějiny v jejím nitru. Udělejte si jen někdy procházku k skalám, zahleďte se na jednotlivé vrstvy na sebe naskládané.

Z nejstarší doby pochází útvar *prahorní*. Není v něm života. Geologové se domnívali, že na našem území pochází z této doby tak zvaný český masiv, skály žulové a jim podobné horniny. Současná doba však tento útvar klade do doby pozdější. V *předprvohorách*, aspoň v Americe, se objevují první stopy života. Ovšem života nejnižšího: jsou tam zástupci prvoků, láčkovců, ostnokožců, měkkýšů, ramenonožců, červů a členovců.

Prvohory nám zanechaly svá svědectví v kamenouhelných slojích, kdysi obrovských to lesů kapradin, plavuní a přesliček.

Druhohory dávají křídou do našich škol. Rostlinstvo v nich prožívá svůj středověk. Objevují se ohromní ještěři. Mnozí z nich dosahovali délky přes 30 metrů a vážili mnoho tun. Dnešní ještěři jsou proti nim jen trpaslíci.

Třetihory vytvořily krásu našich hor. V naší vlasti bylo tehdy podnebí takové, jako dnes ve střední Africe. V místech, kde nyní jsme, bujely kdysi pralesy, po nichž nám zbyla vzácná památka: naše hnědé uhlí. V té době už jsou všechny nynější skupiny živočišné. Zdá se, že člověka tehdy ještě nebylo. Ten se objevuje až v útvaru *čtvrtohorním*.

Srovnejme to se zprávou biblickou. Ta mluví o stvoření nebe prvního dne, to jest o stvoření hvězdného světa. Země byla pustá a prázdná. To je stav, v němž je dnes planeta

Venuše. Bůh řekl: budiž světlo. To ovšem nebylo světlo vycházející ze slunce, nýbrž takové, jaké je dosud na Venuši.

O druhém dni čteme: Řekl Bůh: buď obloha! A byla obloha. - To země se ochladila a mraky vystoupily a vytvořily oblaky.

Třetí den: Ať se vody stekou na jedno místo, země pak ať vydá rostlinstvo! Z hladiny moře se začala vynořovat souše, pokryla se bujným rostlinstvem. Toto údobí odpovídá prvohorám.

Čtvrtému dni se mnozí posmívali. Jak prý je to možné, že slunce a měsíc byly stvořeny tak pozdě. Prý je život bez slunce nemyslitelný. Avšak dnešní věda prokazuje, že po celé věky se naší zemi nedostalo přímého slunečního světla, poněvadž je zadržovaly neproniknutelné mraky.

Pátý den dal Hospodin příkaz: ať jsou ve vodách ryby a ve vzduchu ptáci! A byly ryby a byli ptáci.

Šestý den se kryje s posledním obdobím země.

VYSVĚTLENÍ MOJŽÍŠOVY ZPRÁVY

Co měl asi na mysli Mojžíš, když zapisoval dějiny nebe a země? Chtěl své vrstevníky a budoucí pokolení poučit o geologických útvarech, o horninách? Celý způsob vyjádření to vylučuje. Stručnými větami popisuje tvůrčí činnost Boží. Snad Bůh sám ukázal praotci lidského pokolení v šesti obrazech vznik celého svého díla a od něho pak ústním podáním došla zpráva až po Mojžíše, který ji pod vedením Ducha sv. zapsal.

Mojžíš nechtěl řešiti otázku, v kolika obdobích byl svět stvořen, jak se vyvíjel. Způsob jeho mluvy dokazuje, že chtěl zdůrazniti asi něco jiného:

Jeho národ žil uprostřed moře pohanstva. To se klanělo vesmíru, slunci, hvězdám, zvířatům. Mojžíš proti tomu měl pravděpodobně úmysl vyjádřiti, že Bůh je tvůrcem všeho a příčinou všech věcí.

Snad také chtěl svým soukmenovcům zdůvodniti týden a svěcení dne svátečního. Dílo Boží pak uvedl jako předobraz díla lidského.

STVOŘENÍ ČLOVĚKA

Načež řekl: „Učiňme člověka k obrazu a podobě naší; ať panuje nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad krotkými zvířaty i nad vší drobnou zvířenou, která se pohybuje po zemi. (Gen. 1, 26) . . . vytvořil Bůh člověka z hlíny země a vdechl ve tvář jeho dech života; tak se stal člověk živoucím živočichem.“ (Gen. 2, 7)

Co říká zápis? Bůh utvořil člověka z hlíny země. Již sv. Augustin upozorňuje, že představa, jako by Bůh utvořil člověka podobně, jako se tvoří hliněný model, je dětská. Vykladači Písma sv. sice připouštějí možnost, že Bůh nestvořil člověka přímo, že jeho tělo podléhalo dlouhému vývoji, ale všichni jsou zajedno v tom, že lidská duše byla od Boha stvořena přímo. A právě duševní život to je, který rozlišuje člověka od zvířete.

Již u starověkých myslitelů se vyslovoval na podkladě jisté podobnosti názor, že jednotlivé druhy tvorstva nebyly stvořeny přímo Bohem, ale prošly dlouhou řadou vývoje. Dohady starověkých filosofů se snažil uvést ve vědeckou soustavu a také vědecky odůvodnit anglický přírodovědec Darwin. Dnešní vědecký svět jeho doklady pro vývoj opustil, místo nich jsou zase jiné. Není však vyloučeno, že budou později dnešní názory na vývoj potírány a vymyšleny nové.

MYŠLENKY K PROHLOUBENÍ

DARWINOVO ODŮVODNĚNÍ VÝVOJE

Prizpůsobení. Průběhem věků se zvolna měnilo podnebí a životní podmínky. Zvířena se musela přizpůsobovat podmínkám, aby si zachovala život. Ústrojí, které nevyhovovalo změněným podmínkám, zakrnělo, jiné zase se vyvinulo. - *Dědičností* staly se změny trvalými i v potomstvu. Z potomstva se udrželo pouze to, co bylo zdravé a silné, ostatní zahynulo. Tak si příroda sama pomáhala *přírodním výběrem*. K tomu přistupuje také *výběr pohlavní*, jímž samička vybírá si nejsilnějšího a nejpeknějšího samečka.

Tyto důvody, na první pohled pěkné, neobstojí před pečlivějším rozbořem. Je jisté, že rostliny a zvířata mají schopnosti se přizpůsobit. Ale je také jisté, že mnohé rostliny a zvířata vyhynuly, protože se nepřizpůsobily. Co zůstalo z velkých ještěřů? Dále přistupuje na př. otázka: Co vzniklo dříve, dlouhý sosák u hmyzu nebo trubkovité květy u květin? Kdyby se dříve vyvinula trubka, tak by květina byla hmyzem opuštěna. Kdyby se nejprve prodloužil sosák, pak by zase podle této teorie jako nepotřebný zmizel. Stejně je tomu i s ostatními důvody. K čemu teprve vyvíjející se orgán? Proč se udržely druhy slabé a vyhynuly silné, když příroda sama vybírá ty nejsilnější?

SOUČASNÉ ODŮVODNĚNÍ VÝVOJE

Zdá se, že pro vývoj mluví nálezy zkamenělin předků některých druhů zvířat (koně, ježovky). V těchto jednotlivých případech lze skutečně poznat přizpůsobení, byť nepatrné. - Závažnější je jednotná *stavba* těl zvířat. Zajímavé by bylo na př. malovat si vedle sebe kosti ptačího křídla, ploutve velrybí a lidské ruky. Našli bychom zde velikou podobnost. Ale což z této podobnosti nutně vyplývá vývoj? Lodní šroub, vrtule letadla, lopaty větrného mlýnu jsou si také podobné, a přece se nikdo neodvážá tvrdit, že jsou zde různé vývojové stupně. Podobný účel vyvolal také podobnost tvaru. Stejně tomu může být i v říši živočišné. - Dosti nejasný je také dosud důkaz tak zv. zakrslých tvarů. Člověk ku př. má slepé střevo, které k ničemu nepotřebuje, ovšem podle domněnky neodborníků. - Tyto zakrslé tvary mají být zbytky vývoje. - Nejzávažnější je tak zv. biogenetický zákon. Pozoruje-li se totiž vývoj živočicha z první buňky, dříve než přijde na svět, je zde určitá shoda. Avšak vážní odborníci ve zkoumání tohoto zákona dosvědčují, že je zde jakási podobnost mezi vývojem jedince a vývojem druhu, ale nelze tomu rozumět tak, že se vývoj úplně shoduje a že lze z jednoho přímo soudit na druhý. -

Otázku vývojovou můžeme uzavřít: Písmo sv. zásadně tuto otázku neřeší. Učitelský úřad církve také se v této věci přímo nevyslovil. Je zde volnost badání. Mohlo by se i připustit, že v přírodě vývoj byl. Ale dosavadní výsledky vě-

deckého badání neuvádějí takové důvody, které by plně vývoj potvrzovaly a tak proměnily vědeckou domněnku ve vědeckou pravdu. U člověka pak nad vši pochybnost je jisto, že jeho duše pochází od Boha a že člověk se svým duševním životem naprosto liší od kteréhokoliv jiného pozemského tvora.

V z p o m í n á m e s i :

Co znamená slovo stvořil? K čemu stvořil Bůh svět? Který je nejpřednější tvor Boží na zemi? Z čeho se skládá člověk? Čím se duše lidská podobá Bohu? Kterými schopnostmi převyšuje člověk zvíře?

P r o h l u b u j e m e :

Podání národů o stvoření. Kdo zaznamenal zprávu o stvoření v Písmě sv.? O stvoření světa poučil nás Bůh ve zjevení. Co asi chtěl Mojžíš zprávou o stvoření světa říci? Kterak zní zpráva o stvoření člověka? Co soudit o vývojové teorii?

7. ÚTĚŠNÉ MYŠLENKY PRO SMUTNÉ CHVÍLE

Když člověk přijde na svět, první jeho hlasitý projev života není úsměv, ale pláč. A pro mnohého z nás je tento svět opravdu údolím slz. Snad i ve vašem životě přijdou těžké chvíle, okamžiky duševní tísně, bolesti a pláče, temnoty se zmocní vašeho nitra. Co potom? Kdo vás vyvede?

Vzpomínám na překrásnou biblickou píseň Dvořákovu: Hospodin je můj pastýř. Slyšeli jste ji několikrát. Všimněte si však blíže obsahu.

Hospodin je můj pastýř, nebudu míti nedostatku,
na pastvách zelených pase mne, k vodám tichým mne
přivodí.

Duši mou občerstvuje; vodí mne po stezkách spravedlnosti pro jméno své.

Vystihne někdo z vás myšlenku, kterou obsahuje první věta písně? Žalmista nejdříve připomíná si svatou pravdu: Bůh o tebe pečuje. Kristus Pán tuto myšlenku též vyjádřil,

jen poněkud jinými slovy. Vzpomínáte si na odpověď Pána Ježíše apoštolům, kteří se strachovali: „Co budeme jísti, čím se budeme odívati?“ Na co tehdy poukázal? - A při jiné příležitosti těší: „Zdaliž neprodávají dva vrabce za jeden peníz? A přece ani jeden z nich není zapomenut od Boha. A nepadne žádný z nich na zem bez vůle Otce vašeho. U vás jsou sečteny všechny vlasy na hlavě.“ (Mat. 10, 29, 30.)

Bůh řídí všechno k dobrému, nic se neděje bez jeho vůle nebo bez jeho dopuštění. A dopuštěním božím je pro člověka bolest. Též o ní mluví žalmista:

Byť se mi dostalo jíti přes údolí stínu smrti,
nebudu se báti zlého, nebo Ty se mnou jsi;
prut Tvůj a hůl Tvá, toť mne potěšuje. (Žalm 22.)

Takovým údolím stínů smrti procházel Job. Jak se mu vedlo! Připomeňte si výroky v tragických chvílích jeho života: zbaven majetku a dětí, volá: „Bůh dal, Bůh vzal, budiž jeho jméno pochváleno.“ - Opuštěn ženou, leží na smetišti, pokrytý hnisajícími ranami; káře manželku: „Ženo, nerozumné věci mluvíš. Když jsme brali z rukou Božích věci dobré, zdaž bychom neměli bráti zlé.“ -

JE KŘESŤAN OPRÁVNĚN V BOLESTECH ZOUFALE NAŘÍKAT?

Na otázku si odpovíme, když si připomeneme, k čemu Bůh sesílá utrpení. Vlastním rozumem poznáváte, že utrpení chrání váš tělesný život. Proč bolí špatný zub? Proč bolí spalenina? Bolest těla upozorňuje člověka, že je cosi v jeho ústrojí špatného.

UTRPENÍ JE TREST V RUKOU BOŽÍCH

Trpíme, co jsme zasloužili, přiznával lotr na kříži. (Luk. 23, 41.) Dějiny starozákonní i novozákonní plně toto potvrzují: úděl člověka po hříchu prvotném, trest Kainův, zničení Sodomy, David trestán vzpourou svého syna, rozmařilost posledních let Šalomounových rozbitím říše, pokrytectví Annaniáše a Safíry náhlou smrtí.

UTRPENÍ JE NĚKDY POSLEDNÍ PROSTŘEDEK K ZÁCHRANĚ DUŠE

Četl jsem v životopise vzácného kněze P. Klementa Petra, zakladatele eucharistiánů, o jeho studentských letech: Petr, jsa povahy živé, družné, spolčoval se s kamarády, kteří měli na něho špatný vliv . . . Domů docházely stížnosti od profesorů, jeho vysvědčení nebyla valná. Tak, tak, že procházel. Představíme si, jaká to byla bolest pro jeho dobrou matku, pro celou rodinu. Sám jako řeholník a kněz s bolestí vzpomíná na tuto dobu svého života a lituje, co zármutku způsobil rodičům, zvláště starostlivé matce. - Tak vstoupal do šesté třídy. Nevíme, na jaké cesty života by se byl dostal, kdyby Bůh nebyl včas způsobil velkou změnu, a to bolestnou změnu v jeho životě. Při odpoledním vyučování - krátce před vánocemi - dostal telegram, že matka nebezpečně onemocněla. Láska k matce, k té, které tolik bolestí způsobil, se v něm probudila. Nemohl se dočkati, až spatří tu milovanou tvář. Něco nutilo k cestě - snad strach - že ji už nespatří na živu - vydává se pěšky za sněhové bouře na cestu dobrých 7 hodin. Hnán strachem dorazil v 11 hodin v noci k otcovskému domu. Shledal se s matkou - ale jak smutné shledání! Zachvácen nevyslovitelnou bolestí, s křečovitým pláčem klesá na kolena a objímá - ztuhlé již ruce ustarané matky, slzami smáčí to čelo, které umírající na něj myslelo. Spěchal s nadlidským namáháním, aby ji odprosil, aby jí poděkoval za všechnu starost a péči, aby jí slíbil polepšení, . . . přišel však pozdě. V této chvíli, při pohledu na tvář, která pokryta byla neštovicemi, poznává, co ztrácí. Vrhá se na mrtvolu, líbá znovu pečlivá ta ústa, jež tolikrát jej s takovou láskou povzbuzovala a napomínala. Nebojí se nakažlivé nemoci - život bez matky zdá se mu nemožným.

Zde u rakve matčiny stal se v nitru jeho nápadný převrat. Jeho povaha zvažněla a od té doby vzorným chováním a pílí hleděl zmírniti zármutek a bolest celé rodiny. Brzy se stává jedním z nejpilnějších žáků. V septimě se stává vůbec prvním mezi žáky, maturitu skládá s vyznamenáním.

Chvíle utrpení, ztrávená u rakve jeho matky, očistila jeho duši, přiblížila Bohu, dala nový směr jeho životu.

Když vás stihnou bolestné okamžiky, plně se odevzdejte do vůle Boží, protože Bůh při všem zamýšlí jen dobro vaše. Co Bůh činí, dobře činí. Toto přísloví plně odpovídá pravdě v události, kterou vypravuje ze svého života bývalý prezident Akademie věd a umění, slavný skladatel Förster:

Požár. - Seděli jsme za letního dne v hodkovském parku, když se přihnala od západu vichřice a s ní bouře. Stěží jsme se mohli utéci do loveckého zámečku, blesk za bleskem ozařoval síň duhovým svítem, až byl náhle vystřídán záplavou temné červeně. - Po několika minutách se ozval křik, zazněla hasičská trubka a v zápětí zarachotila stříkačka na silnici vedoucí kolem zámecké zahrady do blízké vesničky. Blesk zapálil a chalupa i stodola stály v jednom plameni. Ženy, jež se dostavily záhy od ohně, vyprávěly pak, že vyhořel chudý chalupník a věděly, jak se vše událo. V chaloupce byla shromážděna celá rodina. Když se ozvalo hromobití, vyňala matka po starém zvyku z truhly hromnici posvěcenou v den Očišťování Panny Marie, rozžala ji a rodičové i děti poklekli, modlíce se hlasitě za odvrácení pohromy. Tu ozvou se náhle dvě hromové rány rychle za sebou, země se otřásá ve svých základech a zákeřný plamen vyšlehne ze stodoly. Není vody, není lidí, není pomoci. Chvilé a také chalupa hoří, přicházejí ovšem i první sousedé, ze světnice se vynášejí věci, ze stáje je vyvedena kráva s telátkem, ale stavení jsou ztracena, hoří již i plot, úrodné stromy v zahrádce sklánějí smutně větve obtížené ovocem. - A vypravování se končí poznámkou: „Takoví hodní a pobožní lidé...! A právě u nich uhodilo... přišli teď o všechno.“ - Také nás bolí neštěstí stihnuvší dobrého člověka a maně se tážeme: proč? Proč právě tam dopadl ohnivý prst Boží?

Od té doby uplynulo několik let. Je zase léto, krásný slunný den. Jdu k vesnici a vystupuje z lesa k prvnímu domku, ohlížím se po spáleništi. Nehledám je marně, věda, že to bylo vedle kapličky, jejíž zvon tak libě vyzvání klekání. Skutečně, ač během let vlídná ruka nebeského hospodáře nasila kolem trávu a květy, leží tu ještě něco zčernalých kamenů. Leč několik kroků výš stojí nový domek, pěkně obílený, s červenou střechou, oplocený a obklíčený pěknou zahrádkou plnou pestrých květů. A slyším s radostí, že je to domek, náležející dnes kdysi vyhořelému rolníku. Místo měl, majitel panství daroval stavivo, sebralo se něco peněz, z chudičského chalupníka se stal nezávislý rolník. - Zamýšlím se, vzpomínaje dne požáru, dne těžké zkoušky a srovnávaje to, co bylo, s dneškem: Oko lidské vidí na kroky, Boží na roky. (J. B. Förster: Stopy v písku času 1928.)

Ty a tvá duše.

8. BŮH V NÁS

„Kdybys znala dar Boží,“ řekl Kristus Pán Samaritánci. (Jan 4, 10.) Kdybychom tak i my znali dar Boží, jak jinak bychom žili.

Již dříve slyšeli jste mluvit o milosti Boží. Snad mnohému z vás tato z nejdůležitějších pravd zůstala hodně vzdálena. Poznání darů Božích naráží totiž na velkou překážku. Je to dar nadpřirozený, ze světa neviditelného, proto jej tak těžce chápeme a poznáváme. A přece o milosti Boží nás poučuje Kristus Pán, vysvětluje ji sv. Petr, sv. Pavel o ní píše ve svých listech, církevní učitelé ji neustále připomínají, svatí z ní žijí.

Sv. Pavel o ní kázal v Efesu, v Korintě lidem, kteří tonuli v hmotaření a měli méně možností povznést se k hlubokým pravdám než vy. Ale i vám prospěje pro život pozemský i věčný, poznáte-li hlouběji svatou pravdu o milosti Boží, o tom, že Bůh sídlí ve vás.

CO JE MILOST POSVĚTNÁ

Ještě jste si neopakovali učení o mši sv., ale znáte určitě jednotlivé části. Ke konci, po požehnání, kněz přechází na evangelijní stranu a modlí se začátek evangelia sv. Jana. Už z minulého roku víte, že sv. Jan má ve znaku orla. Jeho sloh je dosti těžký na pochopení. Také v tomto úryvku evangelia je těžko srozumitelná věta: „Všem ale těm, kteří Ho - Syna Božího - přijímají, dal moc státi se dítkami Božími, těm, kteří věří ve jméno jeho, kteří nejsou zrozeni ani z těla ani z krve, ale jsou zrozeni z Boha.“ (Jan 1, 12.) Co těmito slovy chtěl sv. Jan říci?

Narodit se z Boha. Jsme ve vinném kraji. Donesl jsem si

hrozen do školy. Hrozen vyrostl ve vinohradě. Před několika hodinami proudil v něm tentýž život jako ve vinné větvi. Ted' je utržen, jako by byl mrtev. Kdybych ho zasadil do země, ze zrnek se rozproudí nový život. Bude mít totéž dřevo, tutéž mízu jako vinný kmen, ze kterého byl utržen. Hrozen je vlastně narozen z vinného kmene.

A pomyslete si na malé děťátko, které je jako drahocenný poklad nošeno pod srdcem matky a pak na svět zrozeno. Má tentýž život, tutéž krev jako matka. Co matka má v sobě jako člověk, to si děti přinášejí s sebou na svět.

Ted' snad pochopíte, co znamená: narodit se z Boha? To jest mít účast a podíl na životě Božím. K této účasti na životě Božím jsme povýšeni milostí Boží posvěcující.

Jak je to možné? To je tajemství Boží. Snad několik přirovnání vám tuto pravdu přiblíží.

Rosná kapka ozářená sluncem. Bez záře, jako duše bez Boha; ozářená, jako drahokam. - Kov a oheň. Bez ohně chladný a nevzhledný, vložen do ohně, ohni podobný.

KTERAK PŮSOBÍ MILOST POSVĚCUJÍCÍ

Byli jste malí. Tehdy se vás ptávali: „Čí jsi?“ A vy jste nejraději odpovídali: „Maminčin.“ Vaše odpověď byla správná. Od maminky máte život a všechno dobré. Bůh nám dává nový život, *stáváme se dětmi Božími*. Být dítětem Božím! To je víc než být dítětem továrníkovým nebo královským. Mít hrdost synů Božích. Když učitel vyčítal šlechtickému hochu: „Ty lžeš!“, rozhořčeně odpověděl: „Hrabě nelže!“ Je možné, aby dítě Boží lhalo, neposlouchalo a ne slušně mluvilo?!

Milost Boží nás co *nejúžeji spojuje s Bohem*. Tedy s celou nejsvětější Trojicí. Stáváme se bratry a sestrami Pána Ježíše. Jak byla velká láska Pána Ježíše k apoštolům, Panně Marii, svatým . . .! Stejná láska Jeho je k nám.

Lidé se rádi chlubí, že se stýkají s různými význačnými osobami. Duch svatý je v nás!

PŘÍBYTEK NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE

Kde lidé v rodině se mají rádi, touží po tom, aby si byli co nejblíže. I když je odvádí od sebe povolání, přece jsou v duchu spojeni.

Také Bůh miluje duši v milosti posvěcující tak velice, že chce s ní být neustále spojen. Tak to Pán Ježíš řekl: „Kdo mne miluje, tak slovo mé zachovává, já a Otec můj jej milujeme a přijdeme k němu a u něho budeme přebývatí. (Jan 14, 23.)

CHRÁM BOŽÍ

Jak krásný byl chrám Šalomounův! Jak překrásné jsou kostely novozákonní!

V Bretagni je zvláštní zvyk. Tam v srpnu vyjíždí množství lodí na moře k lovu ryb. Dříve než vyjedou, jsou všechny lodi požehnány z největšího člunu nejsvětější Svátosti oltářní. Kapitáni lodí pak losují, který člun má potom Pána Ježíše zavést nazpět. Na koho los padne, za žádných okolností by se tohoto úkolu nevzdal, neboť jsou přesvědčeni, že člunu, na jehož palubě byl Pán Ježíš, nemůže se nic stát. „Když Bůh jest s námi, kdo proti nám?“ - Jednoho je jen se obávat, abyste nezbořili chrám Boží ve svých duších.

Antioch pouze chrám oloupil, zbořit jej se neodvážil, a co ho stihlo?

9. ZLO V NÁS

Je podzim. Cestou přilítne malé vlákno, zavadí o tvář. Ani nepozorujeme malého pavoučka na konci. Vzpomínám na jednu pohádku Jörgensenovu. Mladý pavouček se vydal na cestu do světa. Letěl tam, kam ho vítr nesl. Až jednou se zachytil na vysokém stromě. Rozhlédl se po kraji, zdálo se mu, že okolí je dobré k lovu. Spustil se po slaboučké pavučině, snul tkanivo dále a dále, ani už konce nedohlédl. Tu si pomyslel: K čemu tak dlouhá pavučina? Překousl ji. Našli ho pak s roztráštěnými údy na zemi.

Také člověk byl určen k výšinám. Vzpomínáte si, jací byli první lidé v ráji. Svatost spojovala prarodiče s Bohem. Spo-

jení s Bohem činilo Adama a Evu blaženými. Bylo jim tak dobře, jako hodnému synu u maminky, u tatíčka. Láska Boží je učinila nesmrtelnými, závist a lež zlého ducha odsouzení k smrti. Přetrhli svévolně spojení s Bohem. Sami o sobě nemohli do výšin. I jejich přirozenost zasáhly těžké rány. Sv. Tomáš je čítá čtyři: na rozumu, na vůli, na smyslové stránce nevědomost, zloba a nezřízená žádostivost.

NEVĚDOMOST

Rozum byl sice člověku ponechán, ale jeho poznávací schopnost byla oslabena. Jen si povšimněte otázky náboženské. Čím více se lidstvo vzdalovalo od své kolébky - ráje, tím větší bludy jeho uvažování zachvacovaly. V dějepise jste slyšeli vykládat o pohanských božstvech. Nebylo téměř neřesti, která by neměla ochránce v některém pohanském bohu. A co je možno vidět u vzdělců? Utíkají od jedné soustavy k druhé. Kolik těch různých -ismů bylo jen v posledním století vymyšleno! A žádný z nich neuspokojil. Bůh ovšem neponechal člověka samotného v tomto bloudění. V Starém zákoně poučoval ústy proroků, v Novém zákoně promluvil v svém Synu, který o sobě řekl, že jest pravda. Kristova nauka jest majákem v bloudění lidstva po dědičném hříchu.

ZLOBA

Na ulici leželo dítě a zuřivě kopalo nohama; chtělo, aby mu chuť koupila cukroví. Ještě snad neumělo ani dobře říci, co chce, a tolik zlého bylo na něm vidět. Kolikrát jste se snad zamyslili: rodiče tak hodní, sourozenci jsou vzorní, a přece o jednom z nich říkají, že se nevydařil. Tuto zlobu nemá ani po rodičích, ale po svém praotci. Jeho hříchem byla naše vůle oslabena.

SLABOST

Sv. Augustin napsal: nepokojné jest srdce naše, dokud nespočine v tobě, ó Bože. Člověk již svou přirozeností touží po dobru, štěstí. Kdyby v lidské duši vládl soulad, nebál by se člověk žádné nesnáze, nedal by se zastrašit žádným ne-

zdarem. Dědičným hříchem je zatemněn náš rozum a ten vůli nepředkládá vždy jen dobré. Mnohdy rozumově pokládáme za dobré, co je naším neštěstím. Pohodlnost vítězí nad odvahou, malátnost zmocňuje se duše člověka, když usiluje o velké ctnosti. Avšak špatný příklad prvního člověka je nahrazen příkladem Kristovým a on posiluje mdlé. Křesťan ví, že může všechno v kříži Pána Ježíše. U Krista našli sílu světci.

ŽÁDOSTIVOST

První lidé žili, jak vypravuje Písmo sv., v ráji nazí. Nic se v nich nebouřilo. Zde však po hříchu člověk trpí nejvíc. Po tomto výkladu o podstatě a následcích dědičného hříchu snad pochopíte, co se vám zdálo být dosud nejasné:

ODKUD ZLO NA SVĚTĚ

Co vyšlo z rukou Božích, všechno bylo dobré. Tak to stojí v Písmě sv., tak to odpovídá Pánu Bohu nejvyšš dobrotivému. Ve světle dědičného hříchu poznáváme původ zla: odtržení od Boha, zbavení se vztahu k Bohu. Zlo není něco kladného, ale záporného. Zlo je nedostatek dobra, které by býti mělo. A tento nedostatek má svůj základ v dědičném hříchu.

CHUDÉ BUDETE MÍT VŽDYCKY S SEBOU

Před lety někteří hlásali, že na př. v Rusku bude vytvořen pro člověka ráj. Bylo tvrzeno, povznese-li se blahobyť a vzdělání, odstraní-li se všechna pouta svobody, všechna bída přestane a na zemi bude ráj. Jistě je si třeba vážít významu blahobyti a vzdělání, ale ztracený ráj člověk na zemi nikdy nezíská. Na tomto světě se najdou vždy chudí lidé, vždy bude potřebí nemocnic, kázní i ústavů pro choromyslné a neduživé.

KŘESŤANSKÁ VÝCHOVA

Snad se vám někdy zdá, že křesťanské názory na výchovu jsou zasmušilé. Později uslyšíte o mravnostních směrní-

cích, které dali naši biskupové. Příkaz ukáznění vyplývá právě z nauky o dědičném hříchu. Člověk nemůže být ponechán sám sobě. Je potřebí pěstovat dobro v něm, aby si získal duševní rovnováhu a aby ho dobro ovládlo. Proto je nutno zamítat moderní názory, při nichž se zapomíná na následky dědičného hříchu.

DĚDIČNÝ HŘÍCH V DĚJINÁCH LIDSTVA

Na světě není národa, který by nevěřil v Boha, není národa, který by neměl náboženství, ale také není národa bez oběti. Proč obětují, k čemu očistné obřady u nemluvňátek i v pohanských náboženstvích, k čemu obětování zvířat? Lidstvo si bylo vědomo staré viny, kterou se snažilo takovým způsobem smýt. Zajímavé, když se podíváme na nejlepší dramatická díla lidstva, vždy tam najdeme právě myšlenku viny. Připoutaný Prometheus (Aischylos), Božská komedie, Faust, Parsifal (Wagner).

*

PRO ŽIVOT

Nad dědičným hříchem se zamyslili také svatí Otcové a přirovnávají stav člověka po prvotném hříchu k troudu, který ihned vzplane, zapadne-li do něho jiskra. A jiskrou, která vzbudí doutnání - pokušení nebo žár - hřích, jest blízká příležitost ke hříchu. Tou rozumíme osobu, společnost, místo a vůbec všechno, co nás přivádí do velikého nebezpečí zhřešiti. Hřích je pro duši jako mor pro tělo. Co bychom činili, kdyby hrozila vážná epidemie? Jistě bychom udělali vše, aby se nás nákaza nedotkla. Nemocní jsou odváženi do zvláštních pavilonů, příbytky desinfikovány, styk omezen na nejmenší nutnou míru. Dražší než tělo je duše. Když to uvážíme, tu již dobře pochopíme slova Pána Ježíše o blízké příležitosti ke hříchu: „Pohoršuje-li tě tvé oko pravé, vylup je a hoď od sebe . . .“ To znamená, kdyby ti byla nějaká věc tak milá jako tvé oko v hlavě a vedla tě ke hříchu, zbav se jí!

*

V z p o m í n á m e s i :

Co víme z Písma svatého o prvních dvou lidech? Co dostali jako nejvzácnější dar od Boha? Čím zhřešili první lidé? Co dědí každý člověk po Adamovi? Co jest neblahým následkem dědičného hříchu?

P r o h l u b u j e m e :

Které jsou těžké rány na lidské přirozenosti? Odkud pochází pokušení? Kdy povstává z pokušení hřích? Kterak přemůžeme pokušení?

10. SVÁTOST ZNOVUZROZENÍ - BOHU DÍKY ZA SVATÝ KŘEST

 Slyšeli jste snad o starověkém Ikarovi. Ikaros toužil vzlétnout k výšinám, ke slunci. Vyrobil si velká křídla, slepil je voskem a vzlétl. Avšak běda! Vosk se na slunci rozpustil a on se zřítil s roztržitými údy dolů.

Člověk vlastní silou nemůže dosáhnout nebe. Bůh sám mu pomohl. Na svět poslal svého jediného Syna, aby každý, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný v nebi. Kdo přijde do nebe? Ten, kdo je v milosti Boží. Udělení milosti Boží je vázáno na svatá znamení, která ustanovil Kristus Pán. První a nejpotřebnější svátost je křest svatý.

USTANOVENÍ

O ustanovení křtu nás zřejmě poučuje rozhovor Pána Ježíše s Nikodemem. Vzpomínáte si na něj? Kristus Pán slavnostně prohlašuje: „Nenarodí-li se kdo znovu z vody a Ducha svatého, nemůže vejíti do království Božího.“ (Jan 3, 1—5.) Křest je tedy podmínkou naší spásy. Kristus Pán však přišel spasit všechny lidi. Prikazuje proto apoštolům: „Dána je mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jdouce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého . . .“ (Mat. 28, 19.)

Jest po kázání sv. Petra o prvních svátcích svatodušních. Rozechvělý zástup se ptá: „Co máme činiti, muži, bratři?“ Petr pak pravil k nim: „Čiňte pokání a pokřtěn budiž jeden-každý z vás ve jménu Krista na odpuštění hříchů svých.“ (Sk. ap. 2, 37, 38.)

ÚČINKY KŘTU:

Odpouští hříchy.

Překážkou na cestě do nebe je hřích. Když ustanovil Kristus Pán křest jako prostředek naší spásy, pak musí mít křest moc zbavit člověka hříchu, a to v první řadě hříchu dědičného i všech hříchů před křtem spáchaných.

O tom věděl císař Konstantin Veliký. Ačkoliv odstranil kruté výnosy protikřesťanské svých předchůdců a křesťanům dal plnou svobodu, přece se křtem nepospíchal. Učinil tak až na konci svého života. Musel prý u něho bývat stále kněz, aby ho mohl v nebezpečí náhlé smrti pokřtít. To si ovšem nemůže každý člověk dovolit.

V dnešní době se stává, že jsou křtěni i dospělí. Tito pak musí svých hříchů upřímně litovat a snažit se polepšit.

Uděluje milost posvěcující.

Na některých křtitelnicích je znázorněno, jak byl pokřtěn Pán Ježíš. Tehdy bylo slyšet s nebe hlas: „Tento je syn můj milý.“

Křtem svatým i my se stáváme syny Božími. Od křtu svatého může se každý z nás plným právem modlit: „Otče náš.“ Stala se skutkem slova, která se modlí kněz denně při posledním evangeliu: „Všem ale, kteří ho přijali, dal moc státi se dítkami Božími, těm, kteří v jeho jméno věří, kteří se nenarodili z těla a krve, ale jsou zrozeni z Boha.“ (Jan 1, 12.)

Křtem svatým nám byla dána milost Boží. Milostí Boží jsme zrozeni z Boha, jsme dítkami Božími. Kristus Pán nás připodobňuje vinným ratolestem. Vinný kmen má v sobě život stejný jako ve větvích. Větev, která z kmene vyrůstá, má totéž dřevo, tutéž mízu a tutéž přirozenost. Je zrozena z vinného kmene.

Ted' už snad pochopíte, proč můžeme říci, že křtem sva-

tým jsme zrozeni z Boha, jsme dítkami Božími. Sv. Petr říká: „Stali jsme se účastni božské přirozenosti.“ (II. Petr 1, 4.)

Jsme tedy bratry Kristovými, dědici království Božího.

Stáváme se údy Církve katolické.

Křesťané se nerodí, na svět přicházejí jen lidé. Lidé pak jsou na křesťany posvěceni svátostí křtu. Křest činí člověka údem církve katolické, velké to rodiny Boží.

Vtiskuje nezrušitelné znamení.

Po osvobození křesťanů ediktem milánským pohanství se projevilo ještě jednou ve smrtelných křečích. Stalo se tak za Juliána Odpadlíka. Ten viděl rozvrat svého císařství a domníval se, že celou říši nově stmelí, obnoví-li staré pohanské náboženství. Proto se rozhodl, že smyje se sebe křest. Učinil to zvláštním obřadem: nechal se totiž pomazat krví obětního zvířete. To mu ovšem nic nepomohlo. Je-li člověk posvěcen na křesťana, není možno jej odekřtít. Tak jako na podzim spadlý list lipový zůstává listem lipovým i po odtržení od kmene, tak i křesťan zůstává křesťanem i když odpadl, i proti své vůli.

Křest vtiskuje duši nezrušitelné znamení. Proto není možno jít ke křtu svatému vícekrát. A jsou-li někdy pochybnosti o někom, zda je platně pokřtěn, je pak křtěn jen pod podmínkou: „Nejsi-li pokřtěn, já tě křtím ve jménu...”

PRO ŽIVOT PAMATOVAT!

KŘESTNÍ KMOTROVÉ

Ještě dosud v některých krajích více si váží kmotrovství než krevního příbuzenství. A právem. Kmotr na česky znamená tolik jako spoluotec. Kmotr místo křtěnce, je-li tento nedospělý, říká vyznání víry, vyslovuje za něho křestní slib, on je také povinen starat se o všechno, k čemu se křtěnec zavázal, aby dodržel. Ztratí-li křtěnec rodiče, je povinností kmotrovou, aby se postaral o křesťanskou výchovu dítky. Takový úkol může ovšem splnit jen člověk, který má už

určitou samostatnost. Proto kmotrem má být ten, kdo již dosáhl 14 let a je katolickým křesťanem. Kdyby se snad někdy stalo a vy byli poctěni kmotrovstvím, neodmítejte, a když je přijmete, snažte se poctivě svou povinnost plnit.

JMENINY NEBO NAROZENINY?

Jednou do roka je vám věnována zvláštní pozornost tehdy, když máte svátek. Snažte se udržet křesťanskou tradici a jako den svého svátku uchovejte jmeniny. Jak se v tento den zařídit? Jmeniny jsou připomínkou dětství Božího. Bůh se nám nabízí v nejsvětější Svátosti oltářní. Proto je zvykem, že den jmenin je den sv. přijímání, den radosti vaší duše. Máte-li doma životopis světce, přečtěte si tento den aspoň kousek jeho životních osudů. Vždyť on má vám být vzorem ve vašem jednání a ukázat vám, že je možno, aby každý člověk dobře a svatě žil.

V z p o m í n á m e s i :

Co Kristus poručil o křtu svatém? Co musí činit, kdo křtí? Kdo může křtít? Které jsou svaté obřady křestní? K čemu jsou kmotrové pokřtěným? Co jsme slíbili při křtu svatém? Co působí svatý křest? Proč je křest nejpotřebnější svátost?

11. NEJSVĚTĚJŠÍ PAMÁTKA

Je pozdvihování. Zazní zvonky, věřící, kteří doposud neklečí, poklekaří k zemi. Ticho rozhostí se kostelem, jen kněz, schýlený nad oltářem, říká šeptem slova. Po prvé je vyslovil před dvěma tisíci lety Pán Ježíš. Od té doby zaznívají stále od křesťanských oltářů: Vzal do rukou chléb, požehnal jej a lámal a podával svým učedníkům řka: „Vezměte a jezte, toto jest tělo mé.“

Poslední večere se opakuje. Po prvé byla tato slova řečena jako závěť. Kristus Pán opouštěl své přátele a jako památku zanechává jim sám sebe v podobě chleba a vína. Když člověk umírá, tu nežertuje. Kristus mluví určitě a jasně: „Toto jest tělo mé, toto jest krev má.“ Krev, ne víno,

se vylévá za hříchy. Jest tedy přítomen pod způsobou chleba a vína. „Zrak, hmat i chuť ať klame mysl mou, jenom sluchu svému věřím s jistotou.“ Zrakem Krista Pána nevidím, nahmatat jej také nemohu. O jeho přítomnosti jsem přesvědčen z toho, co on řekl. Sluchu svému věřím s jistotou. Na kříži nebylo poznat Boha, v Svátosti je skryto i člověčenství. Vidím chléb, vidím víno, ale to je jen zevnějšek. Co přijímáme v podobě chleba a vína, jest tělo oslavené. Vzpomeňte, jak Kristus prochází zavřenými dveřmi, objevuje se hned na tom, hned na onom místě. Tělo oslavené nepodléhá zákonům přírody. O jeho vlastnostech nemáme a nemůžeme mít určitých představ. Jistě však tělo oslavené může být přítomno jinak, než naše tělo přirozené.

NEJVĚTŠÍ MILOST PRO NÁŠ ŽIVOT

Na toto veliké tajemství Kristus Pán připravoval své posluchače. Dlouho před ustanovením už svůj odkaz zaslíbil a řekl při tom i jak veliký význam bude mít pro náš život. Vy jste už několikrát slyšeli tuto řeč. Mnohdy ale čteme a nepovšimneme si, co jest mezi řádky. I v této řeči jsou zjeveny hluboké pravdy. Vysvětlím vám je.

Všimněte si, co říká: „Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky. A chléb, který já mám, je tělo mé, které vydám za život světa . . . Amen, amen, pravím vám: nebudete-li jísti tělo Syna člověka a píti jeho krev, nebudete mít v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm.“

To zapsal v svém evangeliu sv. Jan. Miláček Páně vypravuje dále, že když Pán Ježíš sliboval dáti sebe za pokrm pod způsobou chleba, poslouchaly ho tehdy hojné zástupy lidu, farizeové, učedníci jeho i apoštolé a všichni dobře rozuměli, že chce dáti sebe, své skutečné tělo za pokrm. Proto se jich mnoho pohoršilo nad takovým příslibem. Farizeové reptali, říkajíce: „Kterak může tento nám dáti tělo své k jídlu?“ Učedníci pak řekli: „Tvrdá jest řeč tato, kdo ji může poslouchati?“ A Ježíš nejen neopravil toto nepochopení svých slov, ale ještě svou řeč potvrdil hrozbou, že kdo by nejedl tělo Syna člověka a nepil jeho krev, nebude mít v sobě života.

Jaký byl výsledek řeči? Farizeové odešli, mnoho učedníků opustilo Ježíše navždy. Tehdy se obrátil Ježíš k apoštolům a tázal se jich: „Chcete odejít i vy?“ Tu vystoupil Petr a pronesl památná slova: „Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova života věčného. A my jsme poznali a uvěřili, že jsi ty Mesiáš, Syn Boží.“

Právě však v té chvíli počala se odehrávat tragedie Jidášova. Jidáš neuvěřil v zaslíbení, neboť Pán Ježíš řekl hned k apoštolům: „Ale jsou někteří mezi vámi, kteří nevěří. Zdali nevyvolil jsem vás dvanácte? A jeden z vás je ďábel.“

Co slíbil Kristus Pán v Kafarnau, to splnil při poslední večeři. Tak tomu věřila Církev od počátku. Již sv. Pavel poznamenává: „... kdokoliv bude jíti chléb tento aneb píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně, neboť kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, poněvadž nerozeznává těla Páně. Proto zkusiž nejprve každý sám sebe a tak z toho chleba jez a z kalicha pij. (I. Kor. 2, 27—29) Máte vy živou víru sv. Pavla? Zkoumáte sami sebe před sv. přijímáním, zda jste ho hodni?

A za svědectvím Pavlovým následují doklady další. Už v prvních dobách napomínal kněz před sv. přijímáním: „Svaté svatým.“ Ovšem za pronásledování nebyla nejsvětější svátost tak uchována jako za našich dob. Bylo totiž velké nebezpečí zneuctění. *Tertulián a Cyprián* dosvědčují bázeň věřících, aby z proměněného chleba nebo vína něčeho na zem neupustili. V 13. stol. vznikla slavnost Božího Těla, ve 14. stol. ujal se obyčej vystavovat Nejsvětější svátost oltární v monstranci.

TĚLO PÁNĚ A TY

Dlouho, dlouho jsem přemýšlel, proč u nás skomírá na některých místech náboženský život. Odpověď jsem dostal v bližším pročtení příslibu Nejsvětější svátostí oltární, jak jej zaznamenal svatý Jan a jak je uveden o několik řádků dříve. Komu Kristus Pán příslibuje život? Kdo jí chléb, který s nebe sestoupil. Uvědomte si: ten mrtvý kámen, z kterého je postaven kostel, bude mít delší život než já. My budeme už dávno v prach a popel proměnění a kostel snad bude ještě stát. V naší duši je uložena touha po životě, po živo-

tě věčném. Šťastná věčnost je v nebi. Kristus Pán nám dává záruku i podmínku života věčného: „Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky.“ Chcete žít věčně? Nevzdalujte se svatého přijímání! Chcete, aby se ve vás probudil život? Denně přijímejte! Kde není častého svatého přijímání, tam je duchovní odumírání!

„Kdo ve mně zůstává, přináší ovoce mnohé.“ Také ty přineseš ovoce, bude-li Kristus v tobě. Kde je na poušti pramen, tam rostou i palmy, projevuje se čarokrásný život. V poušti našich dnů jest pramenem života Tělo Páně. Z něho vychází míza, která dává vzrůst všemu dobrému v našem srdci. Ono nás posiluje, abychom byli světější.

Chceš *potlačit zlo* v sobě? Žij ve svátostném Kristu! V prvním století před Kr. vládl v Pontu, na březích Černého moře, král Mitridates. O něm se vypravuje, že vynalezl prostředek, po jehož použití žádný jed neúčinkoval. Mitridates používal tohoto prostředku velmi často. Když pak po prohrané bitvě, odvedený do zajetí Římanů, chtěl použítí jedu, aby se zachránil od nečestné smrti, jed nepůsobil. - Tělo Páně jest prostředkem proti zlému v nás. Kdo žije v Kristu svátostném, je nezranitelný.

CO JE ŽÁDOUCNO K HODNÉMU SV. PŘIJÍMÁNÍ

V první řadě, jako při každém záslužném skutku, jest zde požadavek dobrého úmyslu. Kdo by šel k svatému přijímání jen z toho důvodu, aby se zdál hodnější, byl pochválen, tomu by dobrý úmysl chyběl.

Jako další podmínku žádal sv. Pavel milost posvěcující. Nejsvětější svátost oltářní je svátost duchovně živých. Mrtvý pro nebe, člověk ve stavu těžkého hříchu, přijímá ji nehodně.

Víme-li, že k nám přijde vzácný host, uklidíme, připravíme se na návštěvu. V nejsvětější svátosti oltářní přichází ta nejvzácnější návštěva. Uklidíme před ní v svátosti pokání, otřeme prach denního života ve své duši, připravíme uvítání usebranými myšlenkami. Když od vás návštěva odchází, děkujete. Čím poděkujete Kristu Pánu za jeho příchod do vaší duše?

V z p o m í n á m e s i :

Kdy přislíbil Pán Ježíš svátost oltářní? Kterak ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní? Kdy si vděčně připomínáme ustanovení svátosti oltářní? Co jest svátost oltářní? Kterak jest Kristus ve svátosti oltářní přítomen? Jaká úcta náleží Kristu Pánu v svátosti oltářní?

P r o h l u b u j e m e :

-Svědectví prvotní Církve o svátosti oltářní. - Co působí sv. přijímání? - Co je žádoucí k hodnému svatému přijímání?

12. VZDĚLANÝ KATOLÍK NA MŠI SVATÉ

V latině je možno některé filosofické poučky krátce a obsažně vyjádřit. Tak věta: nihil volitum, nisi prius cognitum. V češtině bychom to asi řekli takto: netoužíme po tom, co jsme dříve nepoznali.

Tak je tomu i se mší svatou. Člověk mnohdy po ní netouží, protože neví, jaký poklad v sobě skrývá. A jistě by to byl veliký nedostatek u vzdělaného katolíka, kdyby se nenažil mši svatou blíže poznat. *Čeho si musí být vzdělaný katolík při mši svaté vědom?*

MŠE SVATÁ JE OBĚŤ

Již na prvních stránkách Písma svatého se dočítáte o oběti. Kain a Abel obětují. Co Bohu obětovali? Plodiny země, výsledek své práce. Jakým způsobem obětovali? Tím, že obětní dary spálili. Co tím chtěli říci? Ne my jsme pány nad těmito věcmi, ale Ty, ó Bože.

Oběť však má ještě hlubší smysl. Pramení z vědomí hříchu. Již prvotní člověk věděl, že hřích zasluhuje trestu. Sám se však usmrtiti nemohl a nechtěl. Dával se zastupovat dary přírody. Tyto dary ovšem nemohly plně nahradit hřích člověka. Proto už v dějinách vyvoleného národa předpověděl Hospodin ústy proroka Malachiáše oběť Nového zákona.

Oběti Nového zákona jest Ježíš Kristus, který se za nás svou smrtí na kříži obětoval. Velká oběť smrti na kříži, kte-

rou Kristus Pán přinesl za lidstvo, byla od něho již předem nabídnuta Bohu při poslední večeři. Tehdy řekl: „Toto jest tělo mé za vás obětované; toto jest krev má za vás vylitá.“ A povinnost oběti přikázal apoštolům: „Toto činite na mou památku!“ - Každodenně se takto obnovuje Kristova oběť na kříži. Není tedy mše svatá pouze připomínkou utrpení Pána Ježíše, ale jest při ní jeho obětované tělo i krev.

Proto vzdělaný člověk, řádně o mši svaté poučený, řídí se slovy Písma: „Zuj obuv svou, neboť místo, kde stojíš, je země svatá.“ A když přímo nezouvá obuv svou, což na východě je příznak uctivého jednání, *chová se při mši svaté pobožně.*

Jedna část mše svaté uchvacuje více než druhá svou myšlenkovou náplní. My se však musíme omezit pouze na nejdůležitější.

STUPŇOVÁ MODLITBA

Ani snad nevěříte, kolik krásných myšlenek obsahuje. Stupňová modlitba v první části je žalm krále Davida. Složil jej za zajímavých okolností: prchal před svým synem Absolonem. Představte si, jak mu bylo v duši. Opuštěn téměř ode všech . . . Proto zarmoucený král David vyzpíval svou bolest v slovech žalmu: „*Ujmi se mne Bože . . . od člověka lstivého a nespravedlivého osvoboď mne.*“

Jsem přesvědčen, že žádný z vás neklesne tak hluboce jako Absolon. Avšak i vám se může v životě stát, že budete mít co dělat s lidmi lstivými, neupřímnými. Sami pak budete se modlit slovy tohoto žalmu.

Neboť Ty jsi má síla. V neštěstí se člověk chce opřít o člověka a často poznává, že se chtěl opřít o slabou třtinu. Porovnej, na koho se kdo spoléhal a co bylo lepší: *Saul* měl oporu v dobře vycvičeném vojsku. Vojsko je poraženo, *Saul* podobně na útěku jako *David*. Opora *Saulova* zmizela a on si zoufal. *David* nachází za mnohem horších okolností oporu v Bohu. Bůh jest jeho síla. Zapamatujte si pro život: žádné neštěstí člověka neopravňuje, aby sám dobrovolně z tohoto světa odešel.

Přistoupím k oltáři Božímu. V neštěstí touží král *David* po jednom: aby se mohl navrátit do Jerusalema, obětovat

v chrámu Bohu, *který obveseluje mladost jeho*. - Když David tato slova pronášel, byl už dost starý, a přece říká, že Bůh obveseluje mladost jeho.

EVANGELIUM

Nelze pominout evangelium, abychom si o něm něco neřekli.

Když kněz čte evangelium, povstávají věřící, žehnají se svatým křížem na znamení, že chtějí učení evangelia poznávat, vyznávat a v srdci svém uchovávat. Povstání vyjadřuje naši uctivost k slovu Božímu. Vložte do paměti slova Pána Ježíše: „*Blahoslavení, kteří slovo Boží slyší a ostříhají je.*“

Na evangelium bývá navázána obyčejně promluva. Vzdělaný člověk nepohrdá slovem kazatelovým, nepovyšuje se, jako by všemu rozuměl. I kdyby kazatel promlouval někdy neumělým způsobem, je zástupcem Božím. Co na tom, je-li slovo Boží podáváno v nádobě zlaté, olověné nebo hliněné? Jen když je to pravda Boží! Někteří věřící nepřicházejí jako posluchači slova Božího, ale jako kritikové. Sebevážnější pravdy jim ujdou, ale neujde jim ani jedna vada řeči kazatelovy. Ostatně není potřeba nějakých skvělých řečnických darů k tomu, aby bylo zdůrazněno, že hříšníci, cizoložníci, lichváři nepřijdou do království Božího.

OBĚTOVÁNÍ

V některých kostelích bývá zvykem upozornit na podstatné části mše svaté zvonkem. Tak tomu bývá i u obětování. V nejstarších dobách věřící sami přinášeli obětní dary. Nyní jsou tyto obětní dary nahrazovány peněžitou částkou.

Při obětování vína kněz zdůrazňuje, že oběť je přinášena v duchu pokory. Při oběti nesmí být přítomna v našem srdci pýcha. Vy pak obětujte při mši svaté sami sebe: co budete pracovat, trpět, co si chcete odepřít.

Z obsahu modlitby poznáte, že kněz mši svatou neobětuje pouze za sebe, ale za všechny přítomné. Vynasnažte se, aby byla mše svatá co nejčastěji obětována za vás.

PROMĚŇOVÁNÍ

Po slavném zpěvu před sanktus knězův hlas umlká, jako by se chtěl plně soustředit k nastávajícím okamžikům. Kněz žehná obětní dary a vzpomíná při tom na církevní představené, dále na ty, kteří se doporučili do jeho modliteb. Je to tak zvaná vzpomínka na živé. Obcováním svatých jsme spojeni s těmi, kteří už nás předešli na věčnost a jsou od Boha oslaveni. Vhodně je zařazena do modliteb před proměňováním vzpomínka na svaté prvotní Církve. Také vy si vzpomeňte v těchto chvílích na svého patrona, jehož jméno nosíte.

V dřívějších dobách se při proměňování nevyzvedalo ani tělo ani krev Páně. To se stalo obvyklým teprve v 11. století, když vznikly pochybnosti o okamžiku, kdy nastává proměňování. - Věřící při pozdvihování pohlédnou na svatou hostii a na zdvižený kalich a klaní se Kristu Pánu. Co si při těchto okamžicích máme myslet, případně vyjadřuje modlitba k pozdvihování obsažená v katechismu.

K PŘIJÍMÁNÍ

Po pozdvihování vzpomíná kněz vykupitelského díla Pána Ježíše, k němuž se řadí vzpomínka na mrtvé. V nejstarších dobách se jména vzpomínaných četla, a to tehdy, byly-li splněny dvě podmínky: museli zemřít se znamením víry, t. j. museli být pokřtěni, museli žít ve smíru s církví.

Velmi zajímavá jsou slova před modlitbou Otčenáše. Kněz se tam v úvodu modlí: jsouce povzbuzeni spasitelnými příkazy a poučení Božským ustanovením, odvažujeme se říci. Povšimněte si, s jakou velikou úctou se modlí církev modlitbu Páně! Jak se ji modlíváte vy?

V katechismu je otázka: co činiti při přijímání? Nejlepší odpověď: jít k přijímání také. A není-li to možno, přijímat aspoň duchovně.

Velmi krásné je zakončení mše svaté: udělením požehnání všem shromážděným. Kristus Pán tak často žehnal, a když tak nečiní teď viditelně, ustanovil kněze, aby místo něho rozléval požehnání Boží. Vy toho požehnání Božího potřebujete též. Neopomeňte co nejčastěji si na mši svatou pro ně přijít!

Snažte se získat co nejvíce zlatých zrněk z pokladu mše svaté. Ta zrnka jsou jako diamanty skryté v diamantových polích. Je třeba k nim se přiblížit, setřít z nich prach všednosti, jít do hloubky. Na zlatá zrnka mše svaté vhodně vás přivede malá knížečka, dobře psaná, Pia Parsche: „Poznej mši svatou.“

13. MARNOTRATNÝ SYN

(Myšlenky o těžkém hříchu.)

V životě budete často potřebovat křestní list. Ten dosvědčí, že jste v matrice zapsáni jako křesťané. Stali jste se živou větví na vinném kmene Krista milostí křtu. Křesťan, to znamená Kristu přivtělen. Z křestních obřadů je patrné, že duše pokřtěná má povinnost zůstat čistou. Jakmile ji křestní voda omyje od prvotního hříchu praví kněz: „Přijmi roucho bílé a přines je bez poskvrny před soudnou stolicí Boží.“ Ve velkých okamžicích křesťanského života se vždy vyskytuje tato bělost. Bílá je rouška křestní, bílé roucho při prvním přijímání, bílý oděv svatební a pro kněze denně bílá alba a bílé prádlo oltářní. To je mnohem více než ozdoba, to je symbol. Nesmíme zapomínat, že křtem svatým jsme se stali dítkami Božími, že Bůh sídlí v nás, jsme chrámem Božím. Vzpomínáme na slova sv. Pavla: „Kazí-li někdo chrám Boží, toho zkazí Bůh; neboť chrám Boží je svatý a tím jste vy.“ (I. Kor. 3, 17)

Z těchto pravd plyne nezbytný důsledek: musíte se považovat za svatyně Boží. Správně poznamenává sv. Pavel: „Majíce toto zaslíbení, miláčkové, (že Bůh zůstane v nás svou milostí), očistíme se od veškeré poskvrny těla i ducha, dokonávající posvěcení své v bázni Boží.“ (2. Kor. 7, 1.)

Není divu, že první křesťané se téměř domnívali ve své živé víře, že rozumně uvažující křesťan se ani nemůže zbavit synovství Božího, dopustiti se hříchu. Domnívali se, že tak velké hanby není schopen ten, kdo se zrodil z Boha. Pro sv. Jana býti křesťanem a svoliti k hříchu jsou dvě věci, které si naprosto odporují. Často se znamenávali znamením sv. kříže, znamením smrti, na ochranu proti pokušením, a po sv. přijímání, které přijímali pod obojí způsobou, stírali

prstem se rtů částečky přesvaté krve a potírali jimi smysly. Tak živá byla jejich víra.

Bůh nám však dal svobodnou vůli. K svobodě vůle přidal každému ještě tolik milosti, aby mohl dojít spásy. Na člověku samém záleží, zda chce s milostí Boží spolupracovat či ne. Odmítne-li, *přestoupí-li zákon Boží ve věci důležité, a to zcela dobrovolně a s jasným vědomím, těžce hřeší.*

To vše je nám známo z dřívějšího náboženského vyučování.

SMUTNÉ NÁSLEDKY

Těžký hřích odlučuje od Boha Otce. Těžkým hřichem přestává být člověk svatým dítkem Božím a stává se synem marnotratným. Syn marnotratný odešel z otcovské náruče pouze za tretkou nevázaného života. Promyslete si dobře, co si obvykle člověk místo lásky k Bohu volívá. Čemu dává před Bohem přednost. Jaké to jsou mnohdy titěrnosti. Odlučuje se od Boha pro nic a za nic, pro jediný pohled, pro četbu, pro jediné slovo, pro jedinou žádost.

Láska otce však nepohasíná ani k synu marnotratnému, který již nemá nárok na jeho dědictví, který se všech zásluh zbavil. Vzpomeňte sami na biblické vypravování o lásce Boží k duši hříšníka. Nemohlo být téměř ani krásnějšího podobenství, než podobenství o dobrém pastýři. Odloučí se ovečka od stáda, zaběhne se daleko. Dobrý pastýř se vydává na cestu, prohledává každické houští, jde po jejích stopách do hor, pátrá nad propastí, namáhá se neúnavně . . . až nalezne pošetilou ovečku vyhladovělou pod nějakou skalou. Jak radostně ji zvedá, pokládá si ji na rameno a odnáší zpět do ovčince . . . Do srdce bychom si měli vrýt slovo Pána Ježíše v závěru příběhu: „. . . pravím vám, že větší bude radost v nebesích nad jedním hříšníkem činícím pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“ (Luk. 15, 7.)

SNAŽ SE DODRŽET, CO JSI SLÍBIL

Slovo dělá muže. Při křtu sv. jsi slíbil věrnost Pánu Ježíši. Tuto křestní přísahu jsi už několikrát obnovil. Slav-

nostně jsi se odříkal všeho zla. Na jak dlouho jsi skládal tento slib? Nezrušitelně do srdce máš vryto znamení křesťana, slib křestní je nerozvazatelný. A přece! Nějakou dobu jsi snad slib zachovával, ale přišel první větší náraz v životě, dostavilo se pokušení, a ne sice slovem, ale skutkem jsi prohlásil: „Nechci být Kristův, nýbrž satanův!“ Když jsi těžce hřešil, volil jsi mezi Kristem a satanem a rozhodl jsi se pro satana.

Prozpytujte svědomí: Při křtu svatém byla dána na tvou hlavu rouška a kněz při tom významném úkonu říkal: „Přijmi roucho bílé a dones je bez poskvrny před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný.“ První křesťané nosili bílý šat týden po křtu svatém. Jsi v křestní nevinnosti? Máš šat milosti Boží bez poskvrny?

Komu děláš místo ve své duši? Při křtu sv. pronášel kněz nad tebou slova jedinečné moci: „Vyjdi z něho, duchu nečistý a učiň místo Duchu svatému, Utěšiteli!“ Koho těžkým hříchem z duše vyháníš? Komu děláš místo?

14. MLADÝ MUŽ A ZPOVĚĎ

Až někteří z vás budete navštěvovat zimní školu, bude vás pan profesor mít k tomu, abyste pečlivě vedli knihy o svém hospodářství. Nedbá-li hospodář, co přijal a co vydal, vydává-li bez starosti a nepočítá ani dnes, ani zítra, za rok, za deset let - jaké by to bylo hospodářství?! Od tisíce ke stu! Jak šťastný je naopak hospodář, který v každém okamžiku ví, jaký je stav jeho prostředků. Také mravní život člověka za jediný den jest jako pestrý, dlouhý účet z přerozmanitých dluhů i příjmů. Je potřebí provést čas od času účtování. Církev svatá k tomu vyzývá aspoň jednou za rok, a to v čas velikonoční u příležitosti svaté zpovědi.

Svatá zpověď jest velikonočním darem Božím. Bylo to po zmrtvýchvstání Páně, kdy bylo řečeno apoštolům: „Přijměte Ducha svatého, komu hříchy odpustíte, budou mu odpuštěny, komu hříchy zadržíte, budou jemu zadrženy.“ Apoštolové nejsou vševědoucí. Aby mohli hříchy odpustit, potřebují je znát, proto už od nejstarších dob Církve byla zavedena svátost pokání. Zamysleme se nad tím:

CO BŮH OD VÁS V SVÁTOSTI POKÁNÍ ŽADÁ

Hříchem jsme se stali marnotratnými syny Božími. Jak došel marnotratný syn milosti? *Šel do sebe*. Otcovský podíl byl už rozházen. Přátelé daleko, bída tak blizoučko. Byl snížen pod úroveň zvířete. Vzpomínal: jak vzdorovitě odešel z otcovského domu, jak bez zármutku ukázal záda rodnému statku; podíl, na němž lpěly krůpěje otcova potu, tak hanebně rozházel. Otřásá jím to: takové jednání bylo zlé. *Zpytoval svědomí*. Tím také začíná nový život hříšníka. Každý by si měl dát na počátku tři otázky: Dopustil jsem se těžkého hříchu? Jak často jsem upadl do své hlavní chyby? Jak jsem plnil své povinnosti?

Vstanu a půjdu k otci svému. Když tak přemýšlel o svém životě, šíravý stud hlodal mu v nitru. Kéž by mohl minulé dny změnit! Jak litoval všech těch hanebností, kterých se dopustil sám, nebo s kamarády.

Je-li zpytování svědomí, poznání chyb, prvním krokem k nápravě života, pak *lítost jest nejpotřebnější*. Slzy asi stékaly po tváři marnotratného syna, když se rozhodl říci otci: „*Zhřešil jsem, učiň mě aspoň svým nádeníkem*.“ To už v svém srdci cítil, že musí chybu *napravit*. Není hoden, aby se nazýval synem. Jako nádeník napraví a nahradí všechno zlé, jehož se dopustil.

Vzpomínáte si, co náleží k opravdovému *předsevzetí*? Rozhodnutí, hříchu se v budoucnosti nikdy nedopustiti, varovat se blízké příležitosti k hříchu, užít prostředků k nápravě, nahradit škodu.

Úmysl marnotratného syna byl opravdový. Jak si umínil, tak učinil. Jaký byl asi stav jeho duše na cestě k domovu? Nejdříve spěchal, když pak se otrhaný a vyhladovělý přibližoval, připomínka na vyčítavý pohled jeho otce jeho krok zpomalovala. Konečně! Hledí do dálky. Rodný statek na obzoru. Kdo před ním? Otec! Koho vyhlídá? Jeho? Ještě několik kroků a marnotratný syn klesá u nohou otcových. Je slyšet *vyznání*: „*Otče, zhřešil jsem před Bohem i před tebou*.“

*

Kdo z vás má bystrý úsudek, dovede sám z vypravovaného určit, co Bůh po nás ve svátosti pokání žádá. Je to

zpytování svědomí, lítost, opravdové předsevzetí, zpověď, dostiučinění.

Pro mnohého kajícího jest nejobtížnější *zpověď*, ačkoliv tato část svátosti pokání není nejdůležitější. Jistě je zpovídání někomu nepříjemné a vyžaduje, abychom se zřekli samolibosti. Tu však nesmíme usuzovat podle vnějšího zdání! Znáte plody, které mají slupku tvrdou a nejedlou! Člověk povrchní by je odhodil, rozumný však ví, že vnitřek je sladký, šťavnatý a občerstvující.

Je to již tak v životě člověka, že se zlem zápasí, někdy i podlehne. Že však naše poklesnutí není trvalým zhroucením, že nemusíme uváznout v hříchu - od toho nás Kristus vysvobodil velikonočním darem svátosti pokání.

Od svaté Církve odštěpené náboženské společnosti obyčejně velmi slevují z požadavků Božích, aby na sebe strhly nějaké stoupence. Proto téměř všechny zavrhuji svatou zpověď tak vykonávanou, jak vám to předpisuje vaše Církev. Říkají, že prý na počátku tomu tak nebylo.

Od svaté Církve odštěpené náboženské společnosti obyčejně říkají, že se navracejí k životu Církve apoštolské. Je však zajímavé, že v žádném z těchto bludařských spolků se nevykonává svatá zpověď tak, jak bylo zvykem v prvotní Církvi. Tvrdí, že svatá zpověď byla prý zavedena až v době pozdější. Je však zajímavé, že třetí nástupce sv. Petra *Klement* na sklonku prvního století povzbuzuje odbojnou korintskou obec ke kajícímu vyznání hříchů, neboť je prý lépe hříchy vyznávat, než své srdce zatvrzovati. V II. století Tertulián odsuzuje nepravý stud při vyznávání hříchů, jenž již tolik lidí strhl v záhubu. *Sv. Cyprián* slibuje oněm, kteří pod hrozným útiskem pronásledování svou víru zapřeli, odpuštění po kajícím vyznání před knězem, s takovou samozřejmostí, že to vylučuje každou myšlenku o tom, že jde o nějakou novotu. V 5. století papež *Lev Veliký* obrátil se ostrým výnosem proti biskupům, kteří dovolili, že hříšníci čtli všechny své hříchy před celou obcí. Papež tuto věc kárá a praví, že tento zvyk odporuje apoštolským ustanovením. V *osmém století* zavedl první německý národní sněm pro jednotlivé vojenské sbory vojenské duchovní, kteří měli slyšet zpověď vojáků. Když však později ochabl náboženský život, tu na koncilu lateránském roku 1215 byl dán pří-

kaz, že každý katolický křesťan je povinen jednou v roce se zpovídat.

Tedy celými dějinami Církve vine se svědectví o způsobu svaté zpovědi, jak je uchován v Církvi naší.

Všimněte si ještě:

CO NÁM SVÁTOST POKÁNÍ DÁVÁ

Jistota odpuštění. Od pradávných dob byly sice oběti na usmíření viny, ale nikde nebyla dána jistota, že vina je odpuštěna. A člověk chce mít jistotu, jinak svědomí nenachází klidu. Jistota odpuštění, kterou máme ze svátosti pokání, člověku přináší toužený pokoj.

Klid srdce. Veškerý neklid vychází ze hříchu. Proto Kristus, dříve než dal apoštolům moc odpouštět hříchy, pozdravil obvyklým způsobem: „Pokoj vám.“ Je to zajímavá symbolika. Svátost pokání je svátostí pokoje.

Prostředek k nápravě života. V tom je úžasná chyba, že se mnohdy svatá zpověď považuje za odříkání seznamu hříchů, které se v mládí někdo naučil vypsát z modlitební knihy. Sv. zpověď ať je rozhovorem duše kajícíkovy s duší duchovního vůdce. Zde se právě člověk objevuje jako nemocný, kněz jako lékař, který s pomocí milosti Boží hojí rány. Proto ve svaté zpovědi otevřte své nitro, neodříkávejte pouze naučené formulky hříchů.

Duchovní vedení. Sv. zpověď je nejlepším prostředkem k výchově charakteru. Její pomocí kontrolujeme sami sebe, zda postupujeme či duchovně klesáme. Doporučuji vám, abyste se podívali do své duše, poznali největší chybu, tu se snažili ze své duše odstranit a knězi také oznámili, v čem se chcete zvláště polepšit. Od jedné sv. zpovědi k druhé se opravdu alespoň v jednom směru napravte.

Škola charakteru. Tehdy bude také sv. zpověď školou vašeho charakteru.

V z p o m í n á m e s i :

Kterak ustanovil Kristus Pán svátost pokání? Co působí svátost pokání? Kdy jsme povinni přijmout svátost pokání? Zpytování svědomí, spojené s dokonalou lítostí, je nejdůležitější část večerní modlitby. Vzpomeňte na vzory lítosti.

Kterak třeba hříchů litovat? Co si mám zvláště umínit při sv. zpovědi? Kdo se zpovídá úplně? Jak mám vyplnit uložené pokání?

P r o h l u b u j e m e :

Co Bůh po nás ve svátosti pokání žádá? Svědectví dějin Církve o zpovědi. Co nám svátost pokání dává?

15. EXERCICIE

Písmo sv. často přirovnává život člověka k boji. (Job 7, 1.) Sv. Pavel vybízí: „... vezměte přílbici spásy a meč Ducha, to je slovo Boží...“ (Efes. 6, 12.) K Timoteovi píše: „... Bojuj dobrý boj víry, dosáhni života věčného, k němuž jsi povolán...“ (Tim. 6, 12.)

Boj o dobro v duši, svatost života, cítí každý z nás ve svém nitru. K boji jste vyškoleni nábožensko-mravní výchovou ve škole i v rodině, posvěcení svátostí biřmování. Často se stává, že vůle člověka v boji slábne. Je třeba se povzbudit, posílit. K tomu přispívají exercicie.

Co vám nabízejí? Co exercicie jsou?

Co exercicie jsou, o tom nás poučí jejich vývoj. Již Kristus Pán se nespokojil s tím, že dlouhou řadu let před svým vystoupením prožil v nazaretském domku, ale dříve, než začal učit, ztrávil 40 dní v nejodlehlejší poušti. I za rušné práce hlásání evangelia brával apoštolů stranou do vlídného ticha samoty: „Pojďte v soukromí na tiché místo.“ (Mar. VI. 3.) Když odešel s této země na nebesa, ještě si přál, aby apoštolé a učedníci se zušlechtili a zdokonalili ve večeradle v Jerusalemě, kde po deset dní setrvali na modlitbách. Také sv. otcové radí všem, kteří usilují o hlubší náboženský život, aby si vyvolili místo, vzdálené od shonu světa. Základ k soustavným duchovním cvičením dal sv. Ignác z Loyoly, bývalý důstojník. Zraněný musil ležet spoután nemocí na posteli. Měl čas k přemýšlení. Po celý rok zkoumal svoji duši a po čase bohatou zkušenost z duchovního života uložil v knížce, nadepsané „Duchovní cvičení“.

CO VÁM NABÍZEJÍ?

Ve svatých dnech usebranosti: přiblížení se duše k Bohu. Mojžíš po těžkých dnech tvrdých bojů s faraonem, po připravení odchodu z Egypta, obtížích cesty, poslouchá rozkazu Božího: „Vystup na horu a zůstaň zde.“ (Ex. 24, 12.) Tam dostává Zákon. Vzdaluje se z tábora, vzdaluje se styku s lidem, odchází na výšiny, aby tam ztrávil čas v modlitbě a rozjímání. Šest dní zahaloval mrak horu, pokud Mojžíš na jejím vrcholku prodléval. Sedmého dne promluvil Hospodin z mraku. Dni samoty byly pro Mojžíše dny božských zjevení.

Stejně i vám dni duchovní samoty exercicií mohou ukázat vás samy, vaše nedokonalosti a nedostatky; vše, co vám chybí. Mnohé pravdy, které jste slyšeli na kázání a ve škole, byly vám jakoby skryty, najednou zazáří v novém světle v plné kráse.

Bůh se ukázal Mojžíšovi v podobě ohně. Stejně na apoštoly sestoupil Duch svatý v podobě ohnivých jazyků. Oheň osvětluje, zlato v něm se čistí. Exercicie očistí duši. Vybidnou svléknouti starého člověka, člověka hříchu, cestou očistí. Ukáží cestu osvětnou, jejímž cílem je obléci člověka nového. Přivedou na cestu spojení, jejímž cílem jest odstranění všech překážek mezi námi a Bohem.

Cíle exercicií: uspořádání života, směr k Bohu. Cítíme v duši, že tam není něco v pořádku, to je potřebí urovnat, naplnit duši milostí Boží.

JAK BÝVAJÍ OBVYKLE USPOŘÁDÁNY

Když se exercitanti sejdou po večeři, je dán ještě volný čas k uspořádání věcí. Kolem půl 9. hod. je dáno znamení zvonkem a exercitanti se sejdou v kapli. Tam je vzývání Ducha sv., svátostné požehnání, kratičká promluva. Od východu z kaple až po sv. přijímání čtvrtého dne zachovávají exercitanti mlčení, aby se mohli lépe soustředit na slovo Boží. Denně jsou promluvy, které se obírají životními otázkami: proč jsem na světě, životní cíle, hřích, . . . jednak pak se snaží zlepšit povahu. Mezi přednášky pak jsou vsunuty zpěvy, duchovní četba, jeden den růženec, druhý den křížo-

vá cesta, třetí den svatá zpověď. Jako znovuzrození odcházejí účastníci z dobře vykonaných duchovních cvičení.

KDY JE ZVLÁŠTĚ RADNO VYKONAT EXERCICIE

V lidském životě jsou okamžiky, kdy člověk hledá nový směr, potřebuje rozvahy, pomoci Boží, kdy si musí dát otázku: co mi ten nebo onen krok přispěje do věčnosti? Takovým okamžikem je volba povolání, uzavření sňatku, odchod do ciziny.

JAK MOŽNO PRACOVAT PRO ROZŠÍŘENÍ

Mnoho pro rozšíření exercicií učiní zlepšení vašeho života, které nastane po vykonání duchovního cvičení. Dobrá předsevzetí upevníte měsíční duchovní obnovou.

16. BRANOU DO NEBE SVATÁ SMRT

Kde stojí tvůj křížek? Byl-li člověk někde náhlou smrtí postížen, postaví se na tom místě kříž. Bývá tak zvykem v mnohých krajích. Nalézáme památný kříž na svahu hor, kde se někdo zřítíl, nebo na cestě, kde se sedláku splašil kůň. Takový kříž je vážnou upomínkou každému, kdo je zdrav a tudý se ubírá.

Kdyby tak na každém místě, kde někdo zemřel, měl být kříž . . . , ve vašem starém domě by nebylo ani místa na obrazy. Je však na světě místočko, které je právě tobě určeno k umírání, a tam jednou vydechneš naposledy. Oko Boží spočívá již na tom místočku a již nyní by tam mohl Bůh pro tebe postavit křížek. Kde by asi stál? Doma? Na ulici? V hostinci? V kostele?

Přijde kdysi okamžik, kdy i o tobě budou říkat žijící: on umírá; kdy z tvého těla bude odcházet duše, jako by se vzpírala. Život a smrt svedou boj, krůpěje smrtelného potu povstanou na tvém čele, smrtelná úzkost zmocní se tvého nitra, za chvíli dokončíš zápas.

Jak chceš zemřít? Poslouchej, jak umíral český sedlák Jan Cimbura:

Posílen nejsvětější Svátostí očekával Cimbura, až se vydá na dalekou pouť do věčnosti. O vánocích se sešli kolem něho jeho přátelé a děti. Rozloučili se s ním a on s nimi. „Jaképak velké loučení, shledáme se brzy, každého, kdo za mnou přijde z Putimě, se poptám na vás všechny, a to vám povídám, ať nic špatného o vás neslyším! Mějte se rádi, almužnu rádi dávejte, hospodařte, jako byste tu měli být věčně, ale modlete se, jako byste měli zítra umřít.“ Udělal všem po řadě křížek a oni mu políbili ruku. Plakali při tom, ale duše Cimburova zůstávala klidná a silná. „Neplačte, blázínkové,“ napomínal je, „to tělo umírá, ale ne duch. Tělo, hnůj, prach a popel a z něho vyrůstá květina - nesmrtelná duše... Jsem starý tvor Boží a už se těším na to, až se roztrhne záclona a na vlastní oči spatřím, čemu po celý život pevně věřím - jen mne nechte tiše odejít, chci být zase sám.“

Bylo to 17. ledna léta Páně 1898, na den svatého Antonína poustevníka, kdy Cimbura jasně a určitě pocítil, že se blíží jeho poslední hodinka.

„Zavolejte Martina, sneste mne s lože a položte mne na holou zem,“ poručil ještě ženě a potom, jako by mlha vystupovala ze širých vod, tak v mlze všechno viděl a cítil kolem. Lidi, obrazy, okno, dveře, strop i svíčku hromničku, kterou ho obnášeli, i zvonek maličký, kterým zvonili, i dušený, tlumený pláč, kterým plakali.

„Co pláčete?“ řekl jim ještě tichým, ale přísným hlasem. „Růženec se modlete - hned, všichni a nahlas se modlete!“

Štěrbá se počal modlit, ostatní za ním.

Domodlili se až k desátku „který pro nás těžký kříž nésti ráčil“, když dědeček pozdvihl hlavu a řekl: „Pst - slyšíte? Zvoní! Všechny zvony zvoní, nejvíce Vavřinec!“ - Rukou si na čelo sáhl, pramen šedivých vlasů si odhrnul, jako by své vráštité čelo někomu k políbení nastavoval, a vtom mu klesla ruka i hlava, škytl a již sebou nepohnul.

To ho smrt v té chvíli objala a políbila...

Mrtev, ustrojen do svátečního, leží na prkně na dlouhé lavici výměnkář Jan Cimbura. Všichni v celé chalupě chodí po špičkách...

Den v zimě je jako píd' a noc jako sáh dlouhá. Než se obrátíš, už se šerí a s večerem se přijde loučit s dědečkem obec. Půl obce dnes večer, půl obce zítra. Bude to slavné, protože zpěvák Štěrbá je z přízně, má Verunku.

Hle, už se scházejí. Sousedé jdou první a sedají a stavějí se k mrtvému nejbliž. Jsou to všichni od čísla prvního až do třicátého, ostatní přijdou zítra. Plná výměnice je jich. Ženské až na síni se tlačí.

Štěrba začal růžencem, aby se hlasy nejdřív pročistily a vyrovna-
ly. Když se domodlil, odkašlal a vysokou notou nasadil a spustil:

Člověče, kdož jsi kolivěk

a obec vpadla:

na mne teď mrtvého pohled',

ženské se přidávají:

jak jsi ty naní v tu dobu

tak jsem já byl v témž způsobu.

Třídí se hlasy na vysoké a hluboké a druhá sloka už jde krásně dvoj-
hlasně:

Mladý, pěkný, silný dosti,

nyní jsem prach, popel, kosti,

o tělo mé již se derou

žáby, červi a je žerou.

Ve třetí je už znát cit, hlasy srovnané pěkně zpívají:

Po smrti stejně moc platí

jak chudý, tak i bohatý;

pána, knížete neb žáka

nerozeznáš od sedláka.

Dozpívali a odpočali.

O Cimburovi vypravují, jeho pěkné skutky si znova připomína-
jí... Oddychli si. Otčenášem počíná Štěrba - z modlitby do zpěvu
přechází:

Již se s vámi nyní loučím,

Pánu Bohu vás poroučím.

Dojatě se mu zachvívá hlas, třesou se i plné hlasy mužské; jak by se
netřásly tenké sopránky a alty ženské? Není čas pláče, je čas truch-
lého zpěvu za nebožtíka a proto nedají pláči hlas přetrhnout a po-
kračují:

K Bohu se od vás ubírám,

už vás tu víc neuhlídám.

Co mi platná, co mi byla

proti smrti moje síla?

Jako malé spící dítě

na prkně mě ležet zříte.

Na cestu se za mnou strojte,

o to se jen všichni bojte,

aby duše v rouše čistém

šla na svatbu s Pánem Kristem.

„Tak, tak, to je to hlavní, umřít, jako umřel tuhle Cimbura,“ ují-
má se slova, když dozpívali, soused Vašata, „připravit se a odít tělo
nejen rubášem, ale i duši svatebním rouchem, aby jí neřekli tam
nahore: kterak jsi sem přišla, nemajíc roucha svatebního?“

„O to se Cimbura tuze staral, pamatuji, jak nás v obci tuze napo-
mínal, abychom srdce citlivé k chudým měli, jemnostpán to lepší
nedovedl, když se Cimbura rozpálil a kázal, jak máme lačné krmit,
žíznivé napájet, nahé odívat, pocestné do domu přijímat.“

„Nejenom kázal, ale také sám činil a příklad dával.“

„Hůt! Hůt! Hůt!“ troubí pod okénkem ponocný Brožák desátou.
„Tatínku zlatý, je třeba s vámi besedu skončit, dobrou noc vám
přát, pokoje vám dát a rozejít se -“ rozhoduje Štěrbá a všichni po-
vstávají a tlačí se kolem mrtvoly. Velebný obraz! Jako zkamenělí,
nehybně stojí muži. Oholené tváře, větrem a mrazem ošlehané, vla-
sy dlouhé, ruce sepjaté. - V hlubokém zadumání stojí obec a hledí
posledně na Cimburovu tvář. - Náhle, jako na povel, zanotovali:

Poslední bije hodina,
k smrti se ubíráme
z vůle Boha Hospodina,
pomalu umíráme.
Za tebou cestu měříme
do říše dobře známé,
slavně to všichni věříme,
tam s tebou se shledáme.

Pokřičovali Cimburu a jeden po druhém odcházeli.

Druhého dne putimské zvony vyzváněly Cimburovi hrany a kaž-
dému, kdo se přišel modlit k mrtvole, když zvony umlkly, podala
Marjánka Boží dar, to jest bochníček chleba křížem navrchu pozna-
menaného. „Dušička“ také říkájí chudí tomuto dárku.

Večer se opakovala návštěva obce. Přišla na hrátky druhá její
část, modlila se, zpívala, s Cimbrou se loučila, stejně jako včera...

Konečně nadešel třetí den a s ním pohřeb. - Toho dne jen cizí Cim-
buru pokropili a vodou požehnali, ale pak ustoupili a do jeho tváře
nehleděli, to patřilo už jen příbuzným. Cimbura neležel na prkně,
ale v důkladné, černé rakvi, oblečen v plátěný rubáš - obložen ob-
rázky z poutí, jak mu je děti nanosily, a krevní přátelé tvořili věnec
kolem rakve.

Kdo vešel, řekl jim: „Potěš vás Pán Bůh“ a Martin za všechny od-
povídal: „Dejž to Pán Bůh, vás taky,“ ale očí po nikom nezvedl...
Přišli zpěváčkové, i kněz, a zpívají na dvoře:

k nebeskému chvátám městu,
do své milé otčiny.
Konám poslední svou cestu
do věčnosti z ciziny,

Je třeba ještě tatíčkovi ruku políbit, víko zatlouci a rakev vynést
na máry.

Drobné hvězdičky bílého sněhu řídce padají s nebe, zakalené slunečko hledí na dvůr. Martin s Janem vynášejí otce v rakvi a třikrát po sobě se zastavují, třikrát po sobě všechny prahy pokřižují. Ženské ve světnici rychle obracejí lavici, co na ní rakev stála, nohama vzhůru a spěchají na dvůr.

Jako máku stojí tu sedláků, selek, chalupníků i podruhů z celého širokého okolí...

V kožíškách všichni stojí, a jak rakev spatřili, beraničky smekají. O hlavu nad všechny kníže vyniká, páni z Písku stojí u něho, revírníci písečtí i knížecí, správcové dvorů tvoří celý ostrov v tom moři hlav.

Za hlaholu zvonů, za zpěvu po mši svaté pochovávají do hrobu Cimburu. Sousedé ho přinesli, synové a zeťové do hrobu kladou. Černá rakev už leží v nažloutlé hlíně, jenom kříž na rakvi se tam v té hloubi leskne. Jako by byl ne z plechu, ale z ryzího zlata, taková zář z něho vychází v tom šeru hrobovém.

Všichni ještě pláčou, ale Martin už plakat přestává. Selský ceremoniel jako o křtinách a o svatbách se hlásí k právu. On, Martin, vlastní syn Cimburův, musí poděkovat a odprosit.

„Tak pěkně poděkuj, Martíčku, poděkuj“ - měkce, dobrácky pobídl ho ještě jemnostpán, když se sám domodlil.

Martin, polykaje slzy, už vystupuje na hromádku zmrzlé, vyházené hlíny a počíná:

Náš tatíček drahý! -
Sám nemůže víc na funusy chodit
a vy jste ho přece přišli vyprovodit,
proto vaším jménem, náš táto,
zaplať Pán Bůh všechněm za to.

Dejž to Pán Bůh, odpověděli všichni a Martin odprošuje:

Hodný byl a neublížil ani kuřeti,
tím míň člověku velkému nebo dítěti;
jestli nerad někoho snad rozhněval,
příkázání přísné on mně dal,
bych nad hrobem já za něho se pokořil,

až už jeho ústa, jeho oči budou zavřeny,
proto prosím muže, ženy, starce, stařenky,
ptáky v povětří i ve vodě ryby,
odpusťte mu všechny jeho lidské chyby.

Prosím ponejprv

(a Martin čepici z ruky dal pod pravou paži),
po druhé

(a sepal ruce)

a po třetí

(tu do hlíny klekl).

„Odpusť mu Pán Bůh,“ jako jedněmi ústy rázně a upřímně zaznělo hřbitovem. Pak přistupovali a házeli na rakev po třech hrstkách hlíny...

Tak pěkně žil, umíral a pohřben byl i ve smrti silný sedlák jihočeský Jan Cimbura.

Jindřich Š. Baar: Jan Cimbura.

Jan Cimbura umírá připraven.

Kolem pláčí, on je utěšuje: „Jaképak loučení, shledáme se brzy.“ Duše Cimburova zůstávala klidná a silná. „Neplačte blázinkové, to tělo umírá, ale ne duch. Jsem starý tvor Boží a už se těším na to, až se roztrhne záclona a na vlastní oči spatřím, čemu po celý život pevně věřím...“ Před smrtí přijal posilu pro život věčný. Modlival se často „od náhlé a nenadálé smrti vysvobod' nás, Pane!“ Prosíval za šťastnou hodinku smrti a Bůh mu ji dopřál. Uspořádal své záležitosti, aby mohl také umřít v pořádku časném. Sestavil poslední vůli čili závěť. Uposlechl napomenutí proroka Isajáše: „Spořádej svůj dům, neboť zemřeš!“

Proto s klidem byl by mohl s básníkem Jos. V. Sládkem říci:

„Z náruče Boží, odkud jsme vyšli,
tam vrátíme se zas,
kdo by se bál, kdo by se třás?“

Proto ani ty nezapomínej, že musíš zemřít, že tvá duše se odloučí od těla. Církev ti to připomíná popelcem, umíráčkem, pohřbem, hřbitovem. V katechismu ti stavěla před oči slova Pána Ježíše: „Buďte hotovi, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadáte.“

Na smrt je připraven, kdo je v milosti posvěcující. Jsi ty na smrt připraven? Jaký by byl tvůj osud na věčnosti, kdybys v tomto okamžiku zemřel?

CO S SEBOU NA VĚČNOST VEZMEŠ?

Vysvědčení ze IV. měšťanky se všemi jedničkami? Živnostenský list? Obchod? Vzpomeň napomenutí Krista Pána: Byl člověk jeden, velmi bohatý, jeho pole přineslo tolik úrody, že si s ní nevěděl rady, takže v noci ani spát nemohl a přemýšlel: „Co mám dělat? Nejlépe bude, když ty malé stodůlky zbořím a vystavím veliké a řeknu pak duši své: „Dost máš uloženo na mnoho let; odpočívej tedy, jez a pij a vesel se.“ Tak přemýšlel a nemohl usnout. Bylo to v noci, jak výslovně praví Písmo svaté. - A tu najednou jako by viděl sám sebe jak umírá, jak ho dávají do rakve, jak ho nesou do hrobu a jak tam leží a o jeho stodoly a pokladny a záloženské knížky se soudí dědicové. Jako by slyšel slova: „Blázne, této noci povolám duši tvou, čím to bude, co jsi nashromáždil?“ Proto:

Neskládejte si pokladů na zemi, kde rez a moli je kazí, a kde zloději je vykopávají a kradou. Ale skládejte si poklady v nebi.

Poklad v nebi skládá si člověk v posvěcující milosti dobrými skutky. Které dobré skutky jsi vykonal včera?

V z p o m í n á m e :

Co pravil Pán Ježíš o hodině smrti? Kdo je na smrt připraven? Kam odchází duše hned po smrti?

17. TŘI KRAJINY NA VĚČNOSTI

Jste katoličtí křesťané. Kdysi byla dána otázka: „Kdo je křesťan?“ Odpověď zněla: „Člověk, který očekává.“ Dobré na zemi, duše v očištění sílí naděje. - Svatý Pavel mistrnými slovy vystihl celý obsah našeho očekávání: „Myslím totiž, že utrpení pozemská nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás. Neboť časné soužení naše, které jest pomíjející, lehké, zjednává nám v míře přenesmírné slávu věčnou. (Řím. 8, 18; 2. Kor. 4, 17.)

NAŠE OČEKÁVÁNÍ SE SPLNÍ

Vstaneme z mrtvých. Staří pohanští *Germáni* pokládali za největší štěstí, jestliže po smrti směli vejíti v hrad Otce všech - Walhallu. Zrána vycházeli tito blažení nebešťané na honbu a večer v prostranném sále hodovali a popíjeli z nevyčerpatelného rohu plného medoviny. Této slasti nedostalo se všem, pouze hrdinům. - Horší představy o posmrtném životě měli *Řekové*. Jejich mrtví se museli odebrat do podsvětí. Tam žili jako ponuré stíny na lučinách a mísili své vzdechy v žalostnou píseň, kterou bez ustání pěly temné vlny Acherontu. Rozveselení bohové na Olympu, kteří u zlatých stolů slavili své bujně slavnosti, nepomýšleli na to, aby smrtelníky k sobě přivedli, ba záviděli jim i kousek toho pozemského štěstí.

Moudří *Egyptané* dobře znali svůj posmrtný osud. Bohyně *Osiris* se 42 přísedícími spravovala svůj přísný úřad a vážila srdce na neporušitelné váze. Spravedlivý byl poctěn, že mohl v zlatém slunečním člunu zajet k zeleným nivám. Avšak jeho věčný život byl jen dozvukem života pozemského. Když se rozpadlo jeho tělo, musil se vzdáti nároků na posmrtný život. Z těchto názorů pramení touha *Egyptanů* uchovat si neporušené tělo. Proto balsamovali, proto stavěli nákladné obrovské pyramidy.

Zjevení Boží zbavuje lidstvo nejistoty a dohadů. Dovídáme se z něho o třech krajinách na věčnosti: kraji nevýslovného blaha - nebi; kraji očisty a naděje - očístci; kraji zoufalství - pekle. Avšak i to, co nám Písmo svaté a ústní podání sděluje, je pouze úzkým výhledem do věčných krajin. Ze zjevení Božího sbíráme zrnka svatých pravd a snažíme se z nich dopátrat, dovtípit, co nás po smrti čeká.

Z očistce volají duše:

PAMATUJTE NA VĚZNĚ!

Jednou přišel Spasitel v Jerusalemě k rybníku, kolem něhož bylo sloupořadí, a tam leželo mnoho nemocných. Voda v rybníku měla zvláštní moc. Podle vypravování Janova byla voda uváděna chvílemi v pohyb. Nemocný, který první do ní vstoupil, se uzdravil, ať trpěl obyčejnou chorobou, či byl slepý, chromý nebo souchotinář.

Tam ležel člověk již 38 let nemocný. Dovedete se vžít do jeho stavu? Léta pozoroval co nejnapjatěji, jak se jeho stav zhoršuje či zlepšuje, a podle toho byl hned pln naděje, hned propadal úplné skleslosti. I ti, kteří ho ošetřovali, na počátku jevíli zájem o průběh nemoci, ale když se nelepšila, jejich zájem utuchl. Tento dlouholetý nemocný asi neměl nikoho, kdo by mu pomohl. Měl snad ještě jednu naději: v rybníku by se mu mohlo vrátit zdraví. Jak se však do rybníka dostat?

Tu přichází Spasitel. Dal se s ubožákem do hovoru. Zeptal se ho: „Chceš být zdravý?“ Pln důvěry a oddanosti vzhlédl nemocný na neznámého: „Pane, nemám člověka, jenž by mi posloužil!“ Tu mu říká Ježíš s týmže klidem, vřelou účastí, s jakou začal rozhovor: „Vstaň, vezmi lože a chod!“ A nemocný ozdravěl. Dovedete si představit, jak nemocnému bylo? Co se načekal a naprosil, jak byl teď vděčný svému dobrodinci!

„Pane, nemám člověka, jenž by mi posloužil!“ Plny bolesti snad volají duše našich zesnulých v očistci.

JE OČISTEC

Vzpomínáte si na Starý zákon. Byl vojevůdce jeden, který dal obětovat v jerusalemském chrámu za padlé vojíny. Který to byl? Rozpomeňte se na podrobnosti! Slyšeli jste o nich již v době školního vyučování. - V *Novém zákoně* se i Kristus Pán zmiňuje o hříších, které nemohou být odpuštěny, ani na tom, ani na onom světě. Podle oněch slov jsou hříchy, které mohou být na onom světě odpuštěny. Kde však? V pekle ne, v nebi také ne. Musí být místo, kde se duše očistí. - O víře prvotní Církve v očistec jasně mluví pohřebiště milionů, katakomby: Jsou tam náhrobní nápisy. Mrtvý prosí o modlitbu. K čemu? Je-li v nebi, modlitby nepotřebuje! Je-li v pekle, tak už mu nic nepomůže.

KDO PŘIJDE DO OČISTCE?

Církevní učenci se domnívají, že je jen málo takových duší, které by po smrti hned přišly do nebe. V svátosti pokání jsou nám odpuštěny hříchy a věčné tresty, ne však

tresty časné, mnohdy s hříchem spojené. - Před časem zemřel ve Francii biskup v pověsti svatosti. Padesát let se sloužily za jeho spásu mše svaté. Církevní úřady podaly pak do Říma dotaz, zda po padesáti letech se ještě mají obětovat mše svaté. Z Říma došla odpověď: Ať se modlitby konají dál. - Toto rozhodnutí ovšem neznamená, že zmíněný biskup ještě není v nebi, ale je tím vyslovena víra, že utrpení v očistci může trvat leta.

Měl-li někdo za starých časů dluhy a nemohl je zaplatit, byl zavřen do žaláře, až se dobrodinec nad ním smiloval a dluh místo něho zaplatil.

A dluhy na věčnosti má ten, *kdo zemře v milosti posvěcující a má ještě trpěti za hříchy.*

JAK POMOHU?

Přijde kdysi čas, kdy vám zemře tatínek, maminka. Ty oči, které na vás hledívají, ty se na věky zavrou a vy jim je zatlačíte; ty ruce, které vás hladívají a pro vás pracují, sepnete růžencem, a jako s láskou rodiče dochováte k smrti, tak je doprovodíte podle možnosti slavně na místo posledního odpočinku: tam ve stínu kříže bude jejich tělo odpočívat.

Spisovatel Kosmák píše ve vzpomínkách na svou matku, že se sice o mnohých zemřelých domníval, že jsou v očistci, ba i v pekle, ale matku svoji nemohl si nikde jinde představit leč v nebi. - Avšak i ta předobrá maminka se modlívá: odpusť nám naše viny. Také ona je slabým lidským tvorem. Též ona bude potřebovat po smrti naší pomoci.

V tom je veliká útěcha víry, že můžeme pomoci. Kdybychom nic jiného neměli, dal nám Bůh aspoň ruce, abychom je sepjali, dal nám ústa, aby šeptala modlitbu. Kristus Pán zemřel za živé i za mrtvé a jeho oběť, neustále obnovovaná na oltáři, otevírá brány očistce. Tím však ještě možnosti pomoci nejsou vyčerpány. Můžeme konat dobré skutky, získat odpustky.

Člověk na zemi je mnohdy tvorem nevďečným. Duše však, vaší pomocí vysvobozené, budou na vás vzpomínat, až budete umírat.

KRAJ VĚČNÉ RADOSTI - NEBE

CO NÁS BUDE BLAŽIT

Sv. Jan, miláček Páně, měl tu přednost, že mohl pohlédnout daleko do budoucnosti. Vyhoštěn na ostrov Pathmos, spatřil Jan podivuhodné zjevení. Popsal je ve svaté knize, poslední z knih Písma svatého: „V tichu pusté, kamenité země slyšel jsem hlas z nebes, jako hlas mnohých vod a jako hlas mohutné bouře, a hlas, který jsem slyšel, byl jako hlas hrající na harfy.“ (Zjev. 14, 2.)

Jsou věci, které nemůžeme ani plně pochopit. Tak je tomu s blažeností nebeskou. *Svatý Pavel*, aby nám jen trochu přiblížil, co blaží svaté, pomáhá si tím, že užívá záporu: ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují. (I. Kor. 2, 9.)

V kostele vidíváte obraz Panny Marie lurdské. Zjevila se sv. Bernardetě. Po vidění se svaté dívce zdálo všechno temným. Ukázali jí bílé látky a tázali se: „Bylo roucho nejsvětější Panny takto bílé?“ „Ach, mnohem bělejší!“ „Snad jako toto?“ „Ne, ještě mnohem bělejší!“

Na obloze je plno hvězd, každá však jinak svítí. Ani blaženost naše v nebi nebude úplně stejná. Čím je bedlivější služba, tím větší odměna. Kdo je za živa světější, je po smrti blaženější.

NEBESKÉ JE DVORSTVO KRÁSNE, BLAZE TOMU, KDO TAM DOJDE

Dojdu tam já? Kdo přijde do nebe? Dvojí cesta tam vede: nevinnosti a pokání. Andělé, Panna Maria, děti zemřelé v křestní nevinnosti šly cestou první. - Dospělí věřící nebývají prosti hříchu. Blaze je tomu, kdo hříchu lituje; dosáhne odpuštění, tresty vytrpí nebo dobrými skutky nahradí. Tou cestou šli mnozí z těch, jejichž obrazy vidíváte v kostele. - Většina z nás pravděpodobně půjde třetí cestou: přes očištec. - Snad si vyprosíme od Boha šťastnou hodinku smrti, ale mnozí nebudeme mít odpuštěny všechny tresty časné. - Kdy se do nebe dostanou všichni svatí i s tělem?

JSI POZVÁN

Několikrát Kristus Pán vykládal o hostině svatební. Při výkladu měl na mysli nebe. Na tu hostinu nebeskou jsi i ty pozván. Kdy jsi dostal pozvánku? Při křtu svatém to bylo! Tam ti Duch svatý oblekl roucho svatební. Byl jsi vřazen k obcování svatých. Zapojen do jednoho společenství: svatých v nebi, pravověřících na zemi, duší v očistci. Ještě jsi neuměl ruce sepnout a Pán Bůh už na tě pamatoval, už tě znal. Ještě jsi se neuměl pomodlit první Otčenáš a ten Otec nebeský už tě měl rád, už tě miloval, že tě pozval do nebe. - Nezapomeň dnes poděkovati! Nepromarnil jsi už to roucho svatební?

SVATÍ PATRONOVÉ

Na oltáři plno svatých. Na stěnách tolik obrazů! Proč je ctíme? Jsou vzorem našeho života. Jako by k nám s těch stěn promlouvali: hleďte, i my jsme žili pozemským životem, i my jsme museli zápasit, bojovat, klesat i vítězit. Je možno zápas vyhrát. Jen chtít! - Jen je blíž poznat! Se svatými patrony českými seznámí vás kniha Služebníci Boží v Čechách. Exerciční dům ve Frýdku vydal knihu všem přístupnou: Naše světla.

Svatí jsou miláčkové Boží. Tak je nazývá sv. Pavel v listě k Soluňským. Žádostem svého miláčka každý rád vyhoví. Tak to učinil Bůh, když se přimlouval Abraham za obyvatele Sodomy, Mojžíš za lid izraelský, Panna Maria za snoubence v Káni Galilejské. Jmenovitě se za nás u Boha přimlouvají ti, kteří jsou nám nějak blízcí. Buď jako duchovní pastýři (sv. Cyril a Metod), jako krajané (kteří to jsou?), nebo jako příbuzní, zvláště duše dětí zemřelých v křestní nevinosti.

*

KRAJINA ZOUFALSTVÍ - PEKLO

Člověk rád slyší vykládat o nebi, těší se ve svých bolestech na život věčné radosti, kdyby ale mohl, tu uzavřel by svůj sluch jakékoliv zmínce o věčném trestu a zavržení. Než o tom máme jistotu z Písma svatého. To popisuje sytý-

mi barvami krajinu věčného zavržení. Ono nám říká, co čeká zavržené: bude tam pláč a skřípění zubů (Mat. 22, 13); budou se mučit v plameni, červ jejich neumře. (Luk. 16, 24.)

Bude tam tma - vzdálení od světla věčného, pláč neuhasí pozdní lítost, před červem svědomí nebudou moci uniknout, oheň pro nás tajemný a hrozný bude trýznit jejich tělo. Tam nebude naděje, nebude úlevy, nebude konce.

Chceš na ta místa ty přijít? Ne-li, čiň dobře, dokud máš čas! (Gal. 6, 10.)

V z p o m í n á m e :

Co ze zjevení Božího víme o očistci? Kdo přijde do očistce? Co trápí v očistci? Čím pomáháme duším v očistci? Kdo přijde do pekla? Co trápí zavržené v pekle? - Kdo přijde do nebe? Co blaží svaté v nebi?

18. ÚCTA KE VŠEMU, CO SVATÉHO

V DĚJINÁCH ZJEVENÍ STAROZÁKONNÍHO

V neděli zpívali věřící mešní píseň. Povšiml jsem si tam slov, která jsou i vám známa: Svatý, svatý rozléhá se jasnou nebes prostorou, cherub Bohu, věčné kráse, pěje píseň s pokorou.

Prorok Isaiáš měl vidění: spatřil Hospodina, an sedí na trůnu vysoko vyzdviženém; cípy jeho roucha naplňovaly chrám. Serafové vznášeli se nad ním; šest křídel měl každý; dvěma zastíral si tvář, dvěma zastíral si nohy, dvěma létal. A volal jeden druhému:

Svatý, svatý, svatý
(jest) Hospodin, Bůh zástupů,
plná jest všecka země slávy jeho. (Is. 6, 2, 3.)

Co tím chtěli vyjádřit? Nejvyšší úctu k Bohu nejsvětějšímu. Říká se *svatá země, svaté jméno, svatý Otec, protože zasluhují zvláštní naší úcty*. Toho si byli plně vědomi ve Starém zákoně.

Jméno Boží pod přísnými tresty nebylo dovoleno vyslo-

vovati. Kdo by se Bohu rouhal, t. j. *mluvil nebo psal posměšně a potupně o Bohu, o svatých věcech, byl trestán smrtí.* (Lev. 24, 16.) Jméno Boží z obavy, aby nebylo znesvěceno, nepsali ani na papír, nebo úmyslně zaměňovali písmena, vyslovit je směl pouze velekněz jednou do roka, a to v den smíření, ne však hlasitě, pouze šepem, současně zazněl zpěv levitů, aby nikdo svaté jméno nezaslechl.

Tyto předpisy, to už byly vynálezy přemrštěných farizeů. *My jméno Boží světíme tím, že je uctivě vyslovujeme a uctivě mluvíme o Bohu, svatých osobách a svatých věcech.*

PŘÍSAHA

Slavnostním způsobem se dovolávali ve Starém zákoně jména Božího *v přísaze*, buď aby potvrdili pravdu svých slov, nebo zdůraznili upřímnost svého slibu. Při tom svolávali na sebe často tresty Boží, jestli slovo nezachovají. (Zaklínali se.) Kdo přísahal, zvedal pravici k nebi, kde sídlil Bůh (Gen. 14, 22); při slavnostnějších příležitostech pozvedli obě ruce (Dan. 12, 7). Z Písma sv. Starého zákona víme, že přísaha byla dovolena z několika důvodů, ba v některých případech i přikázána: bylo-li někomu něco svěřeno k opatrování, ale nebylo svědků, kteří by pravdu potvrdili (Ex. 22, 10); když byl spáchán nějaký zločin a bez přísahy nebylo možno vinníka vypátrati (Lev. 5, 1); popřel-li někdo, že někomu něco ukradl, odcizil nebo zpronevěřil (Lev. 6, 3).

Ve starší době si velmi vážili přísahy. Když Josue dobýval zemi zaslíbenou, přišli k němu poslové, kteří budili dojem, že přicházejí z daleka. Žádali uzavřít s Izraelity smlouvu, že budou žít v pokoji mezi sebou. Josue smlouvu uzavřel a přísahal on i knížata lidu. Byli však obelstěni. Kmeny, s nimiž uzavřel smlouvu pod přísahou, byly velmi na blízku. Lid izraelský vtrhl do jejich měst, ale nepobil je, aby tak dodržel přísahu. (Jos. 9, 15-19.)

V době Spasitelově se však přísahalo velmi lehkomyšlně. Proti tomu zlořádu nejednou Kristus Pán vystoupil. (Mat. 5, 34-36; 23, 16-22.) Varoval před zneužíváním přísahy. Přísahu ale neodsoudil, sám přísahal. (Mat. 26, 63.) U našich předků se křivá přísaha trestala smrtí. Dosud se křivá přísaha před soudem trestá podle světského zákona jako zlo-

čin. *Hříšně přísahá, kdo přísahou stvrzuje lživou výpověď, a kdo neplní, co pod přísahou slíbil.*

SLIB

Lidé odedávna ctili Boha slibem. Někdy tak činili když byli v nebezpečí, (Jakub, Gen. 28, 20), nebo chtěli dojít splnění své prosby (matka Samuelova, I. Sam. 1, 11). Vzpomínáte si, co znamená slovo *slibuji*: *dobrovolně se zavazuji pod hříchem, že vykonám něco Bohu milého*. Je-li otázkou mé cti splnit sliby učiněné člověku, tím spíše je to povinností mého svědomí splnit slib učiněný Bohu. Dříve než něco slíbím, zjistím si, zda slib budu moci skutečně splnit. Sám to mnohdy dobře neposoudím, proto se doporučuje nečiníti důležitého slibu bez porady s duchovním rádcem.

MÍSTA BOHU ZASVĚCENÁ

Bůh sám si žádal projevů úcty místům jeho zvláštní přítomností posvěceným. Pamatujete se asi na událost, o které jste slyšeli ve školních letech. Mojžíš na poušti se přibližuje k hořícímu keři. Není mu však dovoleno vstoupit až k samému místu, ba je vyzván, aby zul obuv s nohou svých, neboť místo, na kterém stojí, je svaté. Do starozákonní svatyně mohl vstoupit pouze kněz, do velesvatyně jen velekněz, a to jednou do roka v den smíření. V arše úmluvy byly jen kamenné desky desatera, ve svatostánku vašeho kostela je přítomný Bůh sám. Věřící vyjadřují úctu k posvátným místům svým chováním. Před vchodem do chrámu zmlká hovor, krok se stává vážnější, znamení svatého kříže důstojnější. Celý postoj těla vyjadřuje vědomí posvátnosti místa. Hrubě a surově by jednal ten, kdo by rušil svévolně služby Boží. To by svědčilo jen o jeho mravní zvrhlosti. Ani světský zákoník by takový zločin nenechal bez trestu. Když se toho hříchu dopustil král Baltazar, ukázal se na stěně prst Boží. (Dan. 5, 5.)

Starozákonní velekněz nosil při bohoslužbách čelenku s nápisem zasvěcený Hospodinu. Katolický kněz, řeholník, milosrdná sestra takovou čelenku nosit nemusí, lid i bez ní jim prokazuje úctu. Ke jménu kněze se obyčejně přidává

slovo Pater-otec, nazývá se v osobním styku důstojný, velebný; sestry v klášteřích nazývá lid jemným „sestřičko“.

O úctě k Bohu však nesvědčí různé pověrečné hádání ani úsilí o styk s dušemi zemřelých, což se projevuje ve *spiritismu*. Člověka neobyčejně zajímá, co je přikryto nějakou rouškou, každé tajemství by rád odhalil, podíval se do nitra věci. Nej hustší závoj zahaluje náš život záhrobní. Jen kusé zprávy zjevení Božího nás poučují, co po smrti máme očekávat. Není divu, že se našli lidé, kteří se snažili získat určitých zpráv ze záhrobí. Jakým způsobem toho chtěli docílit, slyšeli jste v minulých letech. O zvláštní příhodě dočítáme se v životopise sv. Jana Boska:

Dne 3. dubna k večeru byl pohřeb. V noci poté se stala v semináři zvláštní událost, která je dosvědčena četnými svědky, takže o ní nemožno pochybovat. Nechme o ní vypravovat Boska samého. „Byli jsme důvěrní přátelé a řídíce se četbou některých knih, slíbili jsme si, že se budeme za sebe navzájem modlit, a kdo z nás bude dříve odvolán na věčnost, že přijde pozůstalému podat zprávu s onoho světa. Svůj slib jsme si několikrát obnovili vždy s podmínkou, jestli to Pán Bůh dovolí a bude-li se mu tak líbit. Jednali jsme dětinsky, nechápajíce významu svého slibu, třeba jsme slib brali vážně a trvali na jeho splnění. V Comollově nemoci jsme si slib několikrát připomněli, a když Comollo zemřel, čekal jsem nejen já, nýbrž i jiní, kteří o slibu věděli, jeho splnění.

V noci po pohřbu Comollově, 4. dubna, ležel jsem s bohoslovci ve spárně u jižního dvora. Ležel jsem, ale nespál; přemýšlel jsem o daném slibu a trýznil jsem se předtuchou něčeho, co se potom stalo. Po půlnoci bylo slyšeti z konce chodby dunivý hřmot. Hřmot byl slyšitelnější, dunivější a silnější, čím víc se ke spárně přibližoval. Zdálo se, jako by chodbou jel těžký nákladní vůz, ne vůz, nýbrž vlak, ne vlak, nýbrž jakoby hřmělo dělo. Hřmotu nelze slovy vyličit. Byla to jakási směs třískání tak často se opakujícího a tak silného, že všichni, kdo třesk slyšeli, trásli se strachy a nemohli ani promluvit. Hřmot se blížil, probouzeje za sebou hřmot ještě silnější. Zdálo se, jako by stěny, podlaha a strop chodby byly železnými plotnami, které kdosi o sebe tluče. Seminaristé se probudili, ale nikdo ani nehlesl. Já jsem byl strachem jako zkamenělý. Hřmot se blížil a byl hroznější a hroznější. Už byl u samé spárny. Dveře se rozletěly samy od sebe. Hřmot rachotil dál, doprovázeje jakési matné a různobarevné světélko, které, jak se zdálo, hřmot řídilo.

Najednou se vše ztišilo, světélko se rozjasnilo a bylo slyšet jasným a zřetelným hlasem Comollova slova: „Bosko, Bosko, jsem spasen.“ V té chvíli se ve spárně ještě víc rozsvětlilo, cosi zahřmotilo tak děsně, jako by chtělo celý dům smést do propasti. Najednou se vše ztišilo a světlo zmizelo. Bohoslovci vyskákali z lůžek a utíkali, nevědouce kam. Někteří se nakupili do koutka, jiní se tísnilí kolem dohlizitele, kterým byl tehdy Don Josef Fiorito z Rivoli. Nikdo již nespál, všichni úzkostlivě čekali na svítání.

Já jsem zažil nejvíc a bál jsem se tak, že bych byl v oné chvíli raději umřel. Onemocněl jsem a byl už na pokraji hrobu. Mé zdraví bylo úplně otřeseno, zvetil jsem se až za mnoho let potom.

Nechť si každý čtenář soudí o tomto zjevení podle své libosti, ale upozorňuji, že dosud žije několik svědků té události. Vyprávím podrobně, jak se vše stalo, a varuji všechny své hochy, aby nikdy takových úmluv nečinili. Míchání věcí přirozených s nadpřirozenými se mstí, zvláště jde-li o věci pro spásu duše nepotřebné.“

Možnost, aby duše zemřelých se zjevily, není tedy naprosto vyloučena. Stát se tak může pouze ve výjimečných případech. Aby se však duše zjevovaly, když se několik tetek sejde dohromady a přejí si to, zdá se být méně pravděpodobné. Pro život postačí o spiritismu úsudek katechismu: Zdopuštění Božího by se to mohlo stát pomocí ducha zlého, jenž může preludem anebo skutečně všelicos způsobit, co lidské síly převyšuje. Většinou však vznikají úkazy spiritistické podvodem pořadatelů a lehkověrností nebo sebeklamem účastníků. Návštěva spiritistických besed působívá těžké poruchy duševní a podrývá svatou víru. Proto Církev zapovídá věřícím se jich účastnit.

Ty a tvé tělo

19. ZDRAVÍM TĚLA K SÍLE DUCHA

JSI MAJETKEM BOŽÍM

K vašemu křestnímu jménu se přidává ještě rodové. To říká, čím jste. Všichni však jsme Boží . . . „Ať žijeme nebo umíráme, Páně jsme.“ (Řím. 14, 8.) Od Boha máme tělo i duši jako drahocenné hřivny nám svěřené, z nichž budeme kdysi skládat účty. (Mat. 25, 14—30.) Třebas se modlíme: tělo, svět, ďábla přemáhám, jsme povinni dát tělu vše, co mu náleží.

Vždyť tělo je příbytkem duše, jejím nástrojem. Nesmrtelná duše v něm sídlící propůjčuje mu část své důstojnosti. Tělo je služebníkem duše. Při kolika ctnostech a záslužných skutcích používá duše těla jako prostředku, jímž provádí své vznešené dílo. Opačně, kde je tělo zničené, chorobné, tam bývá často v své činnosti omezena i duše. Dáte-li umělci dvoje housle, z nichž jedny budou rozbité, jak rozdílně na nich zahraje!

Čím dokonaleji jsme vypěstili své tělo, čím lépe jsme přivedli k rozvoji jeho skryté síly, čím více jsme upevnili jeho zdraví, čím delší řadu let nám může sloužit, tím větší díla může provést náš duch. Proto je třeba tělu dát, co potřebuje: stravu, oděv, osvěžení.

NAŠE STRAVA

Vůl ví, kdo ho krmí; osel zná jesle pána svého, jen člověk rád zapomíná, od koho všechno má, co ho udržuje na životě. Všechno už bylo stvořeno, země připravená, jako kobercem pokrytá pestrobarevnými květinami, vánek pohrával stromy obtíženými květy a ovocem, vzduch byl naplněn zpěvem ptactva, když Bůh řekl: „Učiňme člověka k podobnosti a obrazu svému.“ Stvořil Bůh člověka, jemu odevzdal zemi, aby ji vzdělával a jí vládl. Vděčný si to připomíná modlit-

bou před jídlem, jak je nám uchována podáním předků našich již po staletí.

Žádnému z nás však nelétají pečení holubi přímo do úst. Daru Božího je potřeba dobýt ze země, chutně připravit. Po všimli jste si již toho, jak tatínek přichází večer unaven z práce, maminka ani k jídlu mnohdy nepřisedá, prý se již najedla páry - říkává - a zatím je vysílena. Spadl by vám s hlavy hřebínek, kdybyste po každém jídle řekli rodičům: Zaplať Pán Bůh?

NÁŠ ODĚV

Zatím co člověk přichází na svět nahý, mají zvířata už svůj kožíšek s sebou. Pohleďte na domácí zvířata, ptáky, ryby ve vodě . . . Bůh dokonce zařídil, aby jeho tvorům tento přirozený oblek byl příjemný. Na léto kožíšek pelichá, na zimu houstne; když je hadu šat malý, tak ho svléká. Co je účelem šatu u člověka? *Předně ochrana zdraví.* Není-li člověk dostatečně oblečen, chybí mu patřičné teplo, nastudí se. Zkušenost sama jasně mluví o tom, že nedostatečný oděv měl nejzhoršivější následky pro zdraví člověka.

V tropických krajinách ovšem oděv z důvodů zdravotních nepotřebují, ale přece i tam vidíte (ve filmu), že mají jisté části těla zahaleny. I ten primitivní člověk cítí, že účelem šatu je také požadavek mravnostní. David viděl se koupat ženu svého vojína, zatoužil po ní, dal zabít jejího muže, zhřešil. Adam a Eva byli v ráji bez oděvu. Avšak jeden z důsledků dědičného hříchu je zlá žádostivost v člověku. A před touto právě oděv chrání.

Zkušenost též ukazuje, že šaty jsou ozdobou člověka. U všech národů je snaha zkrášlit šatem lidské tělo, ukázat na krásnou postavu, zvýšit lesk slavnosti také krásným oděvem. Je dovoleno řídit se módou. Jen tehdy je móda hříšná, odporuje-li některému z jmenovaných účelů oděvu, nebo když stojí mnoho peněz.

Jaký má tedy být náš šat? Má odpovídat požadavkům zdravotním, mravnostním, našim poměrům.

OSVĚŽENÍ

Bůh šest dní tvořil a sedmého dne odpočíval, ne že by snad odpočinku potřeboval, ale svatopisec tímto záznamem zprávy o stvoření světa zdůrazňuje, že i člověku je potřebný odpočinek a osvěžení. Člověk je stvořen k práci. Práce není bez energie možná. Čím těžší práce, tím více síly vyžaduje. Je potřebí ušlou sílu nahradit. Osvěžení také zachovává radost z práce. Jednotvárný záprah v práci by také unavil. Mnoho ovšem záleží na tom, kterou zábavu a osvěžení si člověk zvolí a jak jich užívá.

Spánek, ten nejlépe člověka osvěží.

Cestování. Je třeba rozlišovat od tak zv. trempinku. Ve sváteční den časně ráno vstát, jít na mši svatou, připravit si batoh, dobře se obléci a obout a za radostného zpěvu ptactva se dát pod rozjásanými nebesy na cestu. Jak se celé tělo protáhne, v lese se plíce s rozkoší nalokají čerstvého vzduchu, oko se osvěží pohledem na zeleň přírody, výhledem se strmých vrchů. Večer, příjemně znaven, se pak vrátit. To jistě člověku dodá síly a těší se zase na příští volný den.

Něco jiného jest však trempink. Sotva se v sobotu odpoledne zavrou dveře školy nebo továrny, poohlédne se mladý člověk doma. Sejde se jich víc, vezmou mandolinu, oblekou se jako američtí cowboyové, neukázněným krokem se dají do pochodu, ztráví noc ve stanu nebo ve stohu, mnohdy bez dostatečné ochrany proti nepohodě, bez výživného jídla vracejí se nazpět. Když si stoupne zase k své práci, má takový člověk kruhy pod očima, jeho ruka je malátná, tělo nepříjemně unavené. To zajisté k osvěžení nepřispívá.

Cvičení. Člověk duševně pracující nemá tolik tělesného pohybu a přece tělo musí mít změnu. To vyvolalo potřebu tělocvičných spolků. Je v tom veliký kus ukázněnosti a je možno každému doporučit vstoupiti do tělocvičného spolku a tam tělo osvěžiti přiměřeným cvičením.

I sport má velký význam ve výchově charakteru: smyslu pro kázeň a pořádek, pro autoritu a kamarádství, pěstuje odvahu, sebepřemáhání. Právem mohl proto sv. Otec Pius XI., sám odvážný horolezec, říci: „Ze srdce žehnám vašim hrám a zábavám, oceňuji vaše cvičení, jízdu na kole, závody, ho-

rolezectví.“ Ovšem sport v sobě skrývá dosti nebezpečnosti: poškození zdraví, poškození rodinného života, zanedbávání náboženských povinností.

ČETBA KNIH

Přenáší nás do jiných světů, v moderní době však málokdy lepších. Tu mám k vám prosbu: chcete-li si zachovat čistotu duše, přímý charakter, nesahejte po bahnu, které je rozšlapáváno i tak zv. vynikajícími literáty, kteří zneužívají daru jazyka a v pěkném obalu podávají nejprudší jed.

DIVADLO

Ještě horší následky než četba může mít divadelní kus, který zanechává hlubší dojmy v duši. Nejdříve se dobře informujte, než divadlo navštívíte.

TANEC

Již v době školního vyučování jste slyšeli, že tanec sám o sobě není zlý, avšak zjevy, které někdy tanec doprovázejí, mohou způsobiti velké zlo. Jsem přesvědčen, že lze krásně tančit a nemusí se člověk dopustit hříchu.

ALKOHOL

Hrobař tělesného zdraví. Mladý hoch, který si sbírá motýle, je zabíjí tím, že je ponoří do lihu. Lih je jed, který ničí lidské ústrojí: žaludek, oběh krevní, srdce, nervy, ledviny, játra . . . Je lékařsky zjištěno, že téměř třetina nemocí lidstva je zapříčiněna nemírným požíváním alkoholu.

Hrobař duše. Požitím alkoholu se zatemní uvažování, zeslabí vůle, otupuje činnost, zastírá pochod myšlenek. Tisíce alkoholiků bývá ročně dodáno do ústavů pro choromyslné.

Hrobař mravnosti. Je též statisticky zjištěno, že ve sváteční dny bývá spácháno více zločinů než za celý týden. Je to následek nemírného požití alkoholických nápojů.

Hrobař blahobyti. Na našem hřbitově jsou pomníky se jmény, která už v naší vesnici neuslyšíte. Kam ti lidé zmi-

zeli? Bývali kdysi bohatí, ale opojné nápoje je připravily o všechno.

Hrobař rodinného štěstí. O tom se ani není třeba blíže zmiňovat. V každé vesnici najdete hojnost příkladů. Kéž jsou vám velkým vykřičníkem ve vašem životě!

POSVĚCENÍ OSVĚŽENÍ

Osvěžení jest vytržení z práce a stavovských povinností. Jedna však služba nepřipouští žádné volné chvíle: služba Bohu. Celý život křesťana musí být nepřetržitou službou Bohu. Ať jíte nebo pijete, čiňte všechno ke cti Boží. Kterak osvěžením sloužíme Bohu? Máme-li při něm dobrý úmysl.

20. TVŮJ DEN SVÁTEČNÍ

Možno říci, že největší část života věnuje člověk jiným. Díla jeho rukou, přemýšlení jeho mozku je určeno jiným. Jen láska Boží to byla, která ustanovila den, jenž patří plně nám: den sváteční. Jako kostel se vypíná nad střechami města a vesnic, tak neděle je vybočením z pravidelnosti všedních dnů.

DEN SVÁTEČNÍ, DEN SLUŽBY BOHU

Na venkově se ještě před krátkou dobou dodržoval přísně nedělní klid. V poli se nedělalo vůbec. Těžká práce odpočívala. Každý hospodář pečlivě dbal, aby se v sobotu opatřila zásoba krmiva tak, aby je v neděli nebylo potřeba svážeti ani připravovati. I když připadl zasvěcený svátek na sobotu, takže následovaly za sebou dva dni sváteční, zařídily se zásoby krmiva na oba dva dny. Nikoho nenapadlo, aby snad v den sváteční nebo v neděli sekal a svázel zelené krmivo. Od souseda, který by se hrubě prohřešil proti tomuto zvyku, odvrátila se s p o h r d á n í m c e l á v e s n i c e. V neděli a ve svátek nekonal nikdo hrubší práce kromě obstarání úklidu dobytka a domácnosti.

A bylo těch svátků mnohem více, než jich máme nyní. Ani tehdejší práce se nedá srovnati s dnešní. Nebylo strojů. A p ř e s t o, že strojová zařízení usnadňují a urychlují práci zemědělcovu, k o n á s e

všechna práce zemědělská nejen o svátcích, nýbrž i v neděli jako ve všední dny...

Venkovské ženy v době, kdy šicí stroje téměř nikdo neznal a kdy se všechno šití pro domácnost obstarávalo ručně, nevzaly o velkých svátcích vůbec jehlu do ruky, třebaže potom musely nadstavovat noci, aby spravily a ušily, čeho bylo potřeba. Jen v nejnutnějších sklizňových pracích se pracovalo na poli nebo na louce. Sušilo a svázelo se seno nebo obilí. A tu zase v dopoledních hodinách, v době služeb Božích, neopovážil se nikdo jít na pole nebo na louku. Přesto, že se tato práce omezovala výhradně na nedělní odpoledne a jen na sušení a svázení sena nebo vázání a svázení obilí, čekali s ní lidé, až kněz s kazatelny při mši svaté ohlásil, že se povoluje svážeti obilí. Dopoledne šel každý na mši svatou a teprve odpoledne výjimečně dělal jen tu práci, která nesnesla odkladu. Ta práce se konala jen v největší potřebě, v době nejistého, deštivého počasí, a ještě si každý stýskal, „že neměl neděli“. (Lidové listy 1930.)

Tak rozuměli příkazu Božímu naši předkové. A vůle Boží je jasná.

BŮH V ZÁKONÍKU MOJŽÍŠOVĚ

„Pomni, abys den sváteční světil; šest dní budeš pracovat a konat všechny práce své, sedmého dne však jest sobota Hospodina, Boha tvého. Nebudeš toho dne konat žádné práce ty, syn tvůj, dcera tvá, služebník tvůj, služebnice tvá, zvířata tvá, ani cizinec, který jest ve branách tvých. Neboť šest dní Hospodin učinil nebe i zemi, sedmého dne však odpočinul; proto požehnal Hospodin den sobotní a posvětil ho.“ To bylo nařízeno Bohem Izraelitům.“ (Ex. 20, 7.)

Předpisy farizejskými stal se tento zákon pro židy téměř nesnesitelným. Za doby Pána Ježíše bylo všech sobotních pravidel 1279.

KTERAK SVĚTIL DEN SVÁTEČNÍ PÁN JEŽÍŠ?

Na otázku odpovídá tato událost, zaznamenaná v Písmě sv.: „Když pak Ježíš vešel v sobotu do domu jednoho z náčelníků farizejských, aby tam poobědval, oni ho pozorovali. A hle, jeden člověk vodnatelný byl před ním. I promluvil Ježíš a řekl k zákoníkům a farizeům: „Jest dovo-

leno v sobotu uzdravovati či ne?“ Ale oni mlčeli. I ujav ho, uzdravil jej a propustil. A řekl k nim: „Kdo jest mezi vámi, jenž, padne-li mu vůl neb osel do jámy, nevytáhne ho v den sobotní?“ A nemohli mu na to odpověděti.“ (Luk. 14, 14.)

V duchu Krista Pána nelpíme na malicherných předpisech zákoníků. Jak víme z Písma sv. Pán Ježíš neopomenul účastniti se zákonem Božím předepsaných obětí; odpočíval od těžké práce, konal v sobotu skutky bohumilé. Tak i my *sváteční den světíme, když odpočíváme od služebné práce, účastníme se mešní oběti a konáme bohumilé skutky.*

Místo soboty ovšem světíme neděli. Tak to činí křesťané již od dob apoštolských. Neděle jim byla vzpomínkou na velikou radost velikonoční i na štěstí o svátcích svatodušních.

Církev svatá použila také moci jí Kristem Pánem dané a určila, které jsou další dny sváteční. Tak nejdříve se v Církvi světily svátky velikonoční a svátky svatodušní; později se začaly slavit svátky vánoční. Z nich na východě je dosud nejslavnější den Zjevení Páně, 6. leden. Až do polovice 18. století bylo zasvěceno mnoho dnů památce Panny Marie a svatých.

DEN DUŠE

V pracovním tempu týdne jen snad střelnou modlitbou může se člověk odtrhnout od zemské hroudy. Přece však zpíváme: „Pozdvihni se, duše, z prachu, zaleť k nebes výšinám . . .“ Neděle jest dnem duše, kdy modlitbou, zpěvem, mší svatou naše myšlenky skutečně stoupají k výšinám.

Ve svátečním kázání ukazuje se cesta, kterou máš jít jako dítko Boží, abys dosáhl posledního cíle, ke kterému jsi povolán. Ve svatém přijímání se dává síla, abys v nadcházejícím týdnu radostně a svědomitě splnil všechny své povinnosti. To všechno jsou bohumilé skutky.

DEN TVÉ OBĚTI

Bylo by chybné, kdybys ty, mladý katolický křesťan, plnil v neděli jen svou povinnost, t. j. „šel do kostela“. Odstál si ty vzácné okamžiky někde v koutku za sloupem, ne-

měl účast na tom, co se na oltáři koná. - Kněz obětuje také oběť vaši. Ne pouze za sebe, ale za každého z vás. Všichni pokřtění jsou povinni společnou obětí. Všimněte si, jak se kněz při mši sv. modlí. Kdo umí aspoň trochu latinsky, pozná, že se modlí vždy v množném čísle: oremus - modleme se . . . atd. Kdo je zahrnut tím slovíčkem „my“? Celá obec křesťanů. Žádný z vás by neměl v této obci křesťanů, spoluobětující mši svatou, alespoň v neděli chybět. Případně modlí se kněz v zastoupení všech při obětování: „offerimus Tibi calicem salutaris . . . přinášíme ti kalich spásy. . . Ora te fratres, ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum patrem omnipotentem.“ Zdůrazňuji tato slova: Modlete se, bratři, *aby moje a vaše oběť* . . . Mše svatá není tedy pouze obětí kněze, ale také obětí tvou, je to tvá oběť chvály, tvá oběť smíru, tvá oběť děkovaná.

V z p o m í n á m e :

Proč je v Novém zákoně svátečním dnem neděle? Kterak světím sváteční den? Co se rozumí prací tělesnou? Kdo se prohřešuje proti svátečnímu klidu?

P r o h l u b u j e m e :

Co nařídil Bůh v zákoníku Mojžíšově o dni svátečním? Co ztížilo plnění příkazu Božího? Kterak světil den sváteční Pán Ježíš?

21. VŠEDNÍ DEN HODNÉHO KŘEŠŤANA

Bylo to na hoře Tábor. S nebe se ozval hlas: „Tento je Syn můj milý, toho poslouchejte.“ Tato slova nebyla řečena jen Petrovi, Jakubovi, Janovi a snad také ostatním apoštolům, stala se příkazem i naší doby. Každá vaše hra má svá pravidla, i ta velká hra lidského života má svá pravidla, své normy. A normou lidského života je Kristus Pán sám. Jak on asi prožíval všední den?

ZAČÍNEJ S PÁNEM BOHEM

Všimněte si jednoho: kdykoliv Kristus Pán začínal nějaké vážné dílo, vždy se na ně připravil modlitbou. Ať už to

byl začátek veřejného působení, volba apoštolů, zaslíbení nejsvětější Svátosti, vzkříšení Lazarovo, poslední večeře. Byl v neustálém spojení s Bohem.

Tak tomu bylo i u našich předků a mnohde jest tomu tak ještě doposud. Vypravoval jeden železniční zaměstnanec, že má mnoho kolegů, kteří opustili svatou víru. Ale když ráno vstávají s kavalce do služby, vždy se ještě poznamenají svatým křížem. Je to zbytek ze starých lepších časů. Kdysi jim ve škole kněz říkal: snažte se pro vstávání určit přesnou hodinu, požehnejte se svatým křížem, vstaňte bez prodlení. S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až milo.

Jak začíná váš den? Kdo z vás si dnes vzpomněl na Pána Boha ranní modlitbou, kdo vzbudil dobrý úmysl? Je radostné vídávat dělníky, studenty atd. ráno se vždy zastavit v kostele. Když nemohou být na celé mši svaté, tak aspoň se před svatostánkem pomodlí. *Svaté ráno - červánky svatého dne.* Snažte se, aby se každý dobře vyspal, t. j. s nejlepší náladou se dal do denní práce.

PRACUJ S PÁNEM BOHEM

Kristus Pán pracoval neustále. Než nastupuje úřad učitelský, pracuje rukama jako řemeslník. Po třicátém roku jest jeho práce duševní, ale nejednou čteme, že i tehdy byl unaven. Usíná na lodičce. Nemá úřední hodiny, kdy přijímá. Používá i noci, aby poučil o důležitých pravdách Nikodema. Proč Kristus Pán pracoval tak usilovně a vytrvale? Pro Boha a lidstvo! Pracoval s dobrým úmyslem.

TRP A SNÁŠEJ S PÁNEM BOHEM

Není nebe stále bez mráčku, není pořád neděle, jsou okamžiky, kdy člověk musí snášet břímě dne i horka. V tiché práci všedních dnů, v práci plné námah a obětí, osvědčuje se váš charakter. Je ovšem velký rozdíl v tom, jak dovedeme trpět. Něco jiného je, trpím-li se zařatou pěstí, či s klidem v srdci a úsměvem v tváři.

Snažte se vmyslit v duševní stav těžce pracujícího člověka, kterému práce není požehnáním, ale dřinou. Nespokojený, s tvrdým výrazem v obličeji, s nenávisťnými slovy na

rtech, drsný ke kamarádům, hrubý k svým nejbližším. Ve školních lavicích jste to snad ještě plně nepochopili. Také vy mladí budete postaveni k pracím, které se hned nepodaří, také váš život bude provázet snad nezdár a neštěstí. Jak se dovedete zařídit?

Vzpomeňte: den Kristův byl dnem obětí. Od jeslí až ke kříži to byl řetěz utrpení, stálá křížová cesta. Stěžuje si? Snad jen povzdech je slyšet z jeho úst. „Lišky mají svá doupata, ptáci svá hnízda, ale syn člověka nemá, kam by hlavu složil.“ Obklopen nepřáteli, kamenován svými spolurodáky, jde dál za svým cílem. On vás také k sobě zve: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“

V nesnázích nedejte se zlomit. Až si někdy přečtete životopis našeho velkého podnikatele Bati, až budete obdivovat moderní město jím vystavené, uvědomte si, že to všechno se stalo drobnou prací všedních obyčejných dnů.

Právě v ty všední dny se učte od Ježíše. Učte se jeho dobrotě. Z každého jeho pousmání, z každého pohybu, z každého jeho kroku vyzařuje dobrota a mírnost.

Při psychotechnických zkouškách pro letce kladou zvláštní důraz na duševní rovnováhu, jak se dovede zachovat kandidát letectví za nepříznivých okolností. Musí ve svém jednání zachovat naprostý klid. Také vám ve všedních dnech radí Kristus Pán: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý, pokorný srdcem.“ Pokorný, mohli bychom říci, znamená asi tak trochu mírný. Vybízí vás Pán Ježíš již teď k mírnosti. Jak si představit mírného člověka všedního dne? Je to člověk zbabělý, bázlivý, pecivál, krčící se někde v koutu? Naprosto ne, to znamená: V jednání si vždy udržel rovnováhu své duše. Je dobré nálady, ale ne náladový. Je odvážný, ale ne drzý. Má rád veselou mysl, ale ne lehkomyšlnost. Je pozorný, vytrvalý při práci.

KONČI DEN S PÁNEM BOHEM

I práce všedního dne má svůj počátek a konec. Dříve se vysmívali zedníkům, že netrpělivě čekají, až padne, pak pustí lžíci z rukou, cihlu na zem, nádeníci nechají ležet kolečka uprostřed cesty a honem domů. Taková zedničina za-

chytila někdy ve školních lavicích také vás. Zazvonilo, a tu jste byli neobyčejně přesní. Pan učitel na vás nemusel volat, abyste zavřeli knihy, dali je do aktovky. Kdybyste byli v půli slova a pan učitel to připustil, už jste je při hlasu zvonku nedopověděli. Jak končil Kristus Pán svou práci? O tom jasně hovoří velekněžská modlitba. Je to modlitba díků. Svatý Jan Bosko neustále vštěpoval svým chovancům povinnost díků za prokázaná dobrodíní i všedního dne. Tím díkem Pánu Bohu je vaše večerní modlitba.

Každý z nás denně může říci se žalmistou: „Čím se odplácím Tobě (ó Bože) za všechna dobrodíní Tvá?“

ZPYTUJ KAŽDODENNĚ

Spící člověk! Jaká podoba mezi spánkem a smrtí! „Zesnul v Pánu . . .“, bývá na úmrtních oznámeních. Kdysi to bude také oznámení naší smrti. „Pomni na poslední věci, na věky nezhřešíš“ je psáno v Písmě svatém. Celý den měl člověk na mysli jen pozemské cíle svého života. Večer, doba před spánkem, je příhodným okamžikem vzpomínky na poslední cíl. Neuškodí otázka: neodchýlil jsem se dnes od posledního cíle svého života? Několik takových otázek, daných svědomím, sdělí odpověď.

MÉ POVINNOSTI K BOHU

Měl jsem dnes v něčem příležitost posílit svou víru? Co jsem četl? Co jsem slyšel? Přečetl jsem ve volné chvíli mimo noviny také náboženský týdeník? - Jak se mi dařila práce? Nebyl jsem netrpělivý? Bůh pomáhá, on je naší nadějí! Co vše dobré mi dal dnes Bůh? Co jsem já za to dal Pánu Bohu? Jaká byla moje dnešní rozmluva s Bohem? - Jméno Boží je svaté! Posvětil jsem je také já dnes dobrým příkladem katolického křesťana?

MÉ POVINNOSTI K SOBĚ

Bůh vložil do mé duše lásku k sobě samému. Neukázala se tato láska jako zvrhlé sobectví? Neprojevila se jako závist nad úspěchy mých známých? Bůh mi dal velký dar ve

zdraví. Chránil jsem si je? Bůh mi dal nesmrtelnou duši. S ní se mám objevit kdysi před ním, věčným soudcem. Ozdobil jsem ji dobrými skutky? Co dobrého jsem dnes vykonal? Nulla dies sine linea!

MÉ POVINNOSTI K BLIŽNÍMU

Přijď království tvé, modlím se v Otčenáši. Jak jsem se dnes snažil království Boží rozšířit? Byl jsem mírný, laskavý, trpělivý?

„Bože, Otče, buď milostiv mně hříšnému!“

22. ČLOVĚK K PRÁCI STVOŘEN JEST

Kdybych vyhrál sto tisíc, tak bych vzal své studenty, kteří propadají nebo mají postupné zkoušky, a zavezl bych je daleko, do jednoho musea, kam vodí svou mládež Itálie. Ukazují tam budoucím pokolením vzor plnění povinnosti. Slyšeli jste snad o vojáku, který stál na stráži v městě Pompejích na úpatí sopky Vesuvu.

Bylo to v roce 79. Poměrně klidný Vesuv začal dunět hromovými údery, z nitra země se vyvalil kouř, za ním kamení a na konec vřelá láva. Města se zmocnil zmatek. Všechno prchalo jako bezhlavé. Zapomněli vyměnit vojína na stráži. Nedostal povel k odchodu, a proto se nerozpakoval vytrvat na místě. Láva už zalávala okolí, sirný kouř dusil, až ho láva pohřbila celého. Přílbici, kopí a štít ukazují v Neapoli. Splnil povinnost, která mu byla uložena.

Také vás čeká velká povinnost života, povinnost práce. Nenarodili jste se jako poustevníci. Bůh vám dal vlohy, abyste jich využili ne pouze pro sebe, ale pro celou společnost. Proto jest práce nejen příkazem rozumu, ale i Božím, jest důstojností i požehnáním člověka.

PŘÍKAZ ROZUMU

Lidský rozum poznává, že člověk má různé duševní i tělesné schopnosti. Necvičí-li je, zakrňují. Síla svalů mizí, netužují-li se; bystrost ducha otupuje, nemá-li příležitost

k práci; vůle se stává hříčkou vášní, nevyužije-li se její energie k vyšším cílům. Proto stále zůstává v platnosti: zahálka - matka hříchu.

Člověk také ví, že je svázán s lidskou společností pevnými páskami. Jen si letmo prozpytujte dnešní den. Čeho jste dosáhli dnes vlastní prací? Kolik lidí muselo pracovat, abyste měli ráno kávu a rohlíky. Promyslete si vývoj šatu, který jste dnes oblekli! Vlastní prací splácíme dluh lidské společnosti. Máte jistě rádi své rodiče. Pro vás pracují většinou od rána až do večera. Čím jim odplatíte všechnu péči? Vynasnažte se, aby se mohli hrdě dívat na váš plodný život!

PŘÍKAZ BOŽÍ

Znáte první pracovní zákon světa? Jak zní? „V potu tváře své dobývati budeš chléb svůj.“ Ale již před tímto rozkazem člověk pracoval. Bůh postavil Adama do ráje, aby jej vzdělával. Tedy ani Adam v ráji nelenošil. Ovšem jeho práce byla prosta námahy, která k práci přistoupila jako trest po hříchu prvotním. - Který je další pracovní zákon v Písmě sv. Starého zákona? „Šest dní máš pracovati . . .“ V Novém zákoně stanovil sv. Pavel zásadu: . . . kdo nepracuje, ať nejí!“

PRÁCE ŠLECHTÍ ČLOVĚKA

Práce dává životu náplň, času cenu, člověku sílu a sebevědomí. Kdo ztratil radost z práce, ztratil radost ze života. Pro charakterního člověka není nic tíživějšího nad vědomí, že nemůže vyplnit své dny požehnanou prací, že je druhým na obtíž.

KTEROU PRÁCI SI ZVOLIT

Jako v nebi učinil svými služebníky Bůh anděly, tak uskutečňuje svá díla na zemi skrze lidi. Jim ponechává provádět své záměry. Také vám Boží prozřetelnost přikázala určitý úkol a na vás bude záležet, zda splníte to vše, co od vás Bůh očekává. Brzy bude před vámi stát rozhodná otázka životní: které povolání si zvolím? Sv. Pavel se na rozcestí svého života tázal: „Co chceš, Pane, abych učinil?“

K čemu Bůh volá vás? Odkud to poznáte? Před životním rozhodnutím prostě o pomoc Ducha svatého. V přírodě vidíte nejpestřejší rozmanitost a při tom neobyčejný soulad. Stejně je tomu i v lidské společnosti. Kolik je zde různých úseků života, kolik práce a povolání, a všechny mají v souladu udržovat život lidského pokolení. Ještě jste se mnozí z vás nerozhodli, kterou životní cestu si vyvolíte. Modlitba k Duchu svatému vám bude pomáhat při rozhodování. Vy sami však si povšimněte několika okolností, které je třeba vzít v úvahu.

Náklonnost. Mluvíme o volbě povolání. Již samo slovo povolání říká, že je to cosi trpného. Mnohdy si ani nevolíme, ale jsme povoláni k určitému stavu náklonnosti, které Bůh vložil do naší duše. - Jel sedlák na pole a vedle něho šel student. Mladý hospodář prohodil: „Mám těžkou práci, ale za nic bych ji s tebou neměnil.“ Student, který ho doprovázel ze statku, by zase za nic nezůstal při hospodářství. - Bůh někdy dává k tomu či onomu povolání zvláštní vlohy. Slavný hudební skladatel Antonín Dvořák se původně učil řezníkem. Bůh ho vedl jinam a jeho melodie uchvacují dosud nitro člověka.

Vyhlídky. Povolání však má člověku zajistit hmotné prostředky. Zde je třeba uvážit, zda to povolání, které si chci vybrat, mi také dá životní zajištění.

Poradit se. Někdy se při volbě povolání stává, že mladý člověk přeceňuje své síly a chce se vrhnout na to, co jeho povaze a nadání neodpovídá. Tu nejlépe poradí rodiče, kněz, učitel.

DOBŘE SE NA POVOLÁNÍ PŘIPRAV

Váš mladý věk je dobou setby; budoucnost ukáže, co jste si v mladých letech nastřádali. V pozdějších letech už to půjde hůř. Samo zřízení lidského ústrojí směřuje k tomu, aby člověk v mládí využil co nejvíce času k přípravě. Lidská pohotovost k učení klesá podivuhodně kolem 25. roku, po tomto rozhraní už spíše rozum sám chce něco tvořit, než ještě přijímat.

Připravujte se na své povolání, povšimněte si výchovy své povahy. Představte si obchodníka, který je hned nakva-

šený, když mu zákazník kritisuje jeho zboží. Jak musí být vycvičen v sebepřemáhání! Úředníka, který přichází do úřadu, kdy se mu zachce. Kdysi jako malý hoch chodil do školy. Přicházel pravidelně o 5 minut pozdě. Vymlouval se: zpozdíly se nám hodiny. Takového úředníka měl před časem prezident Spojených států. Když slyšel Washington výmluvu na hodiny, řekl krátce: „Buď si koupíte nové hodiny, nebo já si vezmu nového úředníka.“

Živnostník, který si stále naříká na smůlu, pravděpodobně si v mladých letech stále stěžoval, že učitelé na něm sedí, že se jemu nic nepodaří atd.

PRACUJ MISTROVSKY

Podnes najdete ještě v museích mistrovská díla, která museli zhotovit ti, kteří toužili stát se samostatnými mistry. Bylo by si přát, aby ne jedna, ale každá práce chválila mistra. O snaze po mistrovství nesvědčí umazané, odbyté úkoly, nepřesně udělané rysy.

PRÁCI POSVĚŤ!

Vzpomínáš na příhodu při rybolovu v Genesaretském jezeře? Apoštolé lovíli celou noc a nic nechytli. Kristus poroučí: „Zajeď na hlubinu.“ Petr poslechl. Jaký byl výsledek, je vám známo. To byla práce posvěcená poslušností a vírou. Také ty se budeš muset rozhodnout, zda chceš pracovat s Kristem či bez Krista, s Bohem či proti Bohu.

Minulá desetiletí práci odbožštila. Popřela, že člověk má duši, práci člověka postavila na roveň práci stroje. Kov duši nemá, je chladný. Práce bez duše je ledová práce. Z našich polí zazníval kdysi radostný hlas písní. Mnohá národní píseň vznikla při těžké, namáhavé práci. „Když jsem plel len . . ., Sil jsem proso na souvrati . . ., Oral jsem, oral, ale málo . . .“ Teď zmlkla na mnoha místech a lze vidět lidskou bytost bez radosti, přitisknutou k hroudě, pro níž je práce dřinou, otročinou. Ten chlad století vyjadřuje i umění, architektura ducha zbavená.

Čím práci posvětiš? Naši předkové začínali práci znamením kříže, modlitbou. Dobrý úmysl dodává i té nejmenší

práci veliké ceny. Církev svatá dává jednotlivým povoláním v svatých ochránce.

V nedávných letech byl prohlášen za svatého arský farář sv. Jan Vianney. Ten, jako malý hoch pracoval kdysi se starším bratrem na poli. Ráno mu nestačil. V poledne si vzal z domu sošku Matky Boží, schoval ji do křoví na kraj pole. Dal se do práce a umínil si být co nejdříve v blízkosti sošky Panny Marie. Zanedlouho mu zase nestačil jeho bratr.

Kteří jsou patroni rolníků, dělníků, studentů, vzdělaných vrstev ...?

PRÁCI POSVĚŤ MŠÍ SVATOU

V třetí knize Mojžíšově, hlavě 26, verši 2, čteme: „Ostříhejte sobot mých, mějte úctu před svatyní mou. Budete-li zachovávat toto přikázání, dopřeji vám deště v čas příhodný a země vydá úrodu svoji a stromy budou plny ovoce a budete jísti chléb svůj do sytosti a beze strachu budete bydleti v zemi své.“ Už je tomu několik tisíc let, co toto slovo promluvil Hospodin, ale platnost má po dnešní doby. Práci vaši žehná svěcení dne svátečního, Boží požehnání vám vyprošuje zbožná účast na mši svaté.

Ty a tvá rodina.

23. TY A ONA

Když ráno vstanete a všechno je ozářeno sluncem, tu se zdá, že člověk ani nemůže vítat nový den s pochmurnou náladou. Všechno je rozjasněné, radostné. Vy také jste až dosud prožívali červánky svého života. Ta léta byla jako krásné letní jitro. Září vašeho mládí byla péče a láska vašich rodičů. Za několik měsíců přijdete též vy do života, někteří se budete muset se životem i rvát.

Avšak už v srdci a nitru leckterého z vás není taková pohoda, cosi tam bouří, roste, mění se. Nejste už chlapci ani muži, cosi takového polovičatého. Někteří jste už zanechali dětských her, není vás vidět hrát v kuličky nebo honit vlka, spíše se projevuje snaha napodobit v mnohém dospělé. Dospělým je vyhrazeno kouření a možná, že některý z vás se domnívá, že to prospěje jeho důstojnosti, když potajmu vykouří cigaretu. Starší hoši také už nekamarádí jen mezi sebou, ale snaží se přijít do styku s dívkami. Bohužel není tento styk leckdy podle vůle Boží.

JAK SMÝŠLET O DÍVCE

Nepožívala vždy žena stejné vážnosti. U *pohanských národů* byla někdy a je doposud otrokyní svého muže, zdrojem rozkoše, pramenem všeho zla, podnětem hříchu.

Teprve Kristus pozvedl ženu k její pravé důstojnosti. Z ženy vzal svou lidskou přirozenost, některé poctil i svým přátelstvím (Marie, Marta), i žena hříšná našla u něho záchranu, když litovala svých poklesků. A ženy to také byly, které vytrvaly u Krista, i když jej všichni opustili. Ženy byly prvními svědky radostné velikonoční zvěsti.

Od kříže Kristova začíná doba osvobození ženy z ponížení

a pohrdání, když Kristus Pán ustanovil svátost sňatku manželského, doporučil svatou čistotu.

Křesťanským náboženstvím zušlechtěná důstojnost ženy vykonává vskutku neobyčejný vliv na celé lidstvo.

I žena jest dítkem Božím. Jaký je to překrásný pohled, vidět ji klečet před oltářem, jak se modlí.

Žena jest tělesně slabší. Mluví se o slabém pokolení. Žena potřebuje ochrany.

JAK JEDNAT S ŽENAMI

Jest cosi svatého v nedotknuté čistotě, v jejím určení stát se někdy matkou, v její ozdobě milosti posvěcující. Proto jednej s dívkou uctivě, jemně, zdvořile. Nečiň ji terčem vtipů a svévole.

Jest slabším tvorem, tedy jí pomáhej, kdy se ti naskytne příležitost.

V svém mládí jest důvěřivá. Proto ji chraň proti hrubosti, nestoudným řečem, obtěžování při práci, v tanci.

Je ti velmi blízko, je to sestra tvé sestry. Nebuď jejím škůdcem. Vzpomeň na slova Krista Pána o tom, kdo by způsobil pohoršení . . .

Jsou ovšem dívky, které ztratily to, co je kráslí. Jak k těm se zachovat? Klesly hluboko, prodávají samy sebe. Co jiného vám mohu říci než to, co říká Písmo sv. (Sirach, 19, 3): a kdo se věsí na nevěstky, ničemníkem bude . . . a vzata bude z počtu živých duše jeho.

ZNÁMOST

Je přirozené, že ten, kdo chce uzavřít manželství, ohlíží se po družce životem, s kterou by mohl snášet všechno dobré i zlé až do její nebo své smrti. Když takovou dívku poznal, vstupuje do častějších styků s ní, uzavírá známost. Známost je bližší přípravou na sňatek. V starověku byl sňatek často věcí obchodní. Církev sv. si však přeje, aby mladí lidé, kteří chtějí nerozlučně žít, se nejdříve poznali. Muž přijímá v manželství úkol dát své ženě životní potřeby, ochranu a pozornost. Žena přijímá úkol být muži věrnou pomocnicí v životě, chránit ho zbytečných starostí, zpříjemnit do-

mácnost, o něho se starat a za něho se modlit. Oba mají úkol pečovat o výchovu a živobytí svých dětí. Na vyplnění těchto úkolů závisí štěstí pozemské i věčné.

24. ŠŤASTNÁ RODINA

Už jste dosti vyspělí, abyste mohli pochopit, čemu se říká rodinný rozvrat, nešťastná rodina. Je zajímavé, že k rozvratu rodiny napomáhalo leckde i zákonodárství. Vycházelo z nesprávných filosofických předpokladů. Již před staletími byla vyslovena domněnka, že člověk není bezprostřední dílo Boží, ale pouze stupeň světového vývoje. Také rodina není z ustanovení Božího. Tyto myšlenky se snažili rozšířit zvláště stoupenci marxismu a komunismu. Když pak se v některém státě domohli vlivu nebo dokonce moci, přičiňovali se zákonodárnou cestou uvolnit svazek rodinný. Dnes poho-voříme blíže o rodině. Dáme si odpověď na otázky: Je rodina nutná? Kterak přispějí k štěstí rodiny?

LZE RODINU NĚČÍM NAHRADITI?

Činily se pokusy, ale všechny ztroskotaly. Základ rodiny, uzavření manželství, se snížilo pouze na zápis do úředního seznamu, jenž mohl být podle libovůle kteréhokoliv z manželů změněn, o dítě se měl starat stát. Všech těchto pokusů bylo nutno zanechat. Neboť rodinného života je nezbytně potřebí *pro dítky*. Proč? Jako žádný z nás si nejsme naprosto podobní, jako žádný z nás nemá s druhým úplně stejné rýhy na palci, tak i všichni máme rozličné povahy. Jako jedovaté býlí roste zlo v naší duši. Je tu potřebí opatrné výchovy. Aby se buď nezaseklo příliš hluboko a strom duševního lidského života nezaschl, anebo aby se zlo nepřehlédlo. Ze školního vyučování víte sami, že při hromadné výchově to není možno. I ten nejspravedlnější vychovatel při větším množství nemůže poznat, co ve všech dětech vězí.

Velmi dobře se přirovnává rozvoj těla i ducha u člověka ke květu růže: napřed jsou všechny lístky svinuty v malý, tvrdý, nevzhledný pupen; pak se pupen rozvíjí v množství

lístků, z nichž má každý svou vlastní formu, polohu, barvu a vůni. Stejně je to s výchovou. Vychovávati znamená především podporovati všestranný vzrůst těla; znamená však také pomáhati všem skrytým vlohám, jež vložil Bůh do nitra dítěte, k rozvoji. Mohou-li se v seriích vyráběti boty, auta, šaty, není možná seriová výchova dítěte. Ta je provázena mnohdy tak častým zklamáním a nezdarem, že je k tomu třeba nesmírné vytrvalosti a lásky, má-li dílo být provedeno až do konce. Rodina je uzpůsobena k výchově jako žádné jiné zřízení. Ona je nejpřirozenější půdou pro tělesný i duchovní rozvoj dítěte.

MANŽELÉ

Nejen malé ubohé dítě, ale i manželé potřebují pevného rodinného života. Vždyť i dospělý člověk cítí, že potřebuje někoho, o koho by se mohl opřít, na koho by se mohl spolehnout. V manželském soužití se muž a žena přirozeně doplňují, jejich duch se přirozeně rozvíjí a roste, v celém duchovním životě nastává jistá vyrovnanost. Podporují se navzájem nejen v pozemských úkolech, nýbrž i na cestě za věčným cílem.

NÁROD

Umělec může mít nejkrásnější myšlenku a dáti si největší práci s propracováním - použije-li mizerného kamene, jeho dílo se rozsype. Není možno, aby chléb byl dobrý, když obilí, jehož se použilo na mouku, bylo porostlé. I národ je takový, jací lidé jsou vychováváni rodinou. Proto také prozíravý národ nejen horlivě buduje a velkoryse vybavuje své konservatoře, university, vysoké školství . . ., ale právě tak přispívá na všechno, co upevňuje rodinu. Kdo chce mít silný, kvetoucí národ, musí pečovati, aby v něm byl kvetoucí rodinný život.

CÍRKEV

Je zajímavá zkušenost: v kterých zemích je rodinný život na vysoké úrovni, tam vzkvétá i náboženství, tam je hojně

kněžského dorostu, tam se vzácně rozvíjí řeholní život. V kterém národě propadne zkáze rodinný život, tam bývá pokleslé i náboženství.

KTERAK PŘISPĚJI KE ŠTĚSTÍ RODINY

Když budu dbát o náboženský život v rodině. Na některých domech můžete číst nápis: „Já a můj dům budeme sloužit Hospodinu.“ Co tento nápis znamená? Jsou to slova vojevůdce izraelského Josue. Když cítil, že nadchází poslední okamžik jeho života, zavolal všechny předáky svého národa i veškerý lid a slábnoucím hlasem činil svou závěť. Byla to jeho řeč na rozloučenou. Shromážděnému lidu připomínal všechna Boží dobrodíní od východu z Egypta, jak jim Bůh dopřával vítězství na vítězství, jak jim dal v moc tak úrodnou zemi. Se zvýšeným hlasem pak svou řeč uzavřel: „. . . Já a můj dům sloužití budeme Hospodinu.“ Sv. Augustin přirovnává rodinu k soukromému kostelu, Církvi v malém. Porovnejte účel Církve a rodiny. Je tedy nutno učinit domácnost domovem Božím .

CO JE BOHOSLUŽBOU V RODINĚ

Z čeho pozůstává bohoslužba v kostele? Z modlitby, čtení, kázání, oběti, požehnání, slavnosti. Stejně je tomu i s bohoslužbou v rodině.

Společná modlitba. Viděl jsem kdysi překrásný obraz. Bylo to na návštěvě v jedné hanácké rodině, zasvěcené nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Rodina se ukládala k spánku. Tu otec, matka, šest dětí a služební se shromáždili v jedné světnici, kde na stěně visel obraz Nejsvětějšího Srdce, před ním hořely dvě svíce. Rodina poklekla a děkovala Bohu za požehnání dne. Così tak milého, krásného vyzařovalo ze všech. Je v naší vlasti více takových rodin? Přičiníte se, aby tak bylo také ve vašich rodinách.

CO RODINU UPEVNŮJE

Společná práce. Slyšeli jste již o japonské rodině Mitsuki, nejbohatší celé říše? Co přivedlo rodinu k pohádkovému

bohatství? Nic jiného než *společná práce*, která se stala pojítkem rodiny i zdrojem blahobytu. Když se mladý člen rodiny ujímá vedení některého ze závodů podniku, obleče se v národní úbor japonský, potom odchází do svatyně, aby vykonal před oltářem duchů všech předků slavnostní přísahu, která zní: „Poslušný příkázání našich předků přistupuji k práci, abych posílil moc a sílu našeho rodinného domu. Slibuji všem duchům našich předků, že budu jednati a postupovati podle předepsaných zásad a nebudu lehkomyslně měniti starý pořádek, což stvrzuji přísahou a podpisem.“ (Výběr VI, 769.)

SPOLEČNÁ ZÁBAVA

Pojítkem rodiny je společná radost. Je velkou chybou, že ve městech pomalu zanikají rodinné procházky a výlety.

Společná starost. Bůh stvořil ženu Adamovi, aby mu byla pomocnicí. To znamená, že v rodinném životě i práce i starosti mají být společným majetkem všech.

*

Kdysi založíte také vy rodinu. Říká se, že šťastný rodinný život se má připravovat dvacet let před uzavřením sňatku. Tím je vyjádřena myšlenka, že rodinný život klade na jednotlivce velké požadavky výchovy charakteru. Povaha se vyvíjí právě ve vašich letech. Vynasnažte se, abyste rozvinuli všechny ty síly, které vám dopomohou někdy k šťastnému rodinnému životu. Naučte se snášet druhé, přinést oběti, vychovat se k poctivé a svědomité práci.

Katolický rodinný tisk, to je výborná strava duše. Již teď se můžete několika ušetřenými haléři postarat o to, aby se ve vaší rodině objevil pravidelně každý týden týdeník „Rozsévač“.

Oběť je podstatnou částkou bohoslužby. Rodinný život vyžaduje často nezměrné oběti jednotlivých členů. Nemoc, neštěstí jednoho, dávají příležitost k obětem druhého. Tu oběť nikdy neodmítejte!

Památné rodinné dni. Jako Církev, tak i rodina má památné slavnostní dni, ať už radostné či bolestné. V rodině by se nemělo zapomínat na výroční den sňatku rodičů. Ti

by měli zbožnou účastí na mši svaté si vyprosit požehnání k těžkým povinnostem. Jmeniny, narozeniny jsou vždy vhodnou příležitostí k rodinné slavnosti. Vzpomínka na zesnulé pojí žijící s mrtvými.

25. VELKÉ TAJEMSTVÍ

Za několik měsíců opustíte školní lavice a před vámi bude otevřen život, v němž samostatně, bez vedení učitelů a katechety, budete s pomocí Boží řídit své osudy. A velkým tajemstvím života je spojení muže a ženy v nerozlučném poutě manželství. Co je třeba, abyste o sňatku manželském věděli?

USTANOVEN BOHEM JIŽ V RÁJI

Jistě si vzpomínáte na vypravování z minulých let o stvoření člověka. Slyšeli jste je několikrát, ale vaše pozornost byla obrácena jiným směrem, a tak vám mnohá myšlenka unikla. Dovedli byste sami po přečtení úryvku Písma sv. určit, kterými slovy Bůh ustanovil manželství a jaké mu dal vlastnosti? Pokuste se o to!

„Pomocnice však sobě rovné Adam nenalezl. Seslal tedy Hospodin Bůh na Adama spánek tvrdý; když usnul, vyňal mu jedno žebro a místo jeho vyplnil masem. Z žebra, které byl vyňal z Adama, Hospodin Bůh učinil ženu a přivedl ji k Adamovi.“ (Gen. 2, 21, 22.) Požehnal jim též Bůh, řka: „Rostte, množte se, naplňte zemi, podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami . . .“

Proč Bůh ženu stvořil? Aby byla Adamovi pomocnicí. Bůh však nestvořil svět pro tyto dva. Krásu jeho díla mělo poznat více rozumových bytostí. Co přikázal Bůh Adamovi a Evě: „. . . množte se a naplňte zemi!“ *Účel manželství je tedy vzájemná pomoc a udržení lidského pokolení.*

Kolik žen stvořil Bůh? Pouze jednu! Jaké si přál mít manželství? Aby muž měl pouze *jednu ženu!*

Z čeho stvořil Bůh ženu? Z Adamova žebra. Sv. Augustin k tomu poznamenává: „Bůh nestvořil ženu z nohou mužových, aby mu nebyla otrokyní; nestvořil ji z hlavy mužovy,

aby mu nevládla, ale z boku na znamení, že je rovnocenná.“

„A budou dva tělem jedním . . .“ *nerozlučně spojení*. Tak Bůh stanovil mimo účel manželství i vlastnosti: jednotu a nerozlučitelnost.

PO HŘÍCHU PRVOTNÉM

Hříchem prvotným, v potomstvu Adamovu hříchem dědičným, oslabil se lidský rozum i vůle. Nebylo zachováno všechno, co si Bůh přál a jak si přál. Stejně tomu bylo s manželstvím. Již brzy po Adamovi se dovídáme, že Lamech měl více manželek. Život rodinný se stával horší a horší, až Hospodin potopou vyhladil hřích ze světa. Noe měl jen jednu manželku, Bůh však trpěl, aby někteří patriarchové měli manželek víc. To proto, aby země byla spíše zalidněna. V zákonech Mojžíšových je také mnohoženství připouštěno, ale mnohými ustanoveními znesnadněno. Když pak se židé vrátili ze zajetí babylonského, mívali obyčejně pouze jednu manželku. Izraelské zákony měly manželství ve veliké úctě a předpisy chránily rodinný život.

V KŘESŤANSTVÍ

Rodinný život potřebuje nejen ochranu, ale také pomoc Boží. Když vám bylo dříve vykládáno o svátostech, slyšeli jste, že svátosti jsou svatá znamení, která nám zjednávají milost pro sedm nejvyšších potřeb na cestě do nebe. A člověk této milosti potřebuje zvláště v rodinném životě. Pomocnou ruku milosti podává Bůh ve svátostném manželství.

Po čtyřiceti dnech modliteb na poušti odchází Ježíš do Kány Galilejské, tam koná první zázrak. Svou přítomností posvěcuje svazek manželský.

Za jiných, vám známých, okolností zdůrazňuje pouto nerozlučitelnosti, jak se o tom ještě blíže dovíte. Je to podle sv. Pavla svátost veliká. (Efes. 5, 32.) Svátostnému sňatku se právem říká svatba.

COKOLIV ČINÍŠ, ČIŇ OPATRŇ PODMÍNKY TVÉHO BUDOUCÍHO ŠTĚSTÍ

André Gide zachycuje v knize Nedokončené vyznání deník mladé dámy. Tato byla povahy hluboké, možno říci romantické. Na dovolené se seznámila s pánem, který jí imponoval světovým rozhledem i ušlechtilostí povahy. Netrvalo dlouho, uzavřeli sňatek. Po dvacíti letech manželství začíná její deník myšlenkou na rozvod. Chtěla se rozvést proto, že její manžel nebyl tak ideální, jaký se jí zdál prvý čas. Musela slevit se svých názorů.

To už bývá v lidském životě, že mladí lidé jako by měli v prvých dobách své velké lásky oči zavřené; vidí jen krásu, líc, ne však rub druhého. Má-li být rodinný život šťastný, jest potřebí mít splněno mimo dříve zmíněného ještě několik podmínek: podmínka duševního souladu, zdravotní a peněžní.

DUŠEVNÍ SOULAD

V latině je vyjádřeno manželství slovem „coniugium“ - společné jho. Před uzavřením sňatku je potřebí prozkoumat povahu životního druha. Při uzavření sňatku slibují snoubenci snášet všechno dobré i zlé až do smrti. Někdy bývá toho zlého více než toho dobrého. K překonání je potřebí plného duševního souladu.

Jolana Gerolyová v knize Dej mi své srdce rozebírá duševní stav vysokoškolské studentky Evy před rozhodnutím uzavřít sňatek. Eva se několikrát rozmýšlí, komu své srdce dát. Na prázdninách se setkává se svým kamarádem z dětství. Již v dětských letech si řekli, že se vezmou. Jednou na sklonku léta šla s Jiřím na procházku. „Řekněte mi, Evičko,“ pravil bezprostředně, „hodláte vážně pokračovat ve svých studiích? Nechtěla byste se raději vdát?“

Překvapeně vzhledla Eva k mladému muži. Otázka byla jen lehce, žertovně nadhozena, ale přesto se jí zdálo, jako by za ní bylo něco vážného.

„Dosud jsem na vdavky ani nepomyslela,“ odvětila Eva. Mluvila pravdu. Jako mnoho jiných dívek myslela sice na lásku, nikoliv však dále.

Pokračovali v hovoru, až Jiří dal otázku, zda by s ním nechtěla jít životem.

Eva se zachvěla. Okamžik, o němž tak často snila, se nyní dostavil.

Okamžik, v němž kdosi uchopí její ruku a poprosí, aby ji provždy směl podržeti. Představovala si ovšem docela jinak rytíře svých snů. Nemohla by říci, zda většího či menšího, plavého nebo bruneta, jen jedno vycitovala určitě, že Jiří nebyl tím rytířem pravým.

Proč? Kdo to dovedl vysvětliti? Byla mu přece nakloněna svým srdcem, byla ráda v jeho společnosti a již předem toho litovala, že se budou musit rozloučit. A přece - nyní, kdy musela myslet na něj ve spojitosti se sňatkem, vše se změnilo.

Ještě několikrát byla Eva postavena před otázkou: mám či nemám? Jak se rozhodla, dočtete se ve jmenované knize; zaopatřte si ji do své knihovny a než uzavřete sňatek, každoročně si z ní něco přečtete!

K duševnímu souladu druží se schopnost *přinést oběti*. Rodinný život žádá velmi mnoho obětí a sebezáporu, den za dnem, rok za rokem. Sobečtí a požívační lidé jsou špatnými manžely.

Duševní soulad mizí, ztratí-li manželé vzájemnou úctu. Manželé by měli mít zarámovanou v každé místnosti, kde prodlévají, nebo ještě lépe hluboko do srdce vrytou velepišeň lásky sv. Pavla:

„Láska jest shovívavá, dobrotivá; láska nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se, není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém, neraduje se z nepravosti, nýbrž všecko přetrpívá. Láska nikdy nepomíjí.“ (I. Kor. 13; 4—8.)

ZDRAVÍ

Jen zdravý muž a zdravá žena mohou založit šťastnou rodinu. Snoubenci by měli mít na zřeteli zvláště dědičnost, poněvadž mnoho náklonnosti k nemocem přechází z pokolení na pokolení. Objevitel zákonů dědičnosti je brněnský řeholník *Mendel*. Je však ještě mnoho utajeno, proč se tak děje. Je jisté, že se nedědí získané vlastnosti. Zajímavé je,

že synové dědí některé vlastnosti matčiny, dcery zase otcovy.

HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

Snoubenec musí mít zajištěné živobytí. Lehké je rodinu založit, těžší vydržovat. Mnoho manželství bylo proto nešťastných, poněvadž kamenem úrazu klidného soužití byly neustálé hospodářské potíže.

SNOUBENKA

Ideál ženy je v hlavních obrysech nakreslen v starozákonní básni o statečné ženě. Jsou to poslední verše knihy Přísloví:

„Zdatnou ženu kdo nalezne? Cenu má nad skvosty z daleka. O len a vlnu pečuje, pracuje rukou radostnou. - Ruku svou otevírá nuznému, dlaně své vztahuje k chudému. - Ústa svá otvírá v moudrosti, na rtech má vlídné učení. - Klame a pomíjí krása, té ženě přísluší chvála, kterážto se bojí Pána.“ (Přisl. 31, 10—30.)

Nejpřednějším rysem dobré ženy podle ideálu Písma svatého je věrné plnění rodinných povinností. Žena požívá plné důvěry muže. Ona jest královnou rodiny. Snaží se svému manželovi jen prospět, každý zármutek od něho vzdaluje. Její muž je na ni hrdý. *Má radost z práce*, žádné námahy se nebojí, ať už vede svou domácnost či vyrábí to, co potřebuje pro rodinu, nebo dokonce obohacuje rodinu obchodem. Jest *neúnavná*. Ještě za noci vstává, nechodí však pouze od ničeho k ničemu, ale *pracuje plánovitě*. Při tom *nezapomíná na chudé* ani na své další vzdělání. „Ústa svá otevírá v moudrosti“ (26).

Šťastný je manžel, šťastni jsou synové, že mají takovou matku a chválí ji a její *bohabojnost*: „Mnoho žen vedlo si zdatně, tys však je předstihla všechny.“ - Bude to platit také někdy o vás?

POSLEDNÍ PŘÍPRAVY K MANŽELSKÉMU SŇATKU

Když si již byli snoubenci dobře rozmyslili, hodí-li se vzájemně k nerozlučnému sňatku, dosáhli svolení rodičů, odeberou se se dvěma svědky na farní úřad, kde s nimi pan farář sepiše *svatební protokol*. Na podkladě protokolu jsou pak zařízeny *ohlášky*. Ohlášky jsou k tomu, kdyby snad zamýšlenému manželství stála v cestě nějaká překážka, aby zavčas byla objevena. Posvátným úkonem pro snoubence před svatbou je *kněžské poučení*. Snoubenci ať nezapomínají, že hodlají přijmout *svátost*, a to svátost duchovně živých, svátost, která dává posilu k splnění těžkých povinností. Účinkům svátostné milosti nesmí překážet hřích v duši. Proto jdou k svaté *zpovědi* a posílí se *svatým přijímáním*.

Před sňatkem si také snoubenci vyprošují požehnání rodičů, o němž praví Písmo svaté, že utvrzuje domy synů. (Ekklesiastes 3, 11.) Je to krásné, když syn nebo dcera před nastávajícím krokem životním si vyprošují požehnání: „Maminko, tatínku, požehnejte mi. Odcházím od vás, nevím, co mne čeká, zda štěstí nebo neštěstí, proto mi požehnejte. Odpusťte mi mé dosavadní chyby a poklesky. Já vám slibuji, že zůstanu hodným synem, hodnou dcerou. Děkuji vám za všechno, co jste mi prokázal a prosím vás ještě jednou, požehnejte mi.“

Ted' už možno uzavřít odpovědí na otázku, v čem záleží příprava na šťastné manželství: příprava na šťastné manželství záleží v tom, aby si oba dobře rozmyslili, hodí-li se vzájemně k nerozlučnému svazku; aby zvláště po dobu zasnoubení byli počestně živi; aby obnovili své vědomosti náboženské a hodně přijali svátost pokání a svátost oltářní.

V z p o m í n á m e s i :

Kdo ustanovil manželství? Kdo posvětil sňatek manželský? V čem záleží šťastná příprava na sňatek manželský?

P r o h l u b u j e m e :

Který jest účel manželství? Které jsou vlastnosti manželství? Které jsou podmínky šťastného manželství?

26. TY A CÍRKEVNÍ SŇATEK

V životě lidském jsou tři chvíle, kdy tajemství života doléhá na člověka veškerou tíží až dusící:

Při narození . . . dítě stojí na prahu života. Co tě, dítě, čeká? Co dáš životu a co život dá tobě?

Při sňatku, kdy člověk nastupuje úplně nové cesty než jakými dosud šel, kdy snoubenci přestávají žít jen každý pro sebe, nýbrž kdy celou svou bytostí se darují nově založené rodině, kdy budoucnost plná záhad a dalek stojí před nimi zastřena neproniknutelnou mlhou.

Při smrti, kdy Všemědoucí provede účtování nad celým životem i nad činy nejskrytějšími, kdy stojíme u mrtvého těla, ale myslíme na duši, která již poznala tajemství života, jenž jí bude věčně údělem.

Při těchto příležitostech každé nezkažené srdce maně vzpíná ruce a padá na kolena, aby si vyprosilo požehnání Boží. Před záhadou budoucnosti, před úkoly a nebezpečími, jež čekají . . . snad již v dnech nedalekých, snad až v nedohledných dálkách . . . , člověk cítí svou nemohoucnost a proto spíná ruce, volá o požehnání Boží. Jen duše svrchovaně lehkomyšlné nepřipouští si vážnějších myšlenek.

Již první manželství bylo uzavřeno před Bohem s požehnáním, jak stojí v Písmě sv.

I pohané cítili posvátnost manželství. Sňatky u nich byly konány posvátnými obřady za účasti kněží. Tak mocně působila přirozenost věci, památka na původ manželství a vědomí jeho významu pro pokolení lidské, na ducha lidského, jenž učení nebeského neznal.

Bůh však i přikázal církevní sňatek. Kristus Pán v rozmluvě s farizeji zdůrazňuje: „Co *Bůh spojil*, člověk nerozlučuj.“ (Mat. 19, 6.) Tento Bůh má právo určit, kdy spojení dvou lidí bude opravdu manželstvím. Apoštol Pavel píše: „Tajemství toto je veliké; ale pravím vám v Kristu a Církvi.“ (Efes. 5, 32.) A není možné mezi křesťany manželství, které by současně nebylo svátostí. Buď je toto manželství mezi křesťany svátostí - nebo vůbec není manželství.

Z moci Kristovy o svátostech rozhoduje Církev. Ona má právo stanovit podmínky, kdy je dovoleno manželství uzavřít. A Církev z moci svého úřadu nařídila, že katolíci při-

jímají svátost stavu manželského tehdy, když ji přijímají před řádným katolickým knězem.

Konečně již první manželství bylo uzavřeno před Bohem a s požehnáním Božím.

SVATEBNÍ OBŘADY

Již jsem se zmínil, že české slovo „svatba“ obsahuje v sobě narážku, že se jedná o cosi svatého, posvátného. Snoubenci před sňatkem přijímají požehnání rodičů, v rouchu svátečním, s rozechvěním v duši před důležitým životním krokem odcházejí do kostela. Tam se postaví před oltář. Snad se vám bude zdát, že je to poněkud nezdvořilé, když je ženich po pravé straně, nevěsta pak po levé. Avšak všimněte si někdy svatebních obřadů blíže. Co se táže kněz nejdříve?

Korunou svatebních obřadů je mše svatá. Při ní dvakrát nevěsta dostává požehnání. První krátce po podzvihování, druhé na konci mše svaté. Až vy budete někdy uzavírat sňatek neopomeňte ji. Představte si, kdyby tak nevěsta v Káni Galilejské řekla ženichovi: „Nepozveme také Ježíše Nazaretského?“ A ženich by odpověděl: „No, víš, mně je to jedno, mně na tom nezáleží.“ Co myslíte, byl by Pán Ježíš přišel na svatbu? Snoubencům dochází často mnoho blahopřání, byla by velká chyba, kdyby chybělo blahopřání Pána Ježíše, a to chybí vždy, když se uzavírá tak zvaný *občanský sňatek*.

V některých státech je předepsáno uzavřít nejdříve na úřadě občanskou smlouvu svatební. Může to katolík učinit? Beze všeho! Ano, dokonce papež Pius X. v římském katechismu to nařizuje. Proč? Aby potomstvo bylo i státně uznáváno plnoprávné. Avšak toto je pouze občanská smlouva, ne svátost. Svátost může dát pouze Církev.

Občanský sňatek nedává svátostné milosti k plnění úkolů rodinných.

Občanský sňatek umožňuje o mnoho snáze rodinný rozvrat, protože připouští rozvod a rozluku.

Proto uvědomělý katolík, který chce žít podle přání Církve, má na zřeteli blaho rodiny, nebude se nikdy rozmyšlet, zda má uzavřít církevní sňatek.

27. CO BŮH SPOJIL, ČLOVĚK NEROZLUČUJ

Paul Bourget, člen francouzské akademie, napsal zajímavou knihu: Rozvod. K řeholnímu knězi přišla kdysi dáma, žádala ho o rozmluvu. Zmínila se, že by velmi ráda se svým dítětem, které jde po prvé k svatému přijímání, také ona přistoupila ke stolu Páně. Už byla u několika kněží, každý však odmítl žádost, aby slyšel její zpověď a dal jí rozhřešení. Byla totiž rozvedená a znovu provdaná. Podle zákonů církevních je taková osoba stížena církevními tresty, není jí dovoleno přijímat svátosti. Zajímavým způsobem odůvodňovala řeholníkovi svou žádost.

Je tomu třináct let, já měla tehdy devětadvacet let. Byla jsem tehdy nejnešťastnější ženou. Muž, za kterého mne moje rodina provdala, a s nímž jsem byla nucena se rozejít, žádal a dosáhl, že rozchod změnil se v rozvod. Oženil se znovu. Zůstala jsem sama na světě s devítiletým synem. Soudy mi ho přiřkly. Jak ho vychovat? Jak zdolati obtíže, které připravil rozvod ženě, i když právo vyslovalo se pro ni? Tu jiný muž, kterého jsem poznala u svých rodičů, ač jsem si ho tehdy příliš nevšímalá a kterého jsem ztratila s očí od své svatby, zasáhl do mého života. Zvěděla jsem, že mne miloval, když jsem byla svobodna, nedal toho však najevo. Byl tehdy chudý. Já byla bohatá. Nežženil se k vůli mně. Pracoval, aby se o mne ucházel, až budu volna, aby na mne zapomněl, nebudu-li volnou. Teď byla jsem volnou, on objevil se znova. Nyní byl zámožný, měl skvělé postavení, mohl si vzít, kdo se mu líbil. Zůstal věrný své první lásce a požádal mě o ruku. Zalíbila se mi jeho oddanost a od onoho dne nenašla jsem na něm chyby. Byl mi nejlepším manželem, mému synu nejlepším otcem... Ani za cenu své věčné spásy neopustila bych ho nikdy, nikdy

„Pak nechápu věru, co ode mne očekáváte,“ odpověděl P. Euvrard, „ani jaké pomoci potřebujete, abych užil vašich vlastních slov. Jste dosti zběhlá v zákonech Církve, abyste věděla: vaše druhé manželství není platným v jejích očích, nemůže nikdy býti platným. Když jste do druhého manželství vstupovala, rozešla jste se s Církví. Chcete setrvat v této rozluce a současně mluvíte, že začnete znovu život podle náboženství, že přistoupíte k sv. svátostem. Je v tom rozpor tak zjevně nepřekonatelný, že jste nemohla ho nepozorovati. Chcete být zároveň v Církvi a mimo Církev. To jest problém neřešitelný.“

„Dá se rozřešit, důstojnosti,“ přerušila pí. Darrasová. Rozhodnost

s kterou to řekla, dokazovala, kolik váhy přikládala této části rozmluvy. Krev vstoupila jí do lící. Její oči planuly, když doléhala: „Ano, jest rozřešení. Může býti uznáno pouze od kněze velkodušného, velmi velkodušného. Proto přišla jsem k vám, abych vám je předložila. Druhé moje manželství je neplatno v očích Církve. Pravíte mi to, a já to vím. Dodáváte, že nemůže být nikdy platno. Nepochybně, pokud trvá první manželství. Kdyby však první bylo zrušeno? Církev nepřipouští rozvodu. Budiž. Ale připouští zrušení manželství. Je tomu třináct let, kdy nadešla možnost druhého manželství. Chtěla jsem se obrátit do Říma. Neučinila jsem tak. Můj ženich zbraňoval a sama měla jsem tak málo víry!... Je na to dnes příliš pozdě? Ukládá-li mi Církev, abych se podrobila jejím zákonům, je třeba, aby mi to umožnila. Uvedla bych důvody, které bych byla uvedla tenkrát. Nepozbyly ničeho ze své pádnosti. Řekla jsem vám, že mne vdali rodiče. I když mne nepřinutili ve vlastním slova smyslu, pravdou jest aspoň, že jejich nátlak působil na mou vůli. Nejednala jsem tedy úplně svobodně. Na každý způsob nevěděla jsem jasně, koho si беру. Kdybych to byla věděla, byla bych raději zemřela, než abych vešla v tento ohavný svazek. Mezi mým prvním manželem a mnou nejednalo se ani o různost povah - snesla jsem každou jeho chybu, bylť otcem mého syna - nešlo ani o nevěrnost. Podváděl mne a já jsem odpouštěla... Nemohla jsem však ani snést ani odpustiti nejhorší neřesti, která snižuje nejvíc lidi našeho stavu. Ten člověk se opíjel a v opilosti stával se zuřivým. Po pět let snášela jsem pro svého syna strašné výstupy, v nichž hrozby a surovosti nebyly právě nejhorší ohavností. Neměla jsem síly utéci až toho dne, kdy život můj a život mého dítěte byl v nebezpečí. Zbil mne s tolikou zuřivostí, že jsem se zotavovala týdný, a chtěl bít též syna!... Ptám se vás, důstojnosti, byla bych svolila provdati se za blázna, a to za blázna zuřivého? Není tu příčiny, zrušiti manželství, v němž zklamali se moji rodiče i já? Rozhodnu-li se, důstojnosti, žádati o zrušení, jehož nemohu neobdržeti, tvrdím-li vám, že učiním vše, abych přiměla svého druhého manžela, aby k tomu svolil, slíbím-li vám, že od nynějška budu s ním žíti, přebývajíc pod jeho střechou jako sestra s bratrem, nechcete mne ani pak považovati za smířenou s Církví? Nemohu pak se vyzpovídati a jíti k sv. přijímání se svou dcerou, aspoň jedenkrát, aspoň tentokrát?...“

„Ne,“ řekl Oratorian, potřásaje smutně hlavou. Bylo vidět, že vítězí v něm znovu lítost nad přísností. „Nemůžete. Žádný kněz nemohl by se propůjčiti k takovému smíru s Církví, kde nad to není

žádné záruky. Důvody, které uvádíte, nestačily by ani k žádosti za zrušení. Zdá se, madame, že se domníváte jako mnoho lidí na světě, že Řím má moc rozvázati svazek manželský. Nemá. Řím uznává sice za neplatné manželství, jsou-li tato manželství opravdu neplatna, to jest, nebyly-li splněny určité podmínky potřebné k platnosti manželské smlouvy. Podmínky tyto vymezil a určil Řím s přesností, která nepřipouští nijakého dvojsmyslu. Nahlédněte do kteréhokoli díla mravovědného. Uvidíte, že váš případ nespadá do žádného z uvedených tam případů. Sama doznáváte, že sňatek váš byl dostatečně svobodný, pravíte-li, že byste se nebyla nikdy provdala, kdybyste byla znala svého muže. Svolila jste tedy přec. Jste rozhořčena nad touto neřestí; souhlasím s vámi, že jest oškliva, že jest ohyzdna. Není však omylem v osobě. Jest pouze neštěstím. Když Církev žehnala vašemu sňatku, neslíbila vám, že budete ušetřena zkoušek. Byla-li vaše zkouška příliš těžkou, měla jste rozchod, k němuž Církev dává svolení. Ale svoluje jenom k rozchodu. Jíti dále bylo by neposlušati nařízení, které je stanoveno tak jasně v evangeliu a jež zakazuje manželství za života prvního spolumanžela. Pojato, jak vy pojmáte, nebylo by zrušení manželství nežli skrytým rozvodem. Toho Církev neschvaluje. Sezdává-li dvě bytosti, potvrzuje smlouvu, ale nezrušitelnou, poněvadž je stvrzena svátostí. Nedoufejte, že vyklouznete těmito dvířky. Jsou zavřena . . .“

„Co si tedy počnu?“ zvolala pí. Darrasová, spínajíc ruce s výrazem úzkosti. „Je možné, aby Bůh,“ toto slovo zdůraznila s největší bolestí, „kázal mi opustiti můj krb, smrtelně zraniti srdce muže, jehož miluji a jenž mne miluje, zbavit se své dcery? Neboť manžel můj by mi ji nedal a zákon vyslovil by se pro něho. Anebo mám žíti bez náboženství? Mám naprostý zákaz pokleknouti vedle milovaného dítěte v slavnostní hodinu jeho mládí, abych účastnila se zároveň s ním svatého tajemství? Což není odpuštění? Je možno, ptám se vás důstojnosti, aby zákon lidský byl spravedlivější a mírnější než zákon Boží? Neboť, když byla jsem tolik nešťastna a tak málo jsem si toho zasloužila, přece dovolil mi zákon lidský znovu zbudovat mé štěstí zákonně, počestně. Zákon Boží pak žádá, abych je znovu zničila. Tak tak že svoluje, že nemusím se dát znovu věznit v ošklivé minulosti, a zakazuje mi ji napravit . . . Ach, P. Euvrarde, jak chcete, aby mi nenapadly znovu mnohé námitky, které jsem slyšela tak často, když vidím tento rozdíl mezi oběma zákony? Znovuzrození mé staré víry, vzbuzené dotekem zbožnosti mé dcery, mizí, hasne. Pochybnost se mne zmocňuje. Trpěla jsem jí tolik po své návštěvě

u onoho jiného kněze! Řekla jsem si, že nepřátelé Církve mají pravdu, praví-li, že Církev je jen nástrojem útisku a smrti, že pokrok děje se bez ní a proti ní, a je-li mně nyní tak teskno po ní, že je to jen klam a prelud a že není v Církvi pravdy!“

„Nemluvte tak...!“ promluvil živě Oratorian. Bezděčným pohybem položila se jeho stará ruka na rámě paní, s níž rozmlouval, aby ji zadržel v rouhání. - Nesmýšlejte tak, především nesudte Boha. Bylo by to hřešiti proti Duchu svatému, a ten hřích je jediný, který nebude odpuštěn... Vytýkáte církevnímu zákonu o manželství, že není v něm spravedlnosti a lásky?“ pokračoval. „Dovolte mi přirovnání velmi všední, ale velmi případné. Loď stojí před přístavem, kde chce vystoupit jeden cestující. Je to pro něho nejvyšším zájmem mravním a hmotným uviděti třeba umírajícího otce, nebo býti přítomen procesu, na němž závisí budoucnost jeho milých a kdoví co ještě... Ale na lodi se staly případy moru. Úřady zakázaly přistáti z obavy před nákazou. Bylo by spravedливо, bylo by milosrdenstvím vyhověti prosbám onoho cestujícího i s nebezpečím, že bude nakaženo město se stotisíci obyvateli? Zajisté nikoli. Hle, tady je okolnost, kde spravedlnost, kde láska žádají obětovat zájem jednotlivce zájmu celku. Tato zásada řídí společnost. Jsou-li dvě věci, z nichž jedna je zřejmě užitečná celku a škodlivá jednotlivci, druhá pak užitečná jednotlivci a škodlivá celku, spravedlnost i láska vyžadují, aby převládala zásada první. To jest otázka, kterou třeba si položit při každém zařízení, chceme-li změřiti jeho cenu. Položte si tuto otázku při nerozlučitelném manželství. Co praví rozum? Že společnost skládá se z rodin a že jaká je rodina, taková je i společnost. Uvažte nyní, že nerozlučitelné manželství přináší rodině výhodu zdraví: - výhodu vážné rozvahy před sňatkem, poněvadž je nerozlučitelný, výhodu užšího spojení s předky, rodičů s dětmi, poněvadž rod připouští méně cizích prvků, výhodu jednoty v smýšlení členů rodiny a v poslušnosti rodinných tradic. Takové manželství je nejmocnější oporou ustálenosti mravů, mimo niž není než anarchie a věčné rozrušení. A po rozumu, co praví dějiny? Dokazují, že vskutku každá větší civilisace směřovala k jednomanželství. Ale rozvod není jednomanželským, ale postupným mnohoženstvím a mnoho-mužstvím. Nechci vás poučovati o sociologii. Víte však, co dokládá statistika? V zemích, kde je dovolen rozvod, je číslo zločinců, bláznů a samovrahů poměrně u rozvedených desetkrát větší. Přinese-li tedy nebo zachová-li si někdo jako vy a snad několik jiných v rozvodu všechnen útlocit a jemnost ducha a srdce, většina má je už buď po-

rušeny nebo je docela ztratila. Kdo by chtěl spravovat společnost podle menšiny lidí, pravděpodobně mravně porušených, ten hledal by rád tam, kde jest zkáza. A to nazýváte pokrokem? Věda nazývá to zpátečnictvím... Všimněte si, že pozorujeme věc se stanoviska skutečných poměrů. Chtěl jsem, abyste tak makavě poznala, že zákon Církve je tak totožný se zákonem skutečnosti, že zkušenost učí tomutěž, co zjevení. Ve své snaze po sebezachování vede společenský smysl přesně k pravidlu, jež náboženství povýšilo na článek víry. Ve světle těchto myšlenek poznáte, jak těžce jste chybila, těžíc ze zločinného paragrafu, jež vložili do našeho zákoníku nejhorší nepřátelé společenského řádu, ničitelé rodiny. Přidružila jste se podle své možnosti k dílu podvratnému. Dala jste přednost svému osobnímu prospěchu před zájmem společnosti. Se svým manželem založili jste ve svém úzkém oboru jistý druh domácnosti anarchické, což jest u vás tím zhoubnější, poněvadž svou počestností a slušností v nespolečnosti dali jste špatný příklad zdánlivého řádu v rozkladu.

To právě činí tak hrozným poblouzení duší, které měly a zachovaly si velmi krásné dary duševní. Vrozená jim ušlechtilost provází je i v jejich chybách. Klesají, ale jako by se tím ani nesnížily. Zakrývajíce ošklivost zla, rozšiřují je tím nebezpečněji. Nehleďte jinde příčiny největších obtíží, s nimiž se potkáváte ve své touze po smíru s Církví. Měřte velikost své chyby podle těchto obtíží a děkujte Bohu, že vás a vaše lidi nezkoušel hůře... Není tomu dvacet let, co byl odhlasován tento ohavný zákon o rozvodu, a kdybyste věděla, kolik tragedií, jež způsobil, jsem již sám viděl, ač tak málo zpovídám; v jakých katastrofách jsem viděl potáceti se domácnosti jako je vaše, v nichž nepochopili očividné pravdy, nyní všude zřejmé: každá svoboda, odporující zákonům přírody, plodí otroctví, každá mravní vina plodí neštěstí! Viděl jsem bratrovražedná záští mezi dětmi z prvního a druhého lože, otce a matky souzené a odsouzené vlastními dcerami a syny, tu vražedné srážky mezi otčímem a pastorkem, tam mezi druhou ženou a dcerou manželovou, jinde žárlivost pro minulost, minulost tak živou, an žil ještě první manžel, což mučilo druhého manžela, a jinde zase strašné boje mezi prvním manželem a jeho bývalou ženou v nemoci jejich dítěte, nebo když dítě dospělo, pro vášně dítěte, pro jeho pošetilé kousky, byl-li to mladík a byla-li to dívka, k vůli jejímu sňatku. Nebudu vám ani vyprávěti o každodenním zápasu proti nepřízni společenské, ať je zřejmá či skrytá, ať pokrytecká či upřímná, na tom nezáleží, ale jisto je, že ve společnosti přese všechno zůstává neporušená úcta ke svazku

křesťanskému. Ach, jaká to bída!... Váš úděl není asi nejhorším, poněvadž provázen je velikou milostí, že jste znovu našla víru. Kdybyste odpírala někdy této milosti, pak měla byste proč se chvěti. Trest Boží nejevívá se tu na světě zvláštními příhodami. Tu stačí důsledky našich poklesků. Tyto důsledky jsou dílem nutny a nevyhnutelný, dílem nahodilé a změnitelné; od těch druhých může nás Prozřetelnost ochrániti. Hle, proto jsem k vám tak mluvil, abyste nikdy už tak nesmýšlela, jak jsem na vás zpozoroval před chvílí. Báł jsem se velmi o vás!...“

Řeholník ani jinak mluvit nemohl. *Též Kristus Pán* odmítl rozluky. Stalo se tak v rozmluvě s farizeji. Tázali se ho: „Je muži dovoleno propustiti manželku?“ A on jim odpověděl: „Což nečtete Písmo? Tam je psáno, že Stvořitel učinil lidi od počátku mužem a ženou, a pravil: opustí člověk otce i matku a přidrží se manželky své a budou dva tělem jedním.“

Podobně znějí slova *sv. Pavla*: „Těm, kteří jsou v manželství, přikazuje Pán, nikoliv já, aby manželka od muže neodcházela. Odejde-li však, zůstaň nevdaná nebo smiř se s mužem svým. A muž nepropouštěj manželku svou.“ (I. Kor. 7; 10, 11.)

Když tedy světský úřad rozloučí svátostné manželství a dovolí rozloučeným nový sňatek, je to před Bohem a Církví neplatno. „Kdo manželku svou propustí a jinou si vezme, smilní; a kdo si vezme propuštěnou, smilní“ - pravil Kristus Pán. (Luk. 16, 18.)

28. SMÍŠENÉ MANŽELSTVÍ

JAK UZAVÍRAJÍ MANŽELSTVÍ NA VÝCHODĚ

U nás obyčejně před sňatkem předchází známost. Tak se poznají ti, kteří mají žít nerozlučně do smrti. U židů tomu tak nebylo. Podle východního zvyku vyhledali sami rodiče synovi nevěstu, dceři ženicha. Oblíbil-li si syn některou dívku a přál-li si ji za manželku, požádal svého otce, aby vše ujednal s otcem snoubenky. Zasnoubení se pak konalo tím způsobem, že kněz nebo otec vložil pravou ruku snoubenky do pravé ruky snoubence, požehnal jim a řekl: „Bůh Abra-

hamův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův budiž s vámi, spoj vás a splň na vás svoje požehnání!“ Nato řekl snoubenec: „Od této doby jsi mi zasnoubena podle zákona Mojžíšova a podle práva lidu izraelského.“ Kněz nebo otec naplnil pohár vínem, požehnal jej a dal jej vypít oběma snoubencům. Tyto obřady předpokládaly, že sňatek jest uzavřen mezi snoubenci stejné národnosti a stejného náboženství.

SMÍŠENÉ MANŽELSTVÍ A CÍRKEV

Církev neschvaluje smíšené manželství a rozdíl v náboženství mezi snoubenci stanoví jako závadu. Z vážných důvodů Církev od takového manželství zrazuje.

Manželství je duchovní jednotu, kde dva jsou jedno nejen tělem, ale také i duchem. Kde není duchovní jednoty, tam snadno začíná hlodat červ různic. Statisticky je zjištěno, že je pětikrát více žádostí o rozluky z manželství nábožensky smíšených než s náboženstvím stejným. Již rozdíl názorů na manželství samo může působit velké potíže. Jediné u katolíka je manželství nerozlučné, kdežto ve všech ostatních náboženských společnostech se připouští rozvod.

Katolické náboženství ukládá věřícím těžké povinnosti. Manželé si mají dobrým příkladem pomáhat. Jakou pomoc však čekat tam, kde není závazků? Člověk je po dědičném hříchu nakloněn ke zlému. Divil by se kdo z vás, kdyby katolík začal vlašnět ke svým povinnostem, zanedbával neděli, nedodržovat páteční půst, zapomínal na velikonoční povinnost?

Ještě horší je to s výchovou dětí. Dítě chce pevné vedení. Jak však docílit toho, když každý z rodičů jedná jinak?

Jsou ovšem možné případy, kdy i toto manželství může splnit úkoly dané Bohem. Proto Církev jen z důležitých příčin dovoluje smíšené manželství, a to, je-li při tom zaručena katolická výchova a jsou-li oddavky katolické. „Kde víra spojuje, tam láska panuje, tam sídlo pokoje.“

MANŽELSTVÍ NEPLATNÉ

Již z dřívějšího víte, že manželství katolíka před Bohem je neplatné, když bylo uzavřeno před úřadem světským. Ale

Církev má právo stanoviti i další předpisy. Podle těchto je také před Bohem neplatné manželství, je-li uzavřeno před duchovním nekatolickým nebo s neprominutou překážkou.

Zvláště velkou překážkou platného manželství je: manželství smrtí nerozloučené, nekřesťanské náboženství, blízké příbuzenství a sliby kněžské nebo řeholní.

Sňatkem vědomě neplatným dopouští se katolík těžkého hříchu, z něhož nemůže býti rozhřešen, dokud jej nenapraví.

29. MLADÝ MUŽ A RODINA

Už to snad zapadlo v propast nepaměti, kdy jste začali dělat první krůčky. Tetičky a sousedky s obou stran obdivovaly vaši statečnost, a vy, pyšní ve svém dětství, jste ani nechtěli dovolit, aby vás kdosi ještě vedl za ruku. Jen si všimněte toho obrázku u malých dětí ještě teď. Takoví jste byli kdysi, když jste začali dělat první kroky po této zemi, a snad budou někteří z vás takovými i v nejbližší době, kdy budou činit první kroky do života. Přijde sobota nebo prvního, dostanete výplatu, budete se jí chlubit, cítit se samostatnými, ne už odkázáni na podporu rodičů. Je však veliké nebezpečí, abyste se v přílišné snaze po samostatnosti neodloučili od vlastního otce a matky.

CO BY MOHLO BÝTI PŘÍČINOU ROZTRŽKY VE VAŠEM RODINNÉM ŽIVOTĚ?

Předně to bude váš *tělesný vývoj*. Když jste ještě lidmi nehotovými a proměňujete se z chlapce v muže, jste celí nesympatizní, nic vám nevyhoví. Stáváte se pomalu nedůtklivými a neskromnými k otci nebo k matce. Kdyby vám to však někdo vytkl, svalíte všechnu vinu na maminku. Řeknete: „Ano, maminka je tím sama vinna, pořád nás kárá a je tak nedůtklivá a prudká na nás.“ Ovšem, zapomenete na to, proč se takovou maminka stala. Proč je tak popudlivá a nervosní? Jen si pomyslete, jak jste kousaví, když jednu noc špatně spíte. A teď si řekněte, kolik nocí maminka pro vás nespala! A tu mám na mysli nejen noci, kdy jste byli nemocní, ale i ty, kdy nemohla spát trápením a starostmi pro vaše

chyby. A snad se nikdy nedovíte, kolik ještě starostí měla navíc. Celý rok by musela spát ve dne i v noci, aby to všechno dohonila, co pro vás probděla. Ale asi na to neměla kdy, proto její nervy zeslábly, a to se jeví nedůtklivostí a popudlivostí.

Snažte se smířiti se i s *jiným myšlením* vašich rodičů. Když oni vyrůstali, byly jiné poměry, byli jinak vychováni. Minulý život zanechal stopy i v jejich názorech, podle vašeho mínění zastaralých. Zdůrazňuji však, podle vašeho mínění. Nesmíte zapomenout, že váš tatínek a maminka mají také bohaté životní zkušenosti, že chtějí pouze vaše dobro, a proto: i když se vám budou zdát jejich názory někdy poněkud nemoderní, podrobte se jim!

Běda, kdybyste museli kdysi proklínat své rodiče, jako proklínala dcera svou matku v Erbenově Kytici před svou sebevraždou. Matka se jí táže:

„A co necháš svojí matce, dcero má?
a co necháš svojí matce,
jež tě milovala sladce
a draze tě chovala?“

„Kletbu zůstavuji tobě, matko má!
kletbu zůstavuji tobě,
bys nenašla místo v hrobě,
žes mi zvůli dávala.“

Běda, dojde-li k takové roztržce, že syn či dcera od rodičů utekou, k nim se nehlásí, jak na to upozorňuje vychovatel Foerster ve výkladu známé německé písně:

Měl šuhaj kdes milenku, měl ji rád
a utekli z domova tajně pryč;
leč neměli štěstí, jen osud zlý,
až zašli, hrob kdesi našli.

Utekli z domova tajně pryč - v tom spočívá všecko. Nemohli mít štěstí, neboť bez věrnosti není na zemi štěstí, a kdo pro vlastní touhy beze slova a bez lásky opustí otce i matku, tomu chybí požehnání věrnosti i pro všecko přátel-

ství a lásku, s kterou se chce tam ve světě sejít. Co promeškáme vůči rodičům, to promeškáme i vůči jiným. Poměr k rodičům je velikou zkouškou, v níž člověk nabývá vysvědčení dospělosti nebo nedospělosti pro život a své osudy.

Mohou ovšem nastati případy, kdy dospělé děti nemohou rodičům obětovati svou vůli. Právě v takových případech se musí obětovat všechna trpělivost s nevyčerpatelnou láskou a skromností třeba se chopiti toho, co je nutno. Neboť jen pro nejvyšší úmysly má syn a dcera vůbec právo, aby šli svou cestou. (J. W. Foerster: Životospráva, 335.)

Těž máte-li více sourozenců může se stát, že se vaše povahy neshodnou. Zde je právě rodinný život školou vašeho charakteru, kde v nejbližším skrytém okruhu se můžete cvičit pro styk s ostatními lidmi.

Vyjmenované případy mohou být jen nepatrné trhliny, z nichž časem snadno dochází k úplné roztržce v rodině. Neodstraní-li se zavčas malé závady, dochází k nedorozumění a ponenáhlému odcizování, neposlušnosti. Mladý člověk se chce zdát samostatným, začíná všemu rozumět, vždy chce mít pravdu a ostatní kritikuje. Brzká známost, někdy také otázka hospodářská a peněžní, prohlubují roztržku. Mladý člověk jako by zapouštěl kořeny mimo živnou půdu rodiny. Dobře se zamyslete sami nad sebou, zda něco ze zmíněného není také ve vás. Vždyť je nám nařízeno: Cti otce svého i matku svou!

Buďte vděční. Teď již můžete pochopit, co tatínek a maminka pro vás obětovali. Jak často musel otec těžce pracovat, aby pro vás vydělal chléb vezdejší. – Kolik slz jsi stál doposud svou matku! Svou vděčnost ukaž úctou, projev láskou, dokaž poslušností!

V z p o m í n á m e s i :

Co Bůh poroučí čtvrtým přikázáním? Jak projeví hodné dítě lásku k rodičům? Jak projeví úctu, poslušnost? Co slíbil Bůh hodným dětem? Kdo se prohřešuje proti rodičům? Co praví Písmo svaté o dětech nehodných?

Ty a tvůj bližní

30. MŮJ BLIŽNÍ A JÁ

Obyčejně míváme největší soucit s bližním, když vidíme jeho rány, když k nám zoufale spíná ruce. Tu se někdy i to nejtvrdší srdce pohne k projevům lásky. Vzpomínáte si na příběh o milosrdném Samaritánu? Připomeňte si, jak jste jeho vyprávění prožívali . . . Ke Kristu Pánu přicházejí farizeové s potutelnou otázkou: „Kdo je náš bližní?“ Kristus odpovídá příběhem. V dětských letech se zatínaly vaše ruce nad levitovou tvrdostí, nad sobectvím židovského kněze, který pamatoval pouze na záchranu svého vlastního života, o druhého se nestaral. Překvapilo vás obětavé jednání příslušníka nepřátelského národa, Samaritána.

Jsem přesvědčen, že také vy jednali byste na místě Samaritánově podobně. Vždyť víte, že *my všichni jsme po Adamovi jako bratři, Kristus Pán za nás za všechny zemřel, všechny nás chce mít spaseny*. To už zdůvodňuje vaši bliženskou lásku.

Jenže budete mít v životě asi málo příležitostí, abyste nalévali olej do otevřených ran, vínem smáčeli žíznivé rty oloupeného, postarali se o jeho ošetření. To by se vám snad mohlo přihodit jen ve výjimečném případě. Jsou však ranění mezi námi, jejichž ran nepozorujete. Poslechněte něco o těchto raněných.

RÁNY DUŠE

Ptal se kdysi hoch vychovatele Foerstera, co se má vlastně dělat, přijde-li nepříjemná návštěva. Že se mu projevuje radost z jeho příchodu, je vlastně přece lež a přetvářka - jinak však nelze zvolat: „Pro Boha, už jste tady zas, cožpak není před vámi nikdo jist? Už dávno jste měl poznat, že vás nemohu ani vidět!“

Poslechněte, kterak známý vychovatel na toto odpověděl:

Jistě nemáme lháti potěšení, jehož necítíme. Ale přemýšlíme-li trochu, dojdeme snad přece k tomu, že se naučíme považovati i návštěvu nepříjemného člověka za něco potěšitelného a potom snad se také nebudeme ani potřebovat k vlídnému tváření nutit. Myslím si tak: Přemýšlej o tom, jak smutný je to osud, být nepříjemným člověkem - mít nebo navyknout si vlastnosti, které nemohou druzí vystát. Kdo to kdy zažil, že se jiní naň těší, když se blíží, měl by se jednou ptáti: Jak by to bylo, kdyby místo toho všechno utíkalo, jak bych přicházel, nebo hrozně bručeli a hromovali o potom otvírali dveře se strojeným úsměškem? Jako zlý sen je taková myšlenka, že? A jisto jest, že lidé, když něco takového pozorují, jen ještě více se znechutí a zatrpknou. A co asi bylo příčinou jejich neutěšeného živobytí? Snad smutné dětství, snad že neužili domova a lásky, snad i těžké osudy i zklamání? Když to stopujeme, vzniká v nás již soucit a skoro jakási hanba z nezaslouženého štěstí našeho - nepříjemná návštěva pozbývá najednou nepříjemnosti, protože nás to pudí, abychom na příchozím něco napravili, co život opomenul, a zkusili, zda pod drsnou slupkou se nenalézá ještě ušlechtilé jádro. Však je mnohem lehčí příjemnou návštěvu přijímati - ale právě to by nás mělo ponoukati, abychom zkusili svou sílu u nepříjemného a přičinili se své malé já s jeho odporováním a vrtkavostí přemoci ve službě lásky. To se nám také pro celý život shodí. Neboť člověk není nikdy s to, aby si svůj styk vyhledal docela po své chuti, a i nejbližší a nejdůvěrnější přátelé mají často rysy, které hodně vyžadují naší trpělivosti a přemáhání.

Nevěříš mi teď, že už se nemusí člověk nutit, aby ukázal návštěvě poctivě vlídnou tvář?

Povím ti starou legendu, která to všechno, co jsem řekl, odívá v pěkný obraz:

Světec zašel kdysi za letní noci na opuštěný hřbitov, aby se tam za zapomenuté mrtvé pomodlil. Hodina za hodinou mýjela a jeho modlitba stále vroucněla. Ale když o půlnoci zalil měsíc staré kříže svou září a světla ve vesnických oknech již dávno zhasla a on sám bděl za mrtvé - přišel náhle hřbitovní branou sbor andělů. Jejich bílé šaty se třpytily ve světle měsíčním a zrak světcův je sledoval udiven, když se v tichosti zastavili u zapadlého omšelého kamene a zamávali kadidelnicemi, jako by stáli u hrobu nějakého světce - ale žádné pozemské kadidlo nikdy tak líbezně nevonělo. Potom šli řadami hrobů a kadidlo zahořelo u bezejmenného hrobu dřevěného. Dále

se ubírali ke hřbitovní zdi, kde bujely kopřivy a už nebylo stopy po hrobě a poklonili se hluboce a vypustili mraky kouře: potom ještě ke třem, čtyřem jiným zapomenutým hrobům - a tak tiše, jak přišli, odešli.

Nuže hled'! Andělé se modlí u hrobů zapomenutých mrtvých a tak my živí bychom neměli chladně přecházeti za živa zapomenuté a odstrčené a neměli bychom se k nim ještě tvářiti odporně a studeným slovem je častovati, nýbrž pokleknouti u všech těch pošlapaných květů jejich života a popřáti jim z našeho štěstí jen trochu lásky - potom už nebudou nepříjemní.

Kdo se na to nezmůže, tomu by se mohlo státi, že se úlohy vymění a že se stane sám, aniž to zpozoruje, „nepříjemnou návštěvou“ a bude svým bližním připadat protivným.

To jsem se zmínil pouze o jedné ráně duše. Ale duševně ranění jsou trpící lidé, kteří mají nějakou vadu, jsou prchlí atd. Sami si vzpomeňte na různé bolesti duše; promyslete si, jak s takovým jednat.

KATOLICKÁ AKCE

Vypravování o milosrdném Samaritánu není sice podobností, jest to příběh, ale svatí Otcové nejednou tuto událost vykládají obrazně. Krista Pána připodobňují milosrdnému Samaritánu, raněného pak lidskému pokolení po dědičném hříchu. Jsou vám povědomy rány, které dědičný hřích v duši zanechal. Nejtěžší rána, která zbavuje duši života pro nebe, jest ztráta milosti Boží. Rány duše přišel zacetit Kristus Pán. Pro všechny přinesl milost. Rozdávání milosti svěřil Církvi. Jenže lidem byla ponechána svobodná vůle. Na nich samých záleží, chtějí-li nabízené milosti použít. Milost Boží můžeme přirovnat léku. Z vlastní zkušenosti víte, že mnozí lidé umírají, buď že nechtěli lék přijmout, nebo že o léku nevěděli.

Chválil-li Kristus Pán milosrdného Samaritána, který zachránil život pro tento svět, jak asi bude chválit toho, který nepůjde slepý okolo raněných lidských duší, který je přivede blíž ke Kristu Pánu, do Církve, kterou svatí Otcové přirovnávají k pohostinskému domu, do něhož byl raněný zavezen a kde našel klid.

Láska bliženská nám přikazuje spolupracovat o spáse du-

ší našich bratří, ukázat raněným duším cestu ke Kristu a k Církvi, otevírat srdce pramenům milosti, mít pastýřskou péči o všechny. Tyto povinnosti mají nejen kněží a biskupové, ale všichni věřící. K této apoštolské práci byli povoláni křtem svatým, jenž nás zavazuje milovat Boha z celého srdce svého. Kdo miluje Boha, musí také chtít, aby ho všichni milovali.

SPOLUPRÁCE VŠECH

V biblickém příběhu šel okolo raněného kněz a pominul jej. Dnes by se kněz tak rád dostal k raněným duším, ale nemůže. Přehrady predsudků, které uzavírají cestu knězi, fysická nemožnost, kdy kněz je zavalen prací, takže se nemůže věnovat všem duším ve farnosti. To vše jsou mnohdy nepřekonatelné překážky. Život se od středověku velmi změnil, ale přece dosud křesťanství nepřestalo být kvasem, který má povinnost proniknout vše. I v době letadel, továrních komínů, mrakodrapů musí být každý úsek života - v továrně, ve škole, život umělecký, literární, kulturní, hospodářský - proniknut duchem učení Kristova.

Za dob apoštolských se nevyhýbali práci ti, kteří nepřijali kněžská svěcení. V Korintě chválí sv. Pavel alexandrijského žida Apolona, který vyučoval věřící svatým pravdám. V tomtéž městě pomáhal sv. Pavlovi nějaký Akvila, který mu poskytoval příbytek a u něhož se Pavel zdržoval, kdykoliv zavítal do Korintu. Stejně používal sv. Pavel k apoštolské práci žen. V listě Římanům doporučí jejich přízní jáhenku, kterou velmi chválí jako horlitelku, stejně nechává pozdravovat i nějakou Marii, která mnoho pracovala.

JAK MŮŽETE PRACOVAT VY?

Nabídněte vašemu duchovnímu správci pomoc. Jste-li ve škole, tak vašemu panu katechetovi; jste-li již doma, tedy vašemu panu faráři. Použijí vás již k tomu, čeho bude potřeby. Příležitostí je dost. V první řadě to bude pomoc vašeho dobrého příkladu. Jsou mnozí lidé stádoví. Stádovost některého člověka poznáte podle toho, že se neustále ohlíží na druhé: půjde-li on či ona, ten či ta, tak půjde také - ří-

kají. Půjde-li za dobrem pět ve třídě, půjde po nějakém čase většina třídy. Řekne-li si několik: nestrpíme mezi sebou volání jména Božího nadarmo, neslušné řeči; budeme se posilovat často svátostmi, brzy se za nimi objeví následovníci.

Vaší spolupráce je potřebí na prohloubení a zachycení náboženského života. Náboženský život se prohlubuje mimo svátostí také četbou, tiskem, duchovními cvičeními. Když něco dobrého přečtete, nenechávejte si poklady dobra pro sebe, upozorněte. Prožijete-li duchovní cvičení, která zanechají ve vaší duši trvalé stopy, snažte se, aby je druzí také okusili. Seznamte své okolí s exercičním hnutím, vezměte si na starost střádanky. Konečně duchovní správce sám nejlépe ví, čeho je ve farnosti potřebí, jeho pokynům se ve všem podřídte.

Tím uskutečníte přání sv. Otce: Katolickou akci, což jest spolupráce věřících na spáse duše za vedení kněze.

31. KŘESŤANSKÁ CHARITA

Četl jsem úryvek z pamětí jednoho kněze, který působil ve městě. Šel jednou navštívit nemocnou stařenku. Cestou potkal dvě své žákyně. Rozpředl se mezi nimi tento rozhovor:

„Co tu děláte?“

„My? Nic. Touláme se městem.“

„Nešly byste se mnou?“

„Ano, důstojný pane, půjdeme. Ale kam?“

Zvědavě hleděla dvě děvčátka ze čtvrté třídy na mne. Šli jsme k chudé nemocné stařence. Trpěla stále bolením hlavy a proto měla obvaz na hlavě. O tom však jsem se jim nezmínil. Když jsme v chaloupce stáli u schodů, děvčata v údivu se zastavila. „Tudy nahoru . . .?“ tázaly se. Schody byly dosti chatrné. „Ano, jen dopředu! Přijdeme tak blíže k nebi. Věřte mi!“

Za chvíli byli jsme nahoře. Zaklepali jsme. Uvnitř ozval se slabý hlas: „Dále!“ Stařenka seděla na posteli a šeptala:

„Kdo je to?“

„Ale, stařenko, cožpak mne neznáte?“ Stařenka spokojeně a šťastně se usmála:

„Ach, důstojný pán, . . . ne, taková radost! Já jsem si myslela, že jste již na mne zapomněl.“

„Ale, stařenko, jak takto můžete mluvit. Vždyť jsem před třemi týdny byl u vás.“

„Když je člověk nemocen, má dlouhou chvíli. A ke mně nikdo nepřichází, nikdo na mne nepamatuje. K takové staré bábě . . .“

„Ale máte přece Pána Boha. Ten je věrný, přicházím k vám každý měsíc s Pánem Bohem.“

„Ano, kdybych toho neměla! . . . Zaplať to Pán Bůh, důstojnosti!“

„Zaplatí, zaplatí, stařenko, nestarejte se. A nyní se podívejte, koho jsem vám to dnes ještě přivedl.“

Pokynul jsem děvčatům, která dosud mlčky, avšak se zájmem naslouchala. Stařena sklonila hlavu, nadzvedla poněkud obvaz na očích a divila se: „Dvě děvčátka? není možná, jak mne to těší!“ Podala děvčatům ruku. Tu se konečně jedna z nich odvážíla říci: „Chtěly bychom zase někdy přijít, stařenko, smíme?“

„Ó vy dobré děti, chcete opět přijít? Jak mne to těší! To je radost!“

Teď děvčata jí podala balíček s dárky. Stařenka z toho měla velikou radost. Na rozloučenou nám přála mnoho štěstí a požehnání Božího.

Na zpáteční cestě mne obě kousek doprovázely. Teď se jim jazyk rozvázal. „Viděla jsi, Anežko, jak hubené ruce měla ona stařenka? To já mám silnější, a je mi teprve dvánáct let. Kolik roků má asi, důstojný pane?“

„A pozorovala jsi, Martičko, jak se stále třásla? Jako by jí bylo zima!“

„Ruce měla studené, ubohá!“

„A oči zavázané! To ani nemůže čísti, důstojný pane?“

„Ne, to by jí působilo ještě větší bolest.“

Tu řekly si něco do ucha, jen šeptem, co jsem asi neměl slyšet. Avšak oči jejich mi prozrazovaly, že to bylo něco dobrého. Rozešli jsme se: „S Pánem Bohem, důstojný pane. A zaplať Pán Bůh, udělal jste nám dnes velikou radost.“

Za čtrnáct dní zavolal jsem si obě děvčata a tázal se, zda-li by nezanesly opět balíček oné stařence, avšak tentokrát samy, beze mne.

„Ó ano, s radostí, minulou neděli byly jsme již také samy „v nebi“. Když viděly mou udivenou tvář, vysvětlovaly mi, že chatrným schodům v onom domě říkají „žebřík do nebe.“

„Cože, vy jste už tam zase byly? A co vás tam vedlo?“

„Já jsem tam nesla koláče, když jsem měla svátek.“

„A já jsem vzala staré modlitební knížky s sebou a před-
říkala jsem jí něco z nich.“

„To bylo asi radosti, co?“

„A my jsme se ještě více radovaly. Ona . . .“

„Co ona?“

Začervenaly se a tiše řekly: „Ona . . . nám chtěla ruku políbiti.“ - Šťastné děti!

Děvčátka nejen slyšela ve škole vyprávět o milosrdném Samaritánu, ale hluboko si vryla do srdce výzvu Ježíšovu: Jdi a čiň podobně!

NEZBYTNOST CHARITY

Až přijdete do života, vynasnažíte se jistě, aby všude byl uplatněn hospodářský řád, aby místo sobectví, ziskuchtivosti v našich vískách, dílnách i továrnách se rozvinul život spokojený, klidný, řízený křesťanskou láskou a spravedlností.

Ale i kdyby se vám všechny záměry podařily, byť i byly ve veřejném společenském životě uplatněny zásady, jak je hlásá nejvyšší učitelský úřad Církve, vždy zůstanou v platnosti slova Pána Ježíše: Chudé budete mítí vždycky s sebou. Stále budou rozdíly stavů, schopností, snažení, rozdíly majetkové i životní úrovně.

V některých případech bude nemajetnost i v budoucnosti vystupňována v bídu a nouzi, budou jednotlivci tak potřební, že si ani nebudou moci sami pomoci. Jen vzpomeňte na sirotky, neduživé, kteří nemají už nikoho. Kdyby se tito nejpotřebnější měli spoléhat jen na to, co jim přísluší zákonem, tu by hladem pomřeli, než by byly všechny kolkové žádosti vyřízeny.

BLÍŽENSKÁ LÁSKA PŘIKÁZÁNA

Vy, mladí katolíci, jste povoláni k tomu, abyste zasypávali společenské přehrady, budovali mosty nad propastí stavov-

ských a majetkových rozdílů. Pro vás platí vybídnutí sv. Pavla: „pracuj, abys měl z čeho udělití tomu, jenž trpí nouzí... (Ef. 4, 28.) Účinná láska k bližnímu vám dá znak opravdového křesťana. Jen vzpomeňte slov Kristových: „To je mé přikázání, abyste se milovali vespolek, jako já jsem miloval vás. Po tom pozná svět, jste-li mými učedníky, budete-li mít lásku jedni k druhým.“ Těmito slovy jistě se nemíní nějaká láska papírová, citlivůstkářská... „dítky, nemilujme slovem, ani jazykem, nýbrž skutkem a v pravdě...“ nás vybízí sv. Jan (Jan I, 3, 18). - Konečně Kristus Pán dá sám nejkrásnější příklad bliženské lásky. Jeho život je nepřetržitý čin lásky a starosti o nemocné, trpící, hříšníky.

Závazek ke skutkům milosrdenství je tedy velmi přísný. „Kdokolivěk má statek tohoto světa a vidí bratra svého, an má nouzi, a zavře před ním srdce své, kterak láska Boží zůstává v něm?“ (I. Jan, 3, 17.) Podle plnění této povinnosti budeme souzeni.

Co uslyšíme při posledním soudu? „Pojďte požehnání do domu Otce mého, neboť lačněl jsem a dali jste mi jísti... Co jste jednomu z nejmenších bratrů mých učinili, mně jste učinili.“ Tato poslední řeč připomíná vám téměř všechny skutky tělesného milosrdenství.

Abyste mohli konat milosrdné skutky, k tomu vám dají potřební často příležitost sami. Je však dosti těch, kteří nebudou klepat na dveře vašeho statku, dílny či kanceláře. Je k nim třeba jít. Péči o všechny takové potřebné si vzal na starost spolek křesťanské charity.

ZPŮSOB KŘESŤANSKÉ CHARITY

Členové spolku přispívají určitým obnosem na potřeby charity. Utvoří skupinu obyčejně ve farnosti. Skupiny jsou spojeny v diecéšní svaz. Diecéšní svazy pak tvoří říšský svaz. Jen v diecési olomoucké je charitativní činnost spolku udržována na 150 ústavů a stanic. Miliony ročně scházejí se od milosrdných věřících.

Ještě několik slov k vám, dívky. K charitativní péči jste zvláště vy povolány. Trpící potřebují tak často soucitného porozumění, milosrdné lásky, sebezáporu. Proto mají ženy v charitativní činnosti význačné postavení. Jen si připo-

meňte diakonistky v evangeliu, naši světici bl. Anežku Českou, milosrdné sestry v nemocnicích a jiných ústavech.

Pěstujte v sobě ctnosti, které pomáhají rozvoji charity: velkodušnost, obětavost. Práce v charitě přinese veliké požehnání chudým i vám samým. Váš praktický pohled ihned vyzdvihne, čeho je kde potřebí, zkušenost najde vhodný prostředek k utišení bolesti. Vy samy získáte tím, že vaše činnost bude usměrněna na pravé pole. Charitou budete povzviženy na nejvyšší stupeň ženství.

KTERAK CHARITATIVNÍ ČINNOST VYVÍJETI

S dobrým úmyslem: Promyslete si kázání horské, v němž Kristus Pán mluví o dobrých skutcích almužny, modlitby, postu. Co nejvíce zdůrazňuje? Je to dobrý úmysl! S dobrým úmyslem je třeba konat i charitativní práci. *S křesťanskou moudrostí.* „Blázen dá víc než má,“ praví naše lidové přísloví. Také charitativní činnost musí být usměrněna rozumem, ne pouze hnána citem. *S dobrotou a přívětivostí.* Veselého dárce miluje Bůh. To právě chybívá úřednickým skutkům milosrdenství. V moderní době se sice chlubíme ústavami, kterými se hledí odpomáhati lidské bídě ve velkém, snadno a rychle. Bohužel se většinou v těchto opatřeních zatlačuje do pozadí pojem dobrotivosti, a podpora strádajícímu se ustanovuje jako občanská povinnost rozličnými zákony, takže konec konců není patrné, kdo a komu se tato pomoc poskytuje a kdo ji přijímá. Při takové pomoci bližnímu se nemůže uplatnit ani soucit, ani se nevyvolává vděčnost a třebas takové veřejné dobrodiní vykazovalo statisíce a jeho režie miliony, lidská srdce při tom vycházejí naprázdno.

PŘÍLEŽITOSTI

Byls nemocný a nyní Pán Bůh tě uzdravil; ukaž mu svou vděčnost a dej chudým almužnu. - *Podnik* se ti zdařil, získal jsi při tom, dej ze svého zisku desátek těm nejmenším z bratří Kristových. Prosils Boha o pomoc a *Bůh tě vyslyšel*, poděkuj mu nejen lacinými slovy, nýbrž i dobrým skutkem. *Prosíš Boha o pomoc*, přidej k modlitbě almužnu a

Bůh tě raději vyslyší. - Zemřel-li ti někdo, pomoz jeho duši almužnou. Máte v domě *svatbu*, při svém veselí nezapomeň na ty, kteří nemají radosti, ale mnoho starostí. - Byls u *sv. přijímání*. Hle, Bůh sám sebe daroval tobě. A ty bys nechtěl se mu odvděčit? Hleď za tuto radost učiniti radost někomu jinému. (Životem, V, 530.)

32. KATOLÍK VE STÁTĚ

Znáte jistě všichni zajímavou událost ze života sv. Pavla. Pavel vrátil se z apoštolských cest, na nichž s velkým úspěchem pracoval o rozšíření evangelia. To věděli jerusalemské židé. Pavel se chtěl po návratu pomodlit v chrámu, který byl drahý každému Izraelitovi. Avšak byl tam zpozorován, Židé se začali bouřit a útočili na jeho život. Stěží se podařilo chrámové strážci jej zachránit. Velitel stráže chtěl sv. Pavla potrestat mrskáním. Pavel se však ohradil: „Je dovoleno římského občana bez soudu trestat?“ Na tato slova velitel upustil od potupného trestu. - O dva roky později stál Pavel před soudem římského místodržitele. Ten se chtěl zalichotit židům a proto se rozhodl, aby Pavel byl odeslán do Jerusalema a tam souzen. Pavel se však odvolal k císaři. „K císaři jsi se odvolal, k císaři půjdeš!“ Znělo poslední slovo místodržitelovo. A skutečně, Pavel byl odeslán do Říma.

Apoštol národů byl si plně vědom své státní příslušnosti i povinností, které z ní vyplývají. Také katolík je příslušníkem státu, musí proto mít porozumění pro veřejný život, vědomí odpovědnosti za blaho celku.

VZNIK STÁTU

Již starověký filosof řekl, že člověk je tvor společenský. Sdružuje se za společným cílem. U dětí je to zábava, u dospělých vzájemná pomoc. Správně upozorňuje papež Lev XIII. ve známé encyklice *Immortale Dei*, že stát má základ v samé lidské přirozenosti. Pod slovem „stát“ rozumí se obyčejně spojení mnoha lidí pod jednotným vedením za účelem docílení společného blaha. Není proto divu, že státní útvary, ovšem velmi jednoduché, nalézáme i u nejprimitivnějších

národů. Kde není pevného státního útvaru, tam vládne rozvrat. Forma státu může být různá: diktatura, monarchie, republika. Církev se nevyslovila pro určitou státní formu. Mohou vás však zajímat dvě otázky: Co nám stát dává a čím jsme mu povinni.

CO NÁM STÁT DÁVÁ

Na hradě bývalých rakouských císařů byl nápis: „*Justitia est fundamentum regni* - spravedlnost je základem státu.“ Předním úkolem státu je pečovat o spravedlnost mezi občany. Stát musí zabezpečiti jistotu v podnikání a obchodě, musí také stanovit příslušné tresty. Chrání tak život a majetek občanů. Jen silný stát dovede vše udržet v rovnováze.

Klidný život občanů je zajištěn tehdy, když není stát ohrožován zvenčí nepřátelským útokem. A tu platí pravidlo: Chceš-li mír, připravuj válku. Stát se stará o klid a mír svým vojskem. Úkolem armády jest zabezpečení klidného života. Válka jest oprávněna pouze tehdy, když již všechny prostředky selhaly.

Stát pečuje také i o hmotné a duševní blaho svých občanů. Uspřádá přístup k zvýšení životní úrovně, podporuje obchod, vydává zákony k ochraně práce dělníka i zemědělce. Vydržováním škol se stará o vzdělání, nařízeními zajišťuje klidné stáří občanů, pomoc v čas nemoci nebo úrazu. Stará se o zdraví, vydává předpisy, které k tomu pomáhají.

POVINNOSTI KE STÁTU

Každý katolický křesťan je zavázán ve svém svědomí věrností ke státu a poslušností k jeho zákonům a vykonavatelům zákona, a to nejen vyšším, ale i nižším. Jen tak je možný pořádek ve společnosti. Vždyť také Spasitel i první křesťané byli poddáni moci. Svátý Pavel píše: „Vyšší moci budiž každý poddán, neboť není moci, leč od Boha. Kdo se tedy vyšší moci protiví, zřízení Božímu se protiví.“

POVINNOST SPOLUPRÁCE

Stát by byl bezmocný, kdyby v plnění svých úkolů nenalezl plné porozumění u svých občanů, kteří mimo osobní zájmy nesmějí spouštět se zřetele společné blaho.

POVINNOST PLATIT DANĚ

Úkoly státu jsou často obrovské. Jen si uvědomte, co všechno stát musí vydržovat, jak velký je jeho rozpočet. Vydaní se uhrazuje hospodařením vlastním majetkem státu a daněmi. Ovšem stát je povinen pečovat o spravedlivé rozdělení daňového břemene.

Stát chrání celek. Má-li soukromý člověk právo vzít si to, co mu bylo vzato, stejné právo má i stát, může proto ke své ochraně a k znovudobytí práva vydržovat armádu a vésti válku.

LÁSKA K VLASTI

Láska k vlasti u katolíka jest příkazem nejen jeho citu a přirozenosti, ale také víry. Celý Starý zákon vydává svědectví o nesmírné lásce k vlasti a národu. Srdce Kristovo bylo plné lásky k vlastním; starokřesťanští spisovatelé neustále odmítali útoky proti křesťanství, které bylo nařčeno, že podceňuje lásku k vlasti, a poukazovali na modlitby, které bez ustání jsou vysílány k nebesům celou Církví za blaho představitele státu.

CÍRKEV A STÁT

V dějinách jste slyšeli, že v některých zemích došlo ke sporu mezi Církví a státem. Nad poměrem Církve a státu zamyslel se veliký papež minulého století Lev XIII. a uložil své myšlenky v okružním listě zvaném podle začátečních slov: *Immortale Dei*. V něm stanovil, že každá moc je ve svém oboru pravomoci nejvyšším úřadem. Rozdíl moci je dán účelem. Účel státu je pečovat o blaho pozemské, úkolem Církve je péče o věčné blaho věřících.

Pravomoc Církve se dotýká všeho toho, co jest nezbytné

k vedení duší, co jest posvátné. Již svou přirozeností za takové je třeba považovati: hlásání slova Božího, udílení svátostí, bohoslužba, úsudek o mravní hodnotě lidských činů. Jiné věci zase svou přirozeností pravomoci Církve nepodléhají, spíše svým určením, na př. církevní majetek. Jsou však obory, kde se pravomoc státu i Církve stýká: manželství je smlouva občanská i svátostná. - Církev má též pravomoc v životě mravním a sociálním, může dát směrnice, jak řešit sociální otázku, poměr zaměstnance a zaměstnavatele.

Pravomoc státu je dána účelem, o kterém bylo již pojednáno.

Jako je spojena duše s tělem v živoucího člověka, tak jest si přát, aby každý křesťanský stát žil ve shodě s Církví. Třeba stát je určen jen pro časné blaho, svým zařízením přispívá i k blahu věčnému svých občanů. Naopak zase Církev pomáhá státu, když povzbuzuje k plnění občanských povinností a pěstuje občanské ctnosti. Proto mnohé státy uzavřely s Církví zvláštní úmluvy, jimiž řeší vzájemný poměr a pravomoc. Smlouva, která řeší všechny otázky, se nazývá *konkordát*, a která se dotýká pouze některých, se nazývá *modus vivendi*.

Ty a tvá Církev.

33. KRISTUS ŽIJE V CÍRKEVI

CÍRKEV - DÍLO BOŽÍ

Před staletími vyslali naši předkové do dalekých východních zemí posly, aby hledali učení Kristovo. S nepořízenou se vrátil Martin Kabátník, s nepořízenou se vrátili i jeho druhové a následovníci; nenalezli nikde, co hledali. Což však nám Kristus přinesl jen svou nauku, zjednal nám milost, vykoupil nás a dále na lidstvu neměl zájem? Kde nalezneme Krista?

Neputuje již po Svaté zemi jako kdysi před dávnou dobou. Neubírá se po dlouhých bílých silnicích Palestiny, abychom k Němu mohli spěchat a Jemu říci: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi!“ Již neprodlévá na břehu modravého jezera, abychom ho mohli prositi: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod mou střechu!“ Již neodpočívá za prahnoucího poledního žáru u studnice, abychom mu mohli říci: „Pane, ty máš vodu života věčného, dej také mně pít!“ Již nemůžeme k němu donášet své nemocné a úpět: „Ach, Pane, vlož ruce své a uzdrav, učiň to, dobrotivý Mistře!“ - Již nepní tělesně před našima očima na kříži, abychom k němu mohli volati: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého.“

Ne, to všechno již není . . . a přece i duše moderního člověka touží po Kristu. Kde žije Kristus dále? Odpověď vám snad vysvitne jako drahý kámen, když se zadíváte hlouběji do svatých pravd, které jste slyšeli v době školního vyučování.

CÍRKEV, DÍLO KRISTOVO

Věčně zůstanou památná slova evangelia sv. Jana: Tak Bůh miloval svět, že svého Syna jednorozeného dal, aby

každý, kdo věří, nezahynul, ale měl život věčný. Velikost milosrdenství Božího to byla, že přišel na svět Kristus, aby nás vykoupil. A Syn Boží nepřišel jen k zahynulým ovčím domu izraelského, každý, kdo v něho uvěří, má mít život věčný. Přál si, aby bylo všem zvěstováno evangelium, všichni mají být křtem posvěceni pro nebe, všichni mají být vedeni k spáse. Kristus však vstoupil na nebesa. Chtěl-li, aby jeho vykupitelské dílo přinášelo užitek, musel místo sebe někoho ustanovit, kdo by později místo něho řídil Církev. To vše se může uskutečnit jen ve spořádané společnosti náboženské. Takovou společnost od počátku svého působení Kristus připravoval. Nejdříve upravil myšlenkový svět v duších svých vrstevníků. Často a často mluvil o království Božím. Pod tímto slovem chápali židé pozemské království mesiášské. Kristus Pán jejich představy poněmhu v podobenstvích opravoval. Ještě za jeho učitelského působení bylo zřejmo, že se tvoří nová náboženská společnost. Věděl, že na zemi stále nezůstane, proto volí místo sebe apoštoly. Velkou část své veřejné činnosti věnuje jejich výchově, aby je připravil na veliký úkol. Při volbě postupuje opatrně. Jim zvlášť vykládá, co zůstalo jiným posluchačům skryto. (Výklad podobenství o rozsévání.) Povzbuzuje jejich horlivost. (Žeň je hojná, ale dělníků málo.) Ještě před odchodem s tohoto světa posílá apoštoly na zkušenu.

Když byli takto apoštolé připraveni, předává jim moc spravovati Církev. Určuje základní kámen, skálu, na které je všechno vybudováno. Středem, opěrným bodem, se stává Petr známými slovy u Cesareje Filipovy: „Ty jsi Petr“... a příkazem po zmrtvýchvstání na březích jezera Genezaretského: „Pas ovce mé, pas beránky mé.“

Až přišel okamžik, kdy předal apoštolům celé své vykupitelské dílo, zahrnující tři úřady: učitelský, kněžský, pastýřský. Bylo to tehdy, kdy stál naposled před svými učedníky, které k sobě povolal od rybářského člunu, od celnice u cesty. A když stál před nimi, pohlédl na ně a řekl: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy a uče všechny národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, a uče je zachovávat všechno, co jsem přikázal

vám. Aj, já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa.“ Pro svůj veliký význam zasluhuje zdůraznění slůvko „tedy“. Proč? To slůvko těsně souvisí s předcházející větou. Z plnosti moci, dané Kristu, mají apoštolé povinnost vykonávat úřad učitelský, kněžský a pastýřský. A poslední věta říká, že nebudou sami, ale Kristus bude s nimi. Proto *pravou církev Páně lze nejsnáze poznat po tom, že jest apoštolská.*

KRISTUS ŽIJE VE SVÁTOSTECH

Kristus řekl apoštolům, že bude ve své Církvi až do skonání světa. Svůj slib splnil. Všechny učinil spoludědici království nebeského, kteří ho přijali a křtem svatým se k němu přičlenili. Kdo se chce stát členem nějakého spolku, bratrstva, zapíše se a zaplatí členský příspěvek; potom dostane přijímací listinu nebo spolkový odznak, který prokazuje, že dotyčný se stal členem spolku. Pro vstup do Církve to všechno nedostačuje. Chce-li se dospělý člověk stát údem Církve, nestačí k tomu ještě zápis do matriky, poučení o náboženských pravdách a uznání církevní moci. Údem Církve se stane, až svátostí křtu přijme nezrušitelné znamení. Církev začala tehdy, kdy po prvé věřící byli do ní křtem svatým přijati. Proto svatodušní svátky jsou svátky narozenin Církve. Místo legitimace, spolkového odznaku, je do naší duše vtisknuto nezrušitelné znamení. Milost křtu svatého povyšuje nás na bratry Kristovy, spojuje nás všechny v jedno tělo. (Kor. I, 12, 13.)

Svátost biřmování, právem zvaná svátostí křesťanské dospělosti, těsněji spojuje duše s Církví a Kristem. Ukládá nám povinnost hájiti Církev a víru proti nepřítelům.

Kristus žije v Církvi ve svém kněžstvu. Kněžským svěcením se stává věřící nástrojem Kristovým. Památná jsou slova sv. Augustina: „Ať uděluje svátost apoštol Petr nebo Pavel anebo Jidáš, Kristus uděluje.“

Kristus žije v Církvi v nejsvětější Svátosti oltářní. Vždyť on řekl: kdo jí mé tělo a pije mou krev, přebývá ve mně a já v něm.

O POMOCI KRISTOVĚ MLUVÍ ROZŠÍŘENÍ CÍRKVE A JEJÍ DĚJINY

Představte si první apoštoly, jak hlásají evangelium Kristovo. Těch několik mužů v divném kroji, drsné řeči, cizích způsobů, jak se objevují náhle uprostřed davů na veřejných náměstích Antiochie, Korintu, Athén a Říma. Zástupy zvědavých okolo nich. Mluví prostě a neuměle. Z přízvuku i výrazu je zřejmo, že vyrostli pod jiným nebem a v jiném ovzduší. - A obsah jejich řeči? „Muži, bratři . . . pryč s modlami, jimž jste se dosud klaněli, pryč s oltáři, na nichž jste dosud obětovali, a pryč s bohy, před nimiž jste se po tisíceletí v prach vrhali. Přinášíme vám novou víru. Ta víra káže křižovati své smysly, potlačovati svoje vášně, pokořovati a lámati svou pýchu a v kajících slzách a ve zkroušené bolesti klaněti se ode dneška jen jedinému Bohu, jen našemu Pánu Ježíši Kristu ukřižovanému na šibenici kříže.“

Nám se to ani nezdá, nám, kteří jsme v křesťanství vyrostli. Navštivte však někdy film, který čerpá svou látku z té doby. Poznáte obrovský rozdíl života pohanského od požadavků křesťanství. A k té nauce se měli přiklonit filosofové, kteří až dosud ovládali myšlení celého světa? Ke kříži měli klesnout boháči, kteří utráceli v závodech a hrách obrovské miliony? Pokorně by na sebe měli vzít jho Kristovo mocní tohoto světa, kteří tvrdou nohou stáli na šíji ujařmeného lidu? A co všichni ti prospěcháři, mamonáři?

A přece, možno si představit rychlejší úspěch? Před dvaceti stoletími byli byste našli v Betlemě v jeskyni dítě, které mělo pouze dva učedníky: matku a pěstouna. Uplynulo tři sta let a římsští císaři sklánějí hlavu před tímto dítětem.

A BRÁNY PEKELNÉ JI NEPŘEMOHOU

Vaše školní vzdělání je u konce. Dostali jste aspoň povšechný přehled lidských vědomostí. Znáte také dějiny. V nich poznáte nejlépe pravdivost Kristových slov: a brány pekelné . . . Kolik to bouří se zdvihlo! Vzpomínejte: 300 let pronásledování na počátku. Eusebius píše: „Viděl jsem sám za jediný den padnouti pod mečem tolik lidí, že bylo možno vidět celé hromady mrtvol. Meče byly pro tolik use-

kaných hlav otupeny, unavení kati museli odpočívat, aby nabrali dechu.“ A tyto výjevy byly časté, rozšířeny po celé zemi a trvaly několik let se stejnou krutostí. Tam, kde kdysi stály pomníky císařů, prohlášených za bohy, je dnes vítězný obelisk s věčně zářícím nápisem: Kristus vítězí, Kristus kraluje, Kristus vládne.

V Anglii Církev strašně krvácela. Na počátku minulého století zůstalo věrných pouze 150.000. Dnes je v Anglii 3 miliony katolíků.

Za velké revoluce ve Francii se zdálo, že katolicismus bude úplně smeten. I tam raší nový náboženský život.

A projděte náboženské dějiny našich zemí. Kolik zde bylo převratů, kolik sekt, roztržek. Velehrad víry stojí bez pohromy v duších našeho lidu. Jako suché listí spadli bezvěrci.

SVĚŘ SVOU SPÁSU CÍRKVI

Kdysi odcházeli z našich zemí hloučky exulantů. Byli si vědomi slov Kristových: „Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu utrpěl.“ Opustili vše, chtěli si zachovat svou víru. Šli cestou bludnou. Ale při tom zasluhuje náš obdiv jejich odhodlání a obětavost pracovat na spáse své duše. Vy jste řádně poučení o díle Kristově. Bez obav můžete svěřiti své duše Církvi, v které žijete, neboť Kristus je v ní.

34. CÍRKEV - APOŠTOLSKÁ

Byl král, který potřeboval peníze. Koho obrat? Žida! Jemu to neuškodí. Ovšem muselo se zdát, že okradení je spravedlivé. Král to učinil zákonnou cestou. Zavolal si bohatého žida a dal mu úkol: „Řekni mi, která ze tří věr je pravá: křesťanská, židovská či mohamedánská? Neuhodneš-li, budeš popraven.“ Otázka byla těžká, žid si vzal čas na rozmyšlenou. Zanedlouho přišel ke králi: Ten byl zvědavý na jeho odpověď. Ať žid odpověděl jak chtěl, vždy měl přichystáno, že ho odsoudí.

Žid se však dal do vypravování: „Králi, s těmi vírami je

to tak, jak s prstenem, který přináší štěstí. Byl jeden bohatý člověk. Dráha jeho života se chýlila ke konci. Cítil, že smrt si pro něho brzy přijde. Učinil poslední vůli. Jen kterému ze tří synů odkázat drahocenný prsten? Ten mu přinesl v životě štěstí! Dal si zavolat zlatníka a poručil mu zhotovit ještě dva úplně stejné prsteny. Před smrtí dal si zavolat k loži své syny, jednoho po druhém. Každému odevzdal prsten, ale při tom zapřisahal, že to nesmí říci druhým dvěma. Každý ze synů se těšil z prstenu, každý byl šťastný a žádný nevěděl, který je ten pravý. Tak je tomu, králi, i s těmi vírami. Každý máme svou, jsme v ní šťastni, nevíme, která je pravá.“ Králi se zalíbila odpověď a žida propustil!

Měl žid pravdu? Nechal nás Kristus Pán bloudit? Nedal nám možnost poznat pravou církev svoji? Kdyby tak učinil, tu by byla marná jeho oběť. Kristus pomohl lidské slabosti a sám naznačil, podle čeho poznáme jeho pravou církev. Sám mluvil pouze o jedné církvi. Vzpomeňte si na výroky . . . Pravá jest tedy jenom jedna církev, protože Kristus Pán jen jednu založil.

Komu svěřil Kristus Pán církev? Byli to apoštolé. V té církvi je Kristus, která je vybudována na základech apoštolských, která má totožné učení s naukou apoštolů. A ty podmínky má jediné církev římskokatolická.

NA ZÁKLADECH APOŠTOLŮ

Bohudík nechybějí dějinná svědectví, že správa a moc současné církve došla až po naše doby posloupností biskupů od dob apoštolských. Účel církve totiž vyžadoval, aby moc daná apoštolům nevyprchala jejich smrtí, ale byla předána dál. Vždyť věřící všech věků a všech národů mají vyznávat tutéž víru, aniž byla změněna jedna písmena, což se bez autority nemůže stát. Když vzniknou pochybnosti, ty nevysvětlí ani rozum, ani Písmo sv., ale živý učitelský úřad. Stejně je tomu s mocí soudní a zákonodárnou. Církev je společnost věřících všech dob. A tu je třeba všeobecné příkazy Písma sv. za různých okolností a v různých dobách blíže určit.

Bylo proto v církvi potřebí, aby zde někdo byl, kdo by v pochybných případech rozhodoval. Dějiny církve ukazu-

jí, že apoštolé moc přejatou od Krista předali svým nástupcům: biskupům. Ze Skutků apoštolských víme, že už tehdy byli vybíráni z věřících jednotlivci, jimž byla přidělována část moci. Z listů sv. Pavla se dovídáme, že v čele náboženských obcí stáli představení, kteří měli právo udělovat svátosti, sloužit mši svatou, učit pravdám svatým; věřící pak měli povinnost těchto představených poslouchat. Na počátku druhého století rozsah pravomoci biskupské byl přibližně stejný s mocí biskupa dnešních časů. Z listů sv. Ignáce zjišťujeme, že každému biskupu byla přiřčena diecése. O biskupské posloupnosti bychom mohli uvádět svědectví téměř jednoho desítiletí za druhým, až po dnešní časy. Každý biskup pravoplatně vysvěcený je řádným nástupcem apoštolů.

APOŠTOLSKÉ UČENÍ

Když se apoštolé rozcházelí, aby hlásali evangelium, tu ještě hůl v jejich ruce neměla podobu biskupské berly, plášť, kterým byli přikryti, nebyl pluviálem; slovo žehnání se rtů apoštolských neznělo přesně tak, jak nás žehnává biskup. V čem však apoštolé hned od počátku byli zajedno, to bylo radostné poselství o jednom Bohu, o jeho Synu, který nás přišel vykoupit, o Duchu sv., který nás posvěcuje. To poselství předali svým nástupcům, aby je neporušené uchovali dále. A jako z nepatrného jádra vyrůstá obrovský strom, ale všechna síla stromu musí být obsažena již v jádře, stejně se tomu má i s naukou Kristovou.

Hrdostí to naplní vaši duši, až budete moci navštívit někdy Řím, věčné město, sestoupit do hloubi katakomb, kde jsou miliony těch, kteří vydali svědectví v mučednické smrti svatým pravdám! Na jejich hrobech najdete kresby, nápisy, jejichž obsah vám plně ukáže, že vaše víra je stejná s věrou, pro kterou oni umírali.

Avšak v dlouhé době dvou tisíc let vystoupil tu a onde bludař, který tvrdil, že prý Církev vaše se odchýlila od nauky apoštolské, že je potřeba vrátit se k prvotní Církvi. Slyšeli jste o těchto zbloudilcích snad v češtině, snad v dějepise. Co se obyčejně vytýká, v čem prý se vaše Církev liší od Církve apoštolské?

Je to úcta mariánská? Slyšeli jste, že Luther, Čeští bratři, sekty z nedávné doby, ji zavrhuje. Odporuje však úcta mariánská apoštolskému podání? Jen si přečtete evangelium. Již toto obsahuje chvalozpěv Magnificat. I v apoštolském vyznání víry nalezla Matka Boží své místo. Kdybyste znali blíže spisy sv. Otců z prvního století, dočetli byste se u sv. Ignáce oslavu narození Panny Marie, u sv. Justina srovnání Matky Boží s Evou, které dále rozvádí Tertulián a Irenej. Dějiny církevních sněmů poučují, že na sněmu v Efesu, kde se rozhodovalo, zda Církev od počátku věřila, že Panna Maria je též rodičkou Boží, lid netrpělivě čekal na výsledek jednání. Když pak rozhodnutí bylo ohlášeno, biskupové opouštěli sněmovní síň, provázely zástupy duchovenstvo s planoucími pochodněmi za jásavých projevů díky. - Slyšeli jste již o tom dříve, co dala úcta mariánská umění, hudbě, básnictví. Není ani potřebí se šířeji zmiňovat o poutních místech, vystavených k poctě mariánské, o Ave známých hudebních skladatelů.

Bohoslužebný řád jistě neměl takovou bohatost jako v současné době, nebyly tak skvělé kostely, překrásné oltáře, drahocenná roucha. Z výkladu o mši svaté však víte, že obřady nepovstaly rázem, dobou se rozvinuly v současnou krásu. A výzdoba kostelů, všechna nádhera jest jen důsledek živé víry, že Kristus je mezi námi přítomen v nejsvětější Svátosti. Jen Jidáš reptal, když Kristus byl mazán vonnými mastmi: „Zda se to nemohlo rozdat chudým?“ Vzpomínáte si, kterak Kristus Pán jeho nízkou poznámku odbyl. Nechtějte se přirovnat Jidáši.

V nekatolických kostelích nenajdete *obrazy světců*, ne setkáte se s úctou svatých a s tím spojenou úctou obrazů a ostatků. Prý tomu tak nebylo v apoštolské době. Skutečně?! Z biblických dějin víte, že se snažili nemocní dotýkat aspoň šatu apoštolů, a byli uzdraveni. Správně osvětluje úctu svatých hned v prvních křesťanských stoletích sv. Jeronym: „Pavel,“ tak píše, „se vyslovil, že za mořské plavby z Caesaree do Říma bylo před záhubou v hroznou bouři na jeho modlitbu zachráněno 276 osob; když pak apoštol nyní je zbaven pout tělesných a kraluje s Kristem, měl by svá ústa zavřít a neměl by za ty, kteří po celém světě si důvěřují, ani slova

promluví?“ Katakomby samy poučují o nesmírné úctě nejstarší Církve k těm, kdož obětovali život za víru a ctnost a kdyby kameny mohly mluvit, rozhovořily by se o modlitbách, které v temnu podzemí byly k světcům prvotní Církve vysílány.

Velké boje byly sváděny o *prvenství* římského papeže. Kterýkoliv bludař se odlučoval od Církve, v první řadě se snažil popřít autoritu římského papeže. Papežství prý jest vynález až pozdější doby, tak jste slyšeli na př. v literatuře, že tak učil Chelčický. V dřívějších dobách se dokonce popíralo, že sv. Petr byl v Římě, dnes však žádný vážný dějepisec o tom nepochybuje. Z Písma svatého je vám známo, kdy a za jakých okolností, kterými slovy Petr od Krista Pána byl ustanoven za hlavu Církve. Svědectví nejstarších dob prokazuje, že sv. Petr skutečně v Římě byl a tam také zemřel. Sv. Ignác se o tom zmiňuje v listě k Římanům, Tertulián se odvolává na katedru, s které Petr promlouval, Irenej dosvědčuje, že sv. Matouš psal evangelium v době, kdy Petr a Pavel kázali v Římě.

Prvenství římského biskupa bylo také v nejstarších dobách v Církvi uznáváno. V době, kdy žil ještě miláček Páně, obrazení se věřící z Korintu se svou pří k římskému biskupu Klementovi, on pak rozhoduje a píše listy této náboženské obci, svou autoritou spor urovnává.

Byly-li dosti značné boje se sektáři o prvenství římského biskupa, ještě více se rozčeřila hladina křesťanstva, když v minulém století došlo k prohlášení článku víry o *neomylnosti římského papeže*. Tomu článku se obyčejně špatně rozumělo. Někteří se domnívali, že se tím prohlašuje papež za bezhříšného, jiní zase, že se nemůže v ničem zmýlit. Papež je však neomylný pouze tehdy, když slavnostně a závazně pro celou Církev prohlašuje, co máme věřit nebo co máme konat.

Když pak prohlašuje nějaký nový článek víry, neobjevuje tím novou pravdu, ale prohlašuje pouze, že tomu tak Církev od počátku věřila, že pravda je obsažena ve zjevení Božím, a pravdu přesnými slovy vyjadřuje, aby nemohly vzniknout pochybnosti.

UNIONISMUS

Když všechno předcházející řádně uvážíme a promyslíme, můžeme být šťastni, že jsme se narodili a byli pokřtěni v Církvi, která nese odkaz Kristův neporušený tisíciletími. Kristus Pán sice předvídal roztržky, ale toužil po tom, aby všichni jedno byli, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř. Na ten úmysl se modlil svou velekněžskou modlitbu několik okamžiků před svým utrpením. A ta slova ukládají povinnost nám, abychom se snažili spolupracovat k sjednocení všech křesťanů v jedné Církvi. Tato snaha se cizím slovem nazývá unionismus.

U nás pro jednotu náboženskou a spojení zvláště všech Slovanů horoval olomoucký arcibiskup Stojan, blahé paměti, z jehož popudu byly a jsou pořádány na Velehradě unionistické sjezdy, a na jehož námět byl také založen spolek Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, který si vzal za úkol sbližovat nás s křesťany východními a též se starat o zahraniční misie. Tento spolek vykonal již mnoho zvláště v krajině péči a zasluhuje plně naší podpory.

35. SPRÁVA CÍRKVE

„A některé Bůh ustanovil předem v Církvi apoštoly, po druhé proroky, po třetí učiteli; potom udělil moci divotvorné, potom dary uzdravování, pomáhání, vedení správy, rozličnost jazyků, vykládání řečí.“ - To jsou slova sv. Pavla v listu ke Korintským. Podle nich můžeme soudit, že již v nejstarší době neměli všichni věřící stejnou pravomoc v Církvi. Na sklonku prvního století pak papež Kliment vhodně připodobňuje církevní zřízení vojsku. Není armády na světě, která by byla složena jen z generálů, cesta k společnému cíli je rozdělena, každý se snaží na svém úseku.

A rozdělení úkolů i pravomoci bylo provedeno již v prvních letech Církve. Slyšeli jste o jáhnu Filipovi, který kázal v Samaří, křtil, ale biřmovat nesměl. Tuto moc si ponechali apoštolé pro sebe. Větší pravomoc než jáhni měli kněží, plnost kněžské moci předávali apoštolé svým nástupcům - biskupům, nejvyšší moc obdržel Petr a předal ji svému nástupci - biskupu římskému.

Papež a biskupové slovou dohromady Církev učící. Všichni svěcení náležejí ke stavu duchovnímu. Ostatní věřící slovou dohromady stav světský nebo Církev slyšící.

TY A ŘÍMSKÝ PAPEŽ

Po dva tisíce let věřící všech věků s největší úctou vzhlíželi k nástupci sv. Petra, biskupu římskému, hlavě veškeré Církve. Z Říma byly a jsou dávány směrnice v závažných otázkách života křesťana, tam se rozhodují veškeré pře, odtud se žehná *urbi et orbi*, městu i světu. Tam je i tvůj nejvyšší představený duchovní na zemi. Kdo mu dal pravomoc nad tebou? Vzpomínáš na slova Kristova: Ty jsi Petr...? Pas ovce mé, pas beránky mé! A mezi těmi ovce - věřícími jsi také ty. Máš k papeži stejné povinnosti jako k rodičům. S posvátnou úctou čekají věřící při audienci, až se svatý Otec objeví. Vypravoval jeden český novinář, že byl přítomen kdysi návštěvě účastníků novinářského sjezdu u papeže. Dříve než svatý Otec vstoupil do audienční síně, novináři se rozmýšleli, zda mají obvyklým způsobem, pokleknutím a políbením prstenu vzdát jemu úctu. Bylo však po rozpacích, když se objevila postava náměstka Kristova mezi nimi. Nenašel se ani jeden, který se nebyl schýlil před nástupcem svatého Petra. — Čas od času se objevuje v tisku zpráva o soukromém životě svatého Otce. Z jedné takové zprávy se bylo možno dozvědět, že svatý Otec dostává všechno, od nejmenší věci až k automobilu a letadlu, radiu a vlaku od svých věřících. Tak projevuje křesťanský svět svatému Otci *lásku*. To je ovšem pouze vnější projev. Kdo by však spočítal všechny modlitby, oběti, které jsou k nebesům vysílány z hloubi srdce mnohého křesťana, na úmysly sv. Otce. K této podpoře v obtížném úkolu správy Církve můžeš se připojit také ty. - Kdo má někoho rád, nepotřebuje rozkazů, splní každé přání, které jen na očích vidí. Není třeba připomínat, že jsi povinen poslechnouti všech rozkazů sv. Otce, i těch, které se ti snad zdají nepříjemnými. - *Roma locuta, causa finita*. Řím promluvil, pře je skončena. Dále už není možno spor vésti.

Slunce oblažuje svým světlem celý svět, přejde-li však stín, hned to každý zpozoruje. Slyšel jsi snad také o stínech

v řadě nástupců sv. Petra. Je však velmi poučné, že Ježíš Kristus odevzdává přednost spravovat Církev Petrovi, který jej třikrát zapřel, ne učedníkovi, kterého měl rád, který spočíval na jeho prsou, miláčku Janovi, ač právě byl přítomen slavnostnímu okamžiku a sám o celé věci vydává svědectví. I v Církvi strpěl Kristus Pán nehodné nástupce Petrovy, kteří jej ne jednou, ale několikrát zapřeli. Proč? Kristus nezřídil svou Církev z andělů a pro anděly, nýbrž z lidí a pro lidi. Jako sesílá Bůh utrpení na mnohé své věrné, tak těžkými zkouškami sílil a očišťoval Církev. V době každého takového otřesu, kdy ohavnost stála na místě svatém, věřící i kněží dobří se stávali horlivějšími a liknaví a vlašni byli burcováni ze své netečnosti, jen plevel zůstal plevel. Bůh na čas dopustil vládu v své Církvi i zhýralcům a slabochům, kteří v ní nadělali neblahých roztržek a citelných ztrát, ale právě proto, že ani takové opětované špatné vlády v Církvi její zřízení nerozvrátily, bude všem jejím přátelům i nepřátelům důkazem jejích pevných, božských základů. Dějiny církevní se nebojí přiznat, že měla Církev také zlé nájemníky místo dobrých pastýřů. Udává se šestadvacet nehodných papežů podle úsudku nepřátel Církve. Církev sama zná jich jen devět. Kdyby však bylo nehodných papežů i těch dvacetšest, nemusí katolický křesťan nad tím malomyslnět, uváží-li jen, že těch šestadvacet připadá na velikou řadu dvou set šedesáti sedmi, kteří zasedli na papežský stolec až do naší doby a z nich 34 vylili svou krev za víru Kristovu a 81 bylo prohlášeno za svaté.

TY A DIECÉSNÍ BISKUP

Kde apoštolé pokřtili větší množství lidí, vybrali vhodné muže a těm dali mnohá práva, vysvětili je na biskupy a kněze. Obrovský římský stát byl rozdělen na menší správní celky, zvané zvláště na východě diecése. V hlavním městě kraje - diecése sídlil zástupce státu. Bývalo to obyčejně větší město, střed celého kraje. Na svých cestách navštěvovali apoštolé hlavně tato střediska. Na mnoha místech se jim podařilo pokřtít značný počet věřících. Apoštolé se však nemohli zdržet delší čas na jednom místě. Povinnost volala dále, měli hlásat evangelium všem národům. Tu nezbylo

než ustanovit někoho v takovém středisku s plnou jejich pravomocí. Proto apoštolé určovali a světili své nástupce a zástupce, aby místo nich spravovali Církev. I tvůj diecéšní biskup je nástupce apoštolů. On je to, který ti uděluje svátost biřmování, který svěťí kněze. Tvůj diecéšní biskup přijede čas od času i tebe navštívit při generální visitaci, kde býváš svědkem velké úcty věřících k němu. Je vítán představiteli úřadů, zpěvem lidu, hlaholem zvonů, družičkami, s žehnáním vchází do kostela. Tam zkouší malé věřící, uděluje svátosti. Co víš o svém diecéšním biskupu?

TY A TVŮJ KNĚZ

Znáš kněze své Církve. Připomeň si jejich důstojnost i jejich těžký úkol! *Důstojnost* kněze pramení z jeho veliké moci, kterou dostal od Krista: má právo sloužiti mši svatou, udělovat svátosti, odpouštět hříchy, vést k bohumilému životu. On jest zástupcem Ježíše Krista, o něm platí slova: „Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“

Ovšem i *břímě* svědomitého duchovního správce je nesmírné. Jak rozmanitá jest jeho práce! Slouží Bohu vlastním posvěcením, denním rozjímáním, modlitbou breviáře, mši svatou. Pracuje pro věřící: ve škole, na kazatelně, ve zpovědnici, jest ve službách mladých, nemocných, chudých, ve spolicích. Při tom má velkou *odpovědnost* za práci. Váš otec ore a seje a při tom má jedno na mysli: vzejde to, co já zasévám? Jeho starost je starost pozemská. Na knězi spočívá starost o duše, je odpovědný za každého farníka, ví, že na jeho práci záleží větší část náboženského života ve farnosti.

Věřící nazývají své kněze „pater“ - otec. To znamená, že má také nárok na tatáž práva jako otec v rodině. Též pro vás platí slova sv. Pavla, která adresoval židům: „Poslouchejte svých představených a buďte jim poddáni, neboť oni bdí nad vámi jakožto ti, kteří vydají účet za duše vaše, aby to činili s radostí a ne se vzdechy, neboť toto by vám bylo ne-užitečno.“

Jak ukážete poslušnost v kostele, při napomenutí, ve spolku?

Z ustanovení biskupa pečuje v tvé obci o spásu duší du-

chovní správce. Někdy je mu svěřeno více obcí, které tvoří farnost. Středem farnosti je farní kostel. Tam se odehrávají nejdůležitější okamžiky farníků. Tam se posvěcují rozhodující kroky života. Mnohdy je velmi pamětihodný. (Co znáš o dějinách svého farního kostela?) Jeho výzdoba mluví o obětavosti či liknavosti farníků. Jest to dům Boží, náš duchovní domov. Rodinným stolem jest úzký stůl, při němž se podává svaté přijímání. Křtitelnice jest kolébkou života pro nebe, kazatelna a zpovědnice dávají otcovské pokyny pro život. Kostel je odkazem tvých otců a dědů. Jím jako by oni volali: „Co jsme my budovali, vy hleďte udržet!“ Přemýšlejte: které povinnosti máte k svému farnímu kostelu? Které jsou náboženské potřeby vaší farnosti?

V z p o m í n á m e s i :

Kdo jest neviditelnou hlavou Církve? Kdo jest viditelnou hlavou Církve? Kterí jsou kromě papeže řádnými nástupci apoštolů? Kdo pomáhá faráři v duchovní správě? Jak se jmenuje poradní sbor biskupův? Jak slove přední biskup v zemi? Které jsou čestné odznaky papežovy? Kdo tvoří poradní sbor papežův? Kdo volí papeže? Kterak věřící přispívají na potřeby církevní správy? Jak se jmenuje nynější papež?

36. HLEĎ, AŽ SVATÉ VÍRY NEPOZBUDEŠ!

Nezapomeň, že za tvou víru, pro tvou Církev umíraly miliony. Poslechni něco z prvních dějin Církve, jak je malebnými slovy popisuje romanopisec ve světoznámém románu Quo vadis:

V kolně místo jasu nadpozemského kmitaly se mdle plaménky svítilen a paprsky měsíčního světla, jež sem vcházely otvorem ve střeše, naplňovaly ji stříbrným svitem. Klečící lidé mlčky hleděli ke kříži, očima zalitýma slzami; tu a tam ozývalo se lkání a zvenčí bylo slyšeti opatrné hvízdání stráží, rozestavených od křesťanů.

Petr vstal a obrátiv se k lidu, pravil: „Děti, povzňte svá srdce k Spasiteli našemu a obětujte Mu své slzy!“

Tu najednou se ozve hlas plný žalostné žaloby a bezmezného bolu:

„Já vdova jediného syna jsem měla, který mě živil. Vrať mi ho, Pane!“

Nastalo ticho, Petr stál před klečícím shromážděním užaslý a ustaraný, i zdál se v té chvíli zosobněním věčnosti a nemoci.

Vtom už druhý hlas nařiká: „Kati zneuctili dceru mou a Kristus k tomu svolil!“

Potom třetí: „Zůstala jsem sama s dětmi, až mě vezmou, kdo jim dá chleba?“

Čtvrtý hlas volal: „Lina, kterého zanechali, jali znova a mučí ho, Pane!“

Pátý hlas se ozval: „Až se domů navrátíme, zmocní se nás preto-riáni. Nevíme, kam bychom se skryli! Běda nám, kdo nás zachrání?“

A tak v tichu nočním zněla žaloba za žalobou.

Starý rybář přivřel oči a třásl svou bílou hlavou nad lidským bo-lem a nad lidskou bázni. Nastalo znovu ticho, jen stráž tiše pohviz-dovala za kolnou. Petr počíná mluvit:

„Děti moje! Na Golgotě jsem viděl, jak Boha přibíjejí na kříž. Sly-šel jsem údery kladiv, viděl jsem, jak pozdvihli kříž vzhůru, aby se nasýtili pohledem na smrt Syna člověka.“

— — — — —

I viděl jsem, jak Mu otevřeli bok a jak umřel. A pak, vraceje se od kříže, zvolal jsem v bolesti, jako vy voláte: Běda, běda, Pane! Tys Bůh, proč jsi k tomu svolil, proč jsi umřel, proč trápíš srdce naše, kteří jsme věřili, že přijde království Tvoje?

A On, Pán náš a Bůh náš, třetího dne vstal z mrtvých a byl mezi námi, pokud u veliké jasnosti nevstoupil do království svého. A my, poznávše malou víru svou, posilnili jsme se v srdcích svých a odtud sejeme símě jeho.“

Po té se obrátil v tu stranu, odkud vyšel první nářek, a mluvil hlasem již silnějším: „Proč nařikáte? Bůh sám poddal se mukám smrti, a vy chcete, aby vás od ní uchránil? Lidé malé víry, pochopili jste jeho učení? Zdali vám slíbil jen tento jediný život? Hle, přichází k vám a praví vám: „Pojďte mou cestou!“ Pozdvihuje vás k sobě a vy se rukama držíte země volající: „Pane, zachraň nás!“ Já, prach před Bohem, ale před vámi apoštol Boží a náměstek, pravím vám jménem Kristovým: „Není smrti nad vámi, ale život! Není před vá- mi smrt, ale nevyčerpatelné rozkoše! Ne slzy a pláč, ale zpěv! Ne otroctví, ale kralování! Já, apoštol Boží, pravím k tobě, vdovo: „Syn tvůj neumřel, ale narodí se k životu věčnému a potěšíš se nad ním! Tobě, otče, jemuž kati poskvrnili dceru nevinnou, slibuji, že ji na-

lezněš bělejší nad lilie hebronské. Vám, matky, které rvou od sirotků, vám, kdo ztrácíte otce, vám, kteří naříkáte a žalujete, vám, kdo hleděti budete na smrt svých milých, vám starostlivým, nešťastným, bázlivým a jdoucím na smrt jménem Kristovým pravím, že se vzbudíte jak ze sna k ranímu bdění, jako z noci na svítání Boží. Ve jménu Kristově nechť spadne bělmo s očí vašich a nechť vzplamnou srdce Vaše!“ To pověděl, pozdvihl ruku, jako by velel, a oni ucítili novou krev v žilách, ustalo chvění, neboť nestál před nimi stařec vetřelý a ztrápený, ale vladař, který bral duše jejich a zvedal je z prachu a z bázně. Z očí mu plála větší a větší záře, sálala z něho síla majestátu, svatosti. Hlavy se schylovaly před ním, když mluvil dále: „Sejete v pláči, abyste sklízeli u veselí, proč se lekáte moci zla? Nad zemí, nad Římem, nad hradbami měst jest Pán, jenž přebývá ve vás. Kamení zvlhne slzami, písek prosákne krví, příkopy budou plny našich těl a já vám pravím: Vy jste vítězi! Pán jde dobýt tohoto města zločinů, temnoty a pýchy, a vy jste legie jeho! A jako On vykoupil hříchy světa mukou a krví svou, tak chce, abyste vy vykoupili mukami a krví to hnízdo nepravosti. To vám oznamuje mými ústy.“

Rozepjal ruce, očima utkvěl ve výši, a jim srdce téměř ustávala tlouci, neboť cítili, že jeho zrak vidí něco, co nemohou postřehnouti oči jejich. Tvář jeho byla proměněna, polita jasností a hleděl do výše v mlčení, jak by byl oněměl v roztoužení.

„Jsi to ty, Pane, a ukazuješ mi cestu. Jakže, ó Kriste, nikoliv v Jerusalemě, ale v tom městě satanově chceš založiti sídlo své? Zde z těch slzí, z té krve chceš zbudovati Církev svou? Zde, kde dnes vládne císař Nero, má stanouti čisté království tvoje? Ó, Pane, Pane! Přikazuješ nebojácným, aby z kostí svých zbudovali základ pod Sion světa a duchu mému přikazuješ ujmouti se vlády nad lidem země, hle, vléváš zdroj síly na slabé, aby se stali silnými a odtud přikazuješ mi pásti beránky své na věky věkův. Budiž veleben, jenž kážeš vítěziti! Hossana! Hossana! (Quo vadis, přeložil F. Langner.)

A co bylo potom, doplňuje v jímavé básni náš spisovatel Vrchlický:

STÍN.

Vřel cirkus jako váza přeplněná.
Dav čekal. Do arény vešla žena,
za každou ruku jedno dítě vedla.

Už nechvěla se, pouze v tváři zbledla,
když uzřela ten zástup jásající;
pak na své dítě shlédla, bolest v líci,
a v pohledu tom bylo psáno:
„Mé zoufalosti přece svitlo ráno!
Než dík, můj Bože, na kříž u svých dveří
jsem nešlápla a nechala se v šeru
i s dětmi zajmout, vrhnout do vězení.
Já věděla, že pomoci již není!
Jsem odhodlána, vítám svoje muky!
Však tyto děti! Žádné moje ruky
se pustit nechce a přec to být musí!
Mám vidět, jak je trhá tygr v kusy.
To vidět musím, tak zní rozkaz kata.“
Dí křesťanka: „Tvá vůle staň se svatá!“
Však matka praví: „Věčný Bože, jsi-li,
spas matku ve mně! Ušetř mi tu chvíli!
Tak jako po tvém šlapala bych kříži,
tak zapři mne, ať nezřím jen, jak mříží
lev skočí a mé děti trhá lačný.
Ó, jsi-li, pomoz, obestři mě mračny,
zdrť mě svým bleskem, šetř však matky ve mně!“
Již potleskem se otrásala země,
i mříže padla, lev se mihl skokem.
Tu žena zřela, kdosi velkým krokem
šel přes jeviště, obličej tak známý,
jak kdysi krácel tichý nad vodami,
tak Ježíš zvolna bral se přes arénu
a přešel; jeho stín však mezi ženu
a mezi děti padl velký, plný.
I neviděla žena nic, jen vlny
po sedadlech, hluk slyšela jak moře,
na tváři hrál jí úsměv, odlesk zoře.

POZOR NA NEBEZPEČÍ!

Obětovali svůj život! Proč? Co pokládali za cennější: žít bez Krista - Církve, nebo zemřít a žít s Kristem věčně? Víra tvá je dražší než tvůj život. Hleď, ať jí nepozbudeš! Pozor tedy na nebezpečí! Vzpomínáš na to, co by mohlo být pro

tvoji víru nebezpečným? Co tě může ovlivnit? Je to předně řeč protináboženská, čtení novin a knih víře nepřátelských, přátelství a spolčování s nevěrci a jinověrci. Dbej proto napomenutí Krista a apoštolů: „Mějte se na pozoru před nepravými proroky! Přicházejí k vám v rouše ovčím, ale v nitru jsou to vlci hltaví.“ (Mat. 7, 15.) Sv. Pavel věděl, proč napsal: „Nespřáhejte se s nevěřícími!“ (2. Kor. 6, 14.)

Dbej napomenutí Církve, která ti výslovně zakazuje chodit na kázání jinověrců, přijímat od nich úkony podobné našim svátostem, být jim při náboženských obřadech za kmotry.

Ze své duše odstraň nevzdělanost, vlažnost, lhostejnost. Narodil jsi se jako katolík, snaž se, aby víra se stala majetkem tvé duše. Víra je světlem v temnotách života, je pramenem síly.

V z p o m í n á m e :

Kdo vydává svatou víru a nebezpečí? Co je výslovně zapověděno stran jinověrců? Kdo se prohřešuje proti svaté víře? Kdo svatou víru opouští?

37. MILOVAL CÍRKEV!

Kristus miloval Církev tak jako svoji choť. - O tom píše sv. Pavel v listě k Efeským: „Muži, milujte své manželky jakož miloval i Kristus Církev.“ (Efes. 5, 25.) - Všechny činy Pána Ježíše tomu nasvědčují. On rozdělil se s ní o všechny poklady. Přinesl nebeskou pravdu a svěřil ji Církvi. Dal jí Ducha sv., aby s ní zůstal na věky. On, neomylný, dal jí neomylnost ve věcech víry a mravů a učinil ji sloupem pravdy. (1 Tim. 3.) On přišel zákon ne rušit, ale naplnit a moc zákonodárnou dal Církvi. Vzpomínáte si, kterými slovy tak učinil? On, plný milosti (Jan 1, 14), zasloužil nám milost a její sedmerý pramen - sedm svátostí - svěřil své Církvi. On, svatý, učinil ji svatou. On, nepřemožitelný, učinil ji nepřemožitelnou. On, věčný, dal Církvi věčnost a marně nepřátelé sčítají léta, kdy skončí.

A v jeho duchu milují Církev velikáni ducha prvních století. Plný žhavé lásky k Církvi je spis sv. Cypriána *O jed-*

notě Církve. Možná, že jsou i vám známa jeho slova: „Nedostane odplaty Kristovy, kdo opouští Církev Kristovu; neboť nemůže mít Boha otcem, kdo nemá Církev matkou.“

To je jadrná řeč Otců prvních století. Jim je Církev matkou. Posuďte sami, jak daleko od pravého křesťanství jsou ti, kteří chtějí namluvit, že Církev je vládychtivou, nepřítelkyní pokroku a osvěty, naší nepřítelkyní.

POŽEHNÁNÍ CÍRKVE

Právem máme být na co hrdi. Dějiny dvou tisíc let jsou velkým svědkem hojného požehnání, které Církev dala lidstvu. Přál bych vám číst dějepisné romány z tak zv. zlaté doby římské, z doby císařů, tyranů. Společnost je úplně rozleptána, neboť je rozvrácena základní buňka společnosti lidské: *rodina*. Vy, kteří jste četli *Quo vadis*, snad jste si toho povšimli, jaký úpadek rodinného života byl v tehdejší lidstvu. Tuto rodinu Církev z moci Boží posvětila. Upevnila manželský svazek, obdařila jej milostí, aby mohli v rodinném životě manželé snést dobré i zlé.

A plod rodiny: *dítě*. Před nedávnem psal misionář z Equadoru, jak tam nakládají s dětmi, které přišly na svět s nějakou vadou: jsou odsouzené k smrti. Na rozkaz muže je žena povinna své dítě zabít, třebas by je sebevíce milovala. Jemné ruce sestřiček berou dítě z náruče plačící matky, vychovávají je v ušlechtilého člena lidské společnosti.

Ušlechtilým členem lidské společnosti je ten, kdo pracuje. A tu Církev razila nové zásady o *práci*. Ve starověku práce tělesná byla pod čest svobodného člověka. Zakladatel křesťanství sám vyrostl pod ochranou dělníka. I jeho ruce byly tvrdé prací. Proto i křesťanům se jevila práce v docela novém světle. A když přišel novověk s rozvojem průmyslu a se stoupajícím utlačováním pracujících vrstev, byl to římský papež, který se ujal ždímaného stavu v encyklikách vám většinou známých. Mnohé a mnohé z myšlenek encyklik je prováděno v současné době. (Rodinná mzda, spravedlivé ocenění práce, odproletarisování proletariátu.)

Vaše dosavadní školní vzdělání ukazuje vám, co vykonala Církev na poli kultury a umění. Jen vzpomeňte, kde u nás byla první škola, kdo nás zařadil mezi kulturní národy, kdo

mateřskou řečí knihy svaté psal, kdo založil první universitu . . . s otázkami bych mohl hodně dlouho pokračovat a ještě bych nevypočetl všechno to požehnání Církve v oboru duchovního pokroku lidstva.

CÍRKEV - PROSTŘEDNICE VĚČNOSTI

Dosud jsem mluvil jen o vnějším požehnání Církve. Na hlavní nesmí být zapomenuto: posvěcení duší. Dávám vám otázku: Čím vás Církev posvěcuje?

Promyslete svůj život! Kdysi malé děťátko bylo doneseno do kostela. Tomuto děťátku byla dána otázka: Co žádáš od Církve? Víru! - Víra, co tobě dá? Život věčný! - Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!

A ten život pro nebe byl udělen ve křtu svatém.

Tělo rostlo, duch se rozvíjel, nepřátelé spasení se počali objevovat, ale Církev neopomenula přispěchat na pomoc svátostí biřmování. Když život duše uhasínal nebo zhasl docela, marnotratný syn se vrátil do náruče Boží svátostí pokání a nasycen byl Chlebem života ve svátosti oltářní. Až budete brát na sebe závazky nezrušitelné, kdy slíbíte, že budete snášet všechno dobré i zlé, i tehdy vás bude Církev provázet svým požehnáním. Jako dobrá matka stojí u lože syna či dcery, tak i Církev pošle k vašemu loži kněze, aby se nad vámi modlil, mazal vás olejem spásy. Snad modlitba víry vás uzdraví, Pán vás posílí v bolestech a budete-li ve hříších, budou vám odpuštěny. To jest zatím jen hojný tok požehnání roztékající se sedmi prameny svátostí. A co mše svatá? Denně je obětována pro omnibus fratribus vivis ac defunctis - za všechny živé i zemřelé bratry. Modlitba breviáře vašich kněží bude vyprošovat požehnání pro vaši práci. Vážky spravedlnosti Boží vyvažují nesmírné zástupy duší, které obětují celé své já Bohu a bližnímu v klášteřích, misiích, vesnicích i městech. Všude naleznete hrdinské duše, které skládají oběti na zlatý poklad zásluh Církve.

CÍRKEV ZASLUHUJE TVÉ LÁSKY

Církev je hodna tvé úcty a lásky!

Rád bych, aby sis před svým duševním zrakem vybavil rozměrný obraz obrovského průvodu:

Vpředu kráčí Ten, na jehož ramenou spočívá kříž. Jeho cesta staletími a snad tisíciletími není průvodem královským, ale spíše sluší ji nazvat cestou utrpení.

Mlčí, jako kdysi mlčel pod břemenem kříže. Ale kolem jeho spasitelské postavy vznáší se jako nárek a žaloby vinou obtížených a jako tichý ples a jásot vykoupených duší.

A za ním kráčí pokolení země a nejlepší a nejušlechtilejší lidé světa; kráčí dvanácte mužů, které si kdysi vyvolil, aby jeho jméno zvěstovali národům země; kráčí Petr, první papež, za nímž se ubírá dvě stě šedesát papežů; kráčejí tisícové biskupů a statisícové kněží, kteří mu sloužili ve víře a síle a ve věrném plnění povinností; kráčejí velicí Otcové staré Církve, kteří spojovali slávu svatosti s hloubkou svého přemýšlení; kráčejí mučedníci v milionovém zástupu, na jichž bledých čelech plane záře zlatých korun, a mnichové pouští a klášterů, na jichž obličejích se odráží přísnost hlubokých životních problémů a radost z věčného jejich rozluštění. Za ním jdou zástupy lidu všech časů a všech národů se sty řečí a tisíci nářečí, jimiž lidští jazykové mluví, modlíce se a zpívající. Mezi nimi vynikají postavy svatých, hlasatelé slova Božího a hrdinové a hrdinky charity v rouchu světském i řeholním, kolem nich se tísní miliony lidí pomoci hledajících a uvažujících . . . Svatí v rouchu královském a svatí v rouchu služebníků; svaté matky v slzách jako Monika a svaté matky tonoucí v blaženosti jako markraběnka z Gonzaga, Mantuy a Castiglione. Tu kráčejí velicí věrozvěstové, jimž celí národové jásají vstříc, tu kráčejí vyznavači pravdy a přesvědčení, jichž charaktery na věky budou pýchou lidstva; kráčí rytíř svatého kříže, jemuž stejně vděčí Církev i kultura, a kráčí tisíce učenců, jichž jména na perutích slávy letěla zemí a jichž duše na křídlech zbožnosti Církvi věrné našly svou vlast u „Otce světla“. Tu kráčí panna zářících očí, jejíž věrné církevní smýšlení nevyhostilo z jejího srdce slunce a s jejích rtů píseň, tu kráčí jinoch, jemuž výchova církevní neb alespoň její zásady daly dospět v mužnou vážnost. Tu následuje Tomáš, veliký bohoslovec, jehož Církev naučila básnit, a Dante, jehož vychovala v bohoslovce. Tu kráčí prostý muž vedle majitele pokladů bez závisti a hněvu, protože Církev je oba smířila,

tohoto dobročinností, onoho věrností v povinnostech, a tu krácejí velicí mistři církevního umění, kteří záři snesli s nebe, aby ji rozšířili po světě a lidském životě.

A těm všem v čele kráčí Ten, na jehož ramenou spočívá kříž. A po krajích cesty, po níž se ubírá se svou Církví, stojí žijící lidé, kteří na průvod Spasitelův čekají.

Tu stojí leniví, nedůtkliví, zevlouni - pohled, jenž je stíhá z oka Spasitelova, proniká nejhlubší hlubinu jejich duše!

Tu stojí lhostejní ve víře - a zůstávají státi, protože nikdo jich násilně nestrčí do řad velikého průvodu!

Tu stojí nenávistníci - a mnohá ruka, kolem níž se vine jemná rukavička, nebo na níž se blyští prsteny, sahá po kameni . . . a mnohá mozolná ruka svírá se v pěst . . . a mnohý ret, s něhož jinak plyne věda, vychrluje záštiplnou potupu.

Tu stojí odrodilci a odpadlíci - a jen proto může jejich vyprázdňené srdce v prsou tak žhavě a plamenně nenáviděti, protože předtím žhavě a plamenně milovalo!

Tu stojí toužebně doufající a očekávající, kteří by rádi zaujali svá místa v království Božím, a modlí se: „Přiď nám království Tvé!“ a vzdychají: „Přiď, přiď, Pane Ježíši!“

— — — — —
Tu stojíš také ty, příteli, - - - také ty!

— — — — —
A co *ty* učiníš? - Kde bude tvé místo?

— — — — —
Žij blaze, příteli, nezapomeň mého posledního slova:

„MILUJ SVOU CÍRKEV!“

Klug: Království Boží.

Ty a církevní rok.

38. KTERAK PROŽIJÍ ADVENT BOHUMILE

V poslední neděli církevního roku jste slyšeli evangelium, které v mnohém z vás zanechalo hluboký dojem: evangelium o posledním soudu. Církev svatá jako by hromovým hlasem volala do duší svých dítek o dni účtování. S podivem však zjistíte, že obsahově stejné je i evangelium první neděle adventní.

Je to též evangelium o příchodu Krista Pána k poslednímu soudu. A latinsky se řekne příchod „adventus“.

O trojím příchodu Krista Pána na svět mluví Písmo svaté: po prve přišel lidstvem vytoužený v chladné jeskyni betlemské v prosincové noci, po druhé přichází do našich duší po způsobu chleba, po třetí přijde na skonání věků při posledním soudu.

Od první radostné zvěsti o Vykupiteli, kterou slyšeli z úst Božích naši prarodiče, až do prvního zaplakání betlemského děťátka, to byl veliký advent národa izraelského. Na příchod Mesiáše připravovali proroci, těšili se v útrapách zajetí, dychtivě očekávali pod nadvládou římskou. A když přišel mezi své, svoji ho nepřijali, jak poznamenává evangelista Jan.

Jak se připravíme my zvláště v době adventní, aby nás Kristus Pán poznal?

Tak, jak se připravovali na příchod Páně věřící Starého zákona. Oni *důvěřovali* zaslíbením Božím. Století za stoletím mizelo v propastech věčnosti, jedna rána těžší než druhá doléhala na štváný lid, už se zdálo, že ani těch všech ran neunese, ale nezoufali. Stále toužebněji k nebesům se vznášely prosby: „Rorate - rosu dejte nebesa shora a oblakové dštěte spravedlivého.“ *Doba adventní je dobou naděje.* Také vás budou v životě stíhat neúspěchy, i na ně musíte být připraveni, ale nezoufejte. Bůh dopustí, ale neopustí.

Věřící Starého zákona byli *vytrvalí*. Ničím se nedali zastrašit. Nebylo by potřebí trochu té vytrvalosti v každém z nás? Učinili jste před časem předsevzetí, že budete pracovat na své povaze, ji zušlechtíte, obraz Boží ve své duši zdokonalíte. Doba adventní vám k tomu dává vhodnou příležitost, abyste šli více do hloubky. Dosud se uchoval v některých krajích překrásný zvyk účastnit se mše svaté v časných raních hodinách: *rorate*. Mnohde obětují i hodinu cesty, jen když se před štědrým večerem mohou pochlubit, že ani jednou *roráty* nevynechali. Vy jste mladí, sportem otužilí, nešlo by to v ušlechtilých tradicích našich předků pokračovat, dalším pokolením je předat? Či vy byste měli být pokolením, o němž by dějiny psaly, že za jeho doby všechno vroucí a krásné v našem národě začalo mizet? Toho vy nedopustíte!

JAN KŘTITEL - VZOR ADVENTNÍ OBNOVY

Aby se vám šlo lépe za cílem, staví vám Církev svatá v době adventní před oči velký vzor předchůdce Páně. Doufám, že síla jeho osobnosti zapůsobí na vaši duši, abyste prožili advent bohumile.

JAK ŽIL SV. JAN KŘTITEL

„Dítě pak rostlo a sílilo podle ducha, a bylo na poušti až do dne, kdy se ukázalo lidu izraelskému.“ (Luk. 1, 80.) „Sám pak Jan měl roucho ze srsti velbloudí a pás kožený kolem beder svých; pokrmem jeho byly kobylinky a med lesní.“ (Mat. 3, 4.) To jsou stručná, ale velmi obsažná slova evangelistů o způsobu života předchůdce Páně. On *sílil* podle ducha. O mnohém z vás by snad také mohlo platit, že *sílíte*. Maminka s potěšením zjišťuje, jak jejímu synáčkovi chutná, jak mu přibývá na váze. Nebo v závodech lehké atletiky trháte rekordy. To je sílení podle těla. Jan sílil podle ducha. Čím dosáhl Jan pevnosti dubu? Pravděpodobně jen stálým bojem se sebou samým. Dříve než druhé posvěcoval, sám žil ukázněně. Prorocký plášť z velbloudí srsti, za dne příliš hřející, v noci nedostatečně kryjící, strava, kterou mu dávala poušť, to vše mu sloužilo k posile ducha. *Doba adventní*

je pro nás také *dobou sebezapírání*. Slovo sebezapírání není člověku nejpříjemnější. Nesmíme je konat pro ně samé. Také indiští fakirové jsou vycvičení v sebezapírání. Náš sebezapor můžeme přirovnat k práci pečlivého zahradníka, který odřezává divoké výhonky, aby kmen mohl vydati krásné květy. Kdysi se křesťané trýznili, na poušť odcházeli, bičovali se. To všechno vy nemůžete dělat. Ale život mladého člověka přináší dosti příležitostí, kdy možno ukázat sílu ducha. Tropí-li si někdo z vás úsměšky, neoplácejte mu to; není-li zde chuť k učení, učit se přece. Volí-li většina tvých kamarádů jeden druh zábavy, ty nemusíš být hned proti tomu, když ti to není po chuti.

ČEMU SE MOHU NAUČIT Z POVAHY SV. JANA

Vzpomínejte si na jednotlivé události z jeho života. Žije dlouhý čas na poušti. Sám a sám, jen on a Bůh. Dostává rozkaz opustit tichý život poustevníka: Postavit se na nejfrekventovanější místo, obchodní křižovatku na březích Jordánu, a mluvit do duší chudým i mocným tohoto světa. Za myšlenku Boží obětovat i svůj život. - *Jan plní vůli Boží* tentokrát i jindy, kdy z pokory odmítá pokřtít Krista Pána. Jak posloucháš hlasu Božího ty? Ten hlas Boží je ve tvém svědomí, ten hlas Boží k tobě promlouvá klepáním milosti na dveře tvého srdce. V čase adventním otevři své srdce Bohu, uposlechni volání sv. Jana: Přímé čiňte stezky Páně! Uprav cestu Pánu do svého srdce!

Po čtyřech stoletích byl Jan první muž, který vystoupil jako prorok. Působil hlubokým dojmem na své posluchače. Vzbuzoval v nich nejodvážnější mesiášské naděje. Ještě od něho čekali velké zázračné činy. Co praví evangelista? „Když však lid očekával a všichni ve svém srdci mysli o Janovi, není-li snad Vykupitel, Jan odpověděl všechněm řka: Já vás křtím vodou, ale přijde po mně silnější nežli já . . .“ Krátkými jasnými větami vypovídá Jan Křtitel, za koho se sám pokládá. Není ani hoden budoucímu Mesiáši prokazovat ty nejnížší služby.

Tolik měl příležitosti vyzdvihnout sám sebe, lid naplněný touhou po Mesiáši snadno by mu uvěřil. On však *je přímý ve svém jednání*. Nic neskrývá, nevyvyšuje se. - Jak je

to s vámi? Mnohý mladý člověk se podobá měsíčku. Víte jak? Měsíček má jen odražené světlo sluneční. Tak se leckterý mladík chlubí bohatstvím, postavením svého otce. Ubohý!

Jan nehledal čest svou, ale Boží. Posluchače slovem i příkladem varoval před zlem a vedl k dobrému. Také vy kažte svým životem ve škole, ve společnosti. Jaké je to kázání? Podařilo se vám už někoho přivést k dobrému skutku? Přemýšlejte!

CO NÁM ŘÍKÁ JEHO SMRT

Znáte ten obraz: velká hostina . . . lesk a nádhera . . . Herodes a jeho přátelé hoduji. Před nimi žena, zběsilá ve tváři. Na míse, kterou drží v rukou, krví zbrocená lidská hlava. Kdo je to? Proč se octl na těchto místech? To proto, že byl věrný zásadám. Nebál se nejmocnějších, aby jim do očí neřekl vážné pravdy. Jan vytkl hřích Herodovi, Herodes se rozzuřil: „Tento si dovoluje vytýkat mně, králi? Do vězení sním!“ - „Ve jménu Božím! Je mou povinností označiti hřích pravým jménem - nemohu jinak - jsem hotov zemřít.“ A pro pravdu Boží umírá pod sekerou katovou na přání ženské furie. On nebyl třtinou, ale dubem. Herodes to s ním zkusil slibováním - marně. Lichocením, vyhrožováním - vše nadarmo! Dub možno porazit, ne však ohnout.

Jak je tomu s tvými zásadami? Doba adventní je dobou příležitostí, abych ze sebe vychoval člověka zásadového, abych zbabělost odložil, za pravdu Boží byl ochoten obětovat i svůj život.

K tomu všemu Církev vybízí i svou liturgií. V čas adventní obléká fialové roucho kající, v evangeliích čtyř adventních neděl promlouvá vážná slova, vybízí k přijetí svátostí, ve čtvero suchých dnů po třetí neděli adventní snaží se Církev své dítky přivést k ještě hlubší kající, aby potom za několik dní radostně se mohlo vznášet z hloubi srdce všech: Narodil se Kristus Pán . .

VÍCE DOBROTY (*K svátku sv. Mikuláše.*)

Rok čítá 365 dní, v kalendáři je na každý den poznačeno jméno světce a mezi všemi svatými, vyjma snad Matku Boží,

nejznámější je ten, jehož svátek slavíme v adventní době: Svatý Mikuláš. Čím si tento světec získal takovou oblibu u malých a velkých? Svou dobrotivostí!

Umíral jeden básník, zdálo se mu však před smrtí vše temné, proto volal: Mehr Licht (více světla). A my v dnešní době bychom měli všichni volat: více dobroty, více lidí rázu sv. Mikuláše.

V mnohých z našich bližních je ukryto plno zrnek dobra, z nichž by se mohly vyvinout krásné květy. Jen dovést to dobré v lidské duši nalézt, pomoci dobru se rozvinout. Není vaším přáním, aby o vás platil kdysi úsudek lidu: byl to dobrý člověk?

Kterak se propracuji k tomu, abych se stal dobrým člověkem? Předně musím si osvojit dobrotivé myšlenky, ty pak projevit dobrotivými slovy a skutky.

Myšlenka, to je náš svět, cosi, co nám nejvíce náleží, na co druzí nemají práva, co nejsme povinni vyjevit. Jsou velkým naším osobním tajemstvím. *Co dobrotivé myšlenky předpokládají?* Předně spojení s Bohem. Bůh jest láska, napsal apoštol Jan, a z této lásky pramení všechna dobrota. Dále předpokládají skromný úsudek o sobě. Odmítají plané kritikaření, které tolik rozleptává lidskou duši a společnost. Nemístná kritika působí rozkladně. Vy netoužíte být osobou obávanou pro ostrý jazyk. Cvičte se zvláště v adventní době v dobrotivých myšlenkách. Jak často mnoho trpkostí v sobě nosíme. Co s ní? Do nebe ji nemůžeme vzít. Kde ji necháme? Bude asi třeba dlouhého očišťování v žáru očišťovacím.

Přemýšlejte o tom, jakým způsobem byste mohli projevit dobro slovy. Co vadí v projevu dobroty? Duchaplné poznámky, jimiž ukazujeme při každé příležitosti své znalosti, podrážděnost, zaujatost proti druhému, závist nad jeho úspěchy atd.

Sv. Mikuláš projevil svou dobrotu skutky. Vzpomeňte si, jakým způsobem on dobrotu rozšiřoval. Potají, dobrotou zamezoval zlo. Nakazte v čase adventním druhé svou vlastní dobrotou.

39. „VÍTEJ DOBO RADOSTNÁ“

Kdykoliv se školní mládeži oznámí, že bude prázdnno, roztáhne se tvář v radostném úsměvu od ucha k uchu, ruce jsou připraveny k potlesku, lavicemi to zabzučí veselým šepem jako v přeplněném úle. Jsou však svátky v roce, na něž se těší jak velicí tak i malí, svátky vánoční.

Štědrý den. Jako malá děvčátka jste se těšila po celý den na večer. Dovedly jste tehdy vydržet půst od rána bez jídla, jak tomu už bývalo za starých křesťanských dob, kdy se jídalo teprve po západu slunce.

V kalendáři je ten den připomínán Adam a Eva, kteří zaviniili pád člověka, jež pak napravil Kristus, ale při mši svaté se o nich neděje žádná zmínka. Jinak *obřady mše svaté* dýchají radostnou nadějí, z níž plyne jistota, že bude v nejbližších okamžicích splněna. Hned v úvodní modlitbě se vyjadřuje radostné očekávání: „Dnes zvíte, že přijde Pán a spasí nás; a zítra uvidíte slávu jeho.“ (II. Mojž. 16, 6, 7.) „Hospodinova jest země i to, co ji naplňuje: okrsek zemský i všichni, kdož v něm obývají.“ Majetkem Božím jste také vy. Na vás též bude záležet, zda Kristus nepřišel pro vás nadarmo na svět. Až budete přítomni mši svaté, modlete se zároveň s knězem: „Bože, jenž nás každým rokem očekáváním spásy naší potěšuješ, dej, abychom Jednorozeného, jehož jako Vykupitele radostně vítáme, klidně viděli přicházeti jako soudce.“ - *Evangelium Štědrého dne* líčí poslední dějinnou událost před narozením Páně. Vypravuje o andělském poselství k Josefovi, aby se nezdráhal vzít k sobě Marii. - V závěrečné modlitbě po sv. přijímání prosíme: „Popřej nám, prosíme, Pane, pookřáti vzpomínkou na narození jednorozeného Syna tvého, jehož nebeské tajemství nás napájí a živí.“

A snad i ten nejzasmušilejší člověk rozjasní na Štědrý den svou věčně zachmuřenou tvář. Kdo by vydržel mít led v srdci, když se připravuje betlem, strojí vánoční stromek, který připomíná dva stromy: strom v ráji, u něhož prarodiče zhřešili, a strom, z jehož dřeva byl zhotoven kříž. Světla, která září na vánočním stromku, připomínají Pána Ježíše, světlo světa; dárky, jimiž je vánoční stromek ozdoben, připomínají lásku Spasitelovu.

Po léta si budete pamatovat pohodu rodinného Štědrého večera, kdy po hojnější večeři zazářila světla na stromku, s napětím se očekávaly dárky, zaznělo slavnostní: Narodil se Kristus Pán . . .

BOŽÍ HOD VÁNOČNÍ

V tajemné noci štědrovečerní ozývají se koledy potřebných, věřící tak splácejí dárkem štědrost Boží, troubení pastýře, střelba, vítající narození krále nebes i země. Až konečně se rozhoupají na věži zvony, které zvou k půlnoční. Mnohde již při vstupu do chrámu slyšet s chóru koledy, kostel celý ozářený, betlem vyzdobený. V nejbělejším rouchu přichází kněz k oltáři za slavnostního vítání varhan. Z radosti a na oslavu narození Páně slouží se v každém kostele trojí mše svatá. Na chóře zpívá obyčejně sbor, dole vzdělaný *katolík sleduje mši svatou z misálku a obdivuje se hloubce myšlenek.*

Na první pohled se zdá bezdůvodné, proč *vstup* první mše svaté začíná slovy druhého žalmu: „Proč se bouří národové, a kmeny marné osnují plány?“ Marné bylo odmítnutí betlemských poutníků z Nazareta, marná byla snaha Herodova zavraždit dítě z nebes, marné bylo úsilí velerady usmrtit Vykupitele. Padla království, klesaly říše, ale příchod Kristův na svět nebyl marný, jeho dílo žije v jeho Církvi. Mohutné sídlo Svatopluka kleslo, Velehrad víry bez pohromy stojí.

Zvláštní půvab má o vánočních svátcích *andělský chvalozpěv* Gloria in excelsis Deo. Na výsostech: sláva Bohu; na zemi: pokoj lidem dobré vůle. Možno vás pokládat za lidi dobré vůle? Je pokoj ve vašem nitru?

V mešní modlitbě prosíme, abychom téhož světla, jehož tajemství jsme poznali na zemi, také radosti okoušeli v nebi.

V epištole se dovíte, co ukládá duši křesťana vánoční obnova: má se odřeknout bezbožnosti a světských žádostí, má žítí střídmě, spravedlivě a zbožně.

Evangelium vypravuje o narození Vykupitele v betlemské jeskyni. Zmiňuje se o jásavém zpěvu andělů: . . . Aj, zvěstuji vám radost velikou . . . , proto se tato mše nazývá „andělskou“. V modlitbě po sv. přijímání prosíme o věčné

spojení s Kristem: „Dej, nám, prosíme, Pane, abychom, kteří se radujeme, že narození Pána našeho Ježíše Krista obnovujeme, hodným životem zasloužili společenství jeho dojíti . . .“

Druhá mše svatá, obyčejně tichá, má evangelium, jak pastýři pospíchali uctít novorozeného Spasitele. Proto slove „pastýřská“; *třetí s evangeliem*: „A slovo tělem učiněno jest a přebývá mezi námi“ - slove slavná.

Též odpoledne bývá kostel naplněn do posledního místa věřícím lidem. Z hloubi duše zaznívá k nebesům chvalozpěv Tebe, Bože, chválíme. Rozradostněná srdce však nezapomínají na ty nejpotřebnější a při ofěře otvírají ruku k hojné almužně. Bůh se v ten den ukázal dobrotivý a štědrý, nebuď ty lakomý!

SVÁTKY POVÁNOČNÍ

Už po paměti znáte svátky, které doprovázejí Boží hod vánoční: sv. Štěpána, prvomučedníka, sv. Jana, miláčka Páně, sv. neviňátek betlemských. Prospěje vám, když ve volných svátečních chvílích otevřete biblické dějiny, přečtete si, co vypravují příhodného k těmto dnům. Hlouběji než tyto svátky se vrývá do lidské duše poslední den v roce, zasvěcený sv. Silvestru.

Účtování. Když poutník urazí velikou část cesty, odpočine si chvíli, přijde na rozcestí, ohlédne se dozadu, vzpomene na přestálé okamžiky a pak vykročí nebojácně dále. - V podobných okolnostech stojí každý z nás na konci roku. Ne nadarmo se náš život nazývá poutí slzavým údolím. Poslední den v roce je vhodnou příležitostí, abychom se poohlédli na cestu trvající jeden rok. Na co byste si měli vzpomnět? Předně, co jste dobrého od Boha dostali, jak jste darů Božích využili. Velkým darem Božím je čas. V mladém věku je čas vašeho života věnován přípravě. Nebylo v uplynulém roce příliš mnoho promarněných chvil? - Neuškodilo by také si připomnět, která utrpení vás potkala, jak jste je dovedli snášet. Na věčnosti se budeme odpovídat také z toho, co dobrého jsme opomenuli vykonat. Lítostí bychom měli shladit poklesky uplynulých dnů. Není divu, že tyto vážné myšlenky pohnou i ty, kteří pouze několikrát navštíví ko-

stel, že přijdou na odpolední děkovnou pobožnost. Vynasnažte se, abyste na ní nikdy v životě nechyběli.

NOVÝ ROK

Osmý den po svém narození dostal Boží Syn jméno. My tímto dnem začínáme rok občanský. Nový rok leží před vámi jako nepopsaný kus papíru. Vy jej budete psát sami, ať již chcete nebo nechcete, každá vteřina bude na tomto listě zaznamenána, činy dobré i zlé. První den v roce je vhodnou příležitostí vyprosit si požehnání Boží. Co je vlastně Boží požehnání? Jeden vzácný vychovatel uvádí několik pokynů, jak si to požehnání získat:

„V staré knize moudrosti, kterou nám zanechali předkové, stojí na jedné stránce: ‚Přičiň se, člověče, a Bůh ti požehná!‘ Tedy práce je první podmínkou Božího požehnání, a to práce vytrvalá, práce pilná. Když se mi prvé dílo nezdařilo, nedám se odstrašit, začnu znova. Ještě vzácnější a starší recept je v knize Písma sv.: ‚Pomni, abys den sváteční světil.‘ Co ale k těmto slovům Bůh dodal: ‚... budete-li zachovávatí toto přikázání, popřeji vám deště v čas příhodný a země vydá úrodu svoji a stromy budou plny ovoce a budete jísti chléb svůj do sytosti a beze strachu budete bydleti v zemi své.“ (3. Mojž. 26, 2.)

Potřebujete také vy Božího požehnání v novém roce? Pak se podle těchto pokynů zaříďte! Pamatujte: bez Božího požehnání marné lidské namáhání.

CO PŘIPOMÍNÁ MLADÉ DUŠI SVÁTEK ZJEVENÍ PÁNĚ?

V dětských letech jste chtěli mít vyhrazeno právo popsat všechny dveře domu začátečními písmeny moudrých východních králů, kteří se přišli poklonit betlemskému novorozeněti. Mnoho o nich nevíme, ale i to málo stačí, abychom mnoho získali pro náš život. *Kdo byli ti mudrci?* Byli to představitelé tehdejší inteligence, vzdělaných vrstev, mocnáři. Bedlivě vnímali pokyny Boží. Také ostatní viděli zářit hvězdu, ale na cestu se vydali pouze oni. A nebyla to cesta lehká, nějaký turistický výlet. Bez radostné obětavosti a

vytrvalosti by nikdy nedošli k malému Kristu. Dejte si otázku: poslouchám s ochotou v duši volání Páně? Někdy jako hvězda září myšlenka v kázání, evangeliu, knize, myšlenka, která zanítí srdce k lepšímu. Necháváte ji zhasnout?

Tři králové byli rozhodně idealisté. Co museli vyslechnout asi pokynů a rad, na kolik nebezpečí byli upozorněni, zrazování od cesty za Kristem. Při svém idealismu vytrvali i když se jim v branách Jerusalema hvězda ztratila. Tehdy je sílila víra. Možná, že i vám se v životě ztratí hvězda, poslední cíl, klopýtnete, nesmíte však zůstat stát, nesmíte se vzdálit od Krista.

Největší zkouškou jejich víry byl okamžik shledání s Božským dítkem. Co si asi představovali, že najdou? Nádherný palác, město vyzdobené, na ulicích slavnostní ruch? Co našli? Chudou chýši, v jeslích dítě! A co učinili? „Vešedše do domu, našli dítě s Marií, matkou jeho, a padše, klaněli se jemu.“ (Mat. 2, 11.)

Kde my Ho nalezneme? V chrámě, v jeho stánku! V chýši svatostánku!

V předvečer toho dne se světí voda k žehnání, kadidlo, křída. Vy dosud nemáte velkých starostí, nemohli byste pečovat o kropenku ve vašich domácnostech? Dobrý věřící se žehná při odchodu z domu; žehná dům, když do něho vstoupí. Je-li kde kropenka, ale v ní pavouk, ten toho požehnání Božího mnoho nevyprosí. Svěcení vody jest jen zbytek slavnostního křestního obřadu, který býval na den Zjevení Páně udělován. Při návštěvě kostela obnovte křestní slib!

40. KTERAK MÍNÍM PROŽÍT DOBU SVATOPOSTNÍ

Včera jsem si pročetl Písmo svaté. Na události jsou velmi bohaté zvláště knihy královské ve Starém zákoně. Dočetli byste se tam o hrdinských skutcích pastýře Davida, který hlídal stáda svého otce, nebál se pustit do zápasu se lvem, jej skolit a vytrhnout mu čelist. To byly skutky, které ukazovaly na velkou sílu těla. Při tom všem mě zaujala zvláště jedna událost:

Uprostřed horkého léta se rozpoutal boj mezi Filišťany a Izraelity. Vojska se řadila k boji blízko Jerusalema a Betlema. V strašlivém slunečním úpalu vyschl kdekterý pramének vody. David zná dobře kraj. Ví, že blízko Betlema osvěžuje poutníka i v nejprudším žáru léta pramen chladné vody. „Kdybych tak aspoň doušek vody mohl vypít . . .“ slyší okolí jeho povzdech. Přání Davidovo bylo vojákům rozkazem. Tři nejodvážnější se za neustálého nebezpečí dostali k prameni a přinesli vodu, která mohla uhasit královu žízeň. Co však učiní ten David, který tak dychtil po doušku vody ze studny rodného města? Běře do rukou nádobu s vodou, vodu vylévá na zem v oběť Hospodinu. Proč? „Chraniž mne Bůh, abych tak učinil! Mám pít krev těchto lidí, kteří šli s nebezpečím života?“ - Kdo z vás by to dokázal?

*

Přiblížila se doba svatopostní. V poslední dny masopustu ozývala se na vesnicích i v městech veselá hudba. Na popeleční středu umlkla. Stejně jako smutek se klade do prostor chrámových, nastává připomínka obětí Kristových pro spásu našich duší. A nemůže být přiléhavější úvod ke 40 dnům pokání než *udělení popelce*. Zanedlouho se bude kněz dotýkat našeho čela popelem z jívových ratolestí a zaslechneme slova: „Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš.“ To matka Církev připomíná svým dětem, že zde na zemi nejsme věčně, že přijde okamžik rozloučení se všemi poklady světa.

Když Kristus Pán poučoval apoštoly o konci světa, upozornil je: „Kdo vytrvá až do konce, ten spasen bude.“ - Nebylo by vhodné prosit na Popeleční středu za dar vytrvání v dobrém?

Celý půst by bylo lze prožít s myšlenkou: chci utvrdit a rozmnožit dobré v sobě. Budu myslet na dobro, potlačím tím zlo. Kterak toho dosáhnu?

„VŠECHNO ZMOHU V TOM, KTERÝ MNE POSILUJE,“

psal sv. Pavel. Doba postní je příležitostí k prosbě o rozmnožení milosti Boží v naší duši. Tak to chápali naši předkové. Více než kdy jindy navštěvovali kostel, byli přítomni

mši svaté. I ve všední den zněla z četných hrdel tklivá píseň: Ó Kriste, v tichý postní den... nebo Již dost jsem pracoval. Na mnoha místech je tomu tak, bohudík, doposud. Večer celá rodina poklekla k modlitbě růžence. Děti se předháněly, které z nich bude předříkávat. A k modlitbě růžence, co to bylo napřidáváno různých modliteb. Za duše drahých zesnulých, za ochranu Boží, k sv. Floriánu za ochranu před ohněm, k svatým patronům.

Život člověka je mnohdy tokem útrap, úsilí, zklamání a bolestí. Není divu, že náš lid tak rád navštěvuje *pobožnost křížové cesty*. V čtrnácti zastaveních porovnává bolest svou s bolestí Páně. Připomíná si, proč Kristus Pán tolik musel vytrpět bez poskvrny hříchu, bez té nejmenší viny. Na křížové cestě poznává věřící člověk, že hřích není maličkostí, musel-li Syn Boží projíti takovými stupni utrpení.

Tyto vážné myšlenky vedou věřící k touze smířit se s Bohem ve svátosti pokání, získat nebo rozmnožit milost Boží ve své duši. V tom čase jsou zpovědnice obléhány. Věřící plní *příkaz Církve svaté: v čas velikonoční přijímat nejsvětější Svátost oltářní*.

Ke kajícím myšlenkám vede celý ráz bohoslužby. Nad hlavním oltářem bývá obraz trpícího Krista, který uvádí živě na paměť umučení Páně. Kněz přistupuje k oltáři v rouchu kající barvy fialové.

I vnější život křesťana má odpovídat duchu kající doby. Umírá-li tatínek, nešel bych k tanci; připomínám-li si smrt toho, který mě tolik miloval, že za mne na kříži umřel, aby mi nebe otevřel, vzdám-li se všech hlučných radovánek, neúčastním se tanečních zábav.

BOJ O DOBRO

Všimli jste si na jaře vaší zahrádky? Maminka tam nasadila jen dobré semeno, ale co všechno vyrostlo! Shrbení nad vlhrou zemí, s bedlivou pozorností vytrháváte býlí a plevel, kterou jste tam nechtěli mít a která přece vyrostla. Stejně i v naší duši vyrůstá plevel chybiček a chyb. Běda, není-li zjednána náprava, udusí-li se dobré v nás. Jak snadno bychom se mohli stát koukolem, který je sice dnes pěkný, ale zítra na oheň vržen bývá! O dobro v sobě musíme bojovat!

Církev trenuje, cvičí nás k boji příkazem postním. Postní řád je teď tak mírný! Jen si jej přečtete na dveřích chrámových; zdá se, jako by už toho postu vůbec nebylo.

V přírodopise se učíte poznávat různé byliny, víte, které vám škodí a které prospívají. Co bychom však měli my v postní době z našeho srdce vytrhat a co do něho nasadit? Přemýšlejte!

Náš cíl: význam práce se řídí významem cíle, o nějž usiluji. Proč chcete vy pracovat na své duši? Usilujte o to, abyste vytesali obraz Boží ve své duši. Není lehkou prací tesat sochu. Tesat však obraz Boží v duši, to vyžaduje člověka celého, to vyžaduje velkodušnosti, ráznosti, naděje, doufání, a zvláště toho posledního nejvíce. Proč? Mladý člověk touží po rychlých úspěších. A zde je nebezpečí. Představte si hochu, který je plně zaujat ideálem stát se pevným, ušlechtilým charakterem. Je upřímný sám k sobě. Ví, které sklony a náruživosti leptají jeho duši. V době postní chce je odstranit. Má nejlepší úmysly. Domnívá se, že se mu podaří za týden odstranit to, co roky nechal volně bujet. Divili byste se, kdyby to tak náhle nešlo?

Slyšeli jste už něco o krystalisaci? Slyšel-li to kdo, pak ví, že když do nasyceného roztoku, v němž je více látek rozpuštěných a v němž se molekuly všelijak pomíchaly, hodíme maličký krystal, vychází z něho tajemná přitažlivá síla a pomalu přitahuje k sobě všechny ty molekuly z roztoku, jež jsou stejnorodé s krystalem. Krystal se vždy zvětšuje, a když tuto pomalou krystalisaci po měsíce nic nevyruší, vytvoří se z vhozeného kousku nádherný krystal. Jestliže však krystalisaci porušíme, věru, utvoří se nám zkomolené krystaly.

Právě tak postupuje krystalisace duše. Vkládáš-li vždycky ušlechtilé, vznešené, ideální myšlenky do svého svědomí, jen ponenáhlu krystalisuje ušlechtilost!

Ne nadarmo se říká cizím slovem postu *askese*. Je to slovo řeckého původu, přeloženo do češtiny znamená jemné vypracování. Slyšeli jste o hrách olympských, pořádaných v určitých obdobích. Na závody se musili zápasníci dlouhý čas připravovat. A právě tím slovem *askese* rozuměli Řekové onen trénink a život sebezapíravý, kterým se závodníci připravovali na zápas, aby skryté tělesné síly mohli v největší míře uplatnit.

Postiti se, to neznamená pouze odepřít si v pátek maso, ve dnech postu trochu újmy na jídle. Ne, to by bylo to nejmenší! Postit se znamená usilovat o jemné vypracování sebe sama. To znamená přinést oběti pro velký cíl.

A oběti jsou značné. Představte si hoča, který zjistí, že je náladový. Na jeho obličej je hned časně ráno poznat, že se špatně vyspal. Ti, kteří ho znají, říkají, že vstal levou nohou. Nálada sice nezáleží pouze na nás, ale o jedno musíme usilovat: stát se pány své nálady. Jak veliký by to byl skutek postu, sebezáporu: máš-li špatnou náladu, nedávej ji najevo kyselou tváří, projevem nervosity, nespokojenosti. Zkuste to třeba hned dnes, nebo zítra, kdy vás posedne špatná nálada.

V z p o m í n á m e s i :

Na které dny je církevní půst předepsán? Co rozumíme postem od masa? Co rozumíme postem újmy? Co rozumíme postem přísným? Kdo je povinen přísným postem? Kdo je omluven? Kdo může dát osobní úlevu v postu?

41. S TRPÍCÍM KRISTEM VE SVATÉM TÝDNU

Král Karel IV. obyčejně v týdnu, ve kterém si zvlášť připomínáme utrpení Pána, zakázal, aby ho rušili panovnickými starostmi, a odcházel na svůj pevný hrad Karlštejn, kde v klidu rozjímal o posledních okamžicích Pána Ježíše a snažil se získat z toho co nejvíce pro duši.

Také vy budete zanedlouho prožívat svatý týden. Je to týden v bohoslužebném životě Církve nejbohatší na překrásné obřady. Již v minulých letech slyšeli jste v náboženských hodinách poznámky, které vám tyto obřady osvětlovaly. Dnes, kdy je už vaše školní náboženské vzdělání skončeno, je možno přehledně si probrat celý týden.

KVĚTNÁ NEDĚLE

Již ve čtvrtém století popisuje poutnice Eritrie, jak v Jerusalemě se vzpomínalo šest dní před výročí umučení Páně na slavnostní vjezd Pána Ježíše do tohoto města. Četlo se

nejprve evangelium, které líčí jeho příjezd, potom sedl biskup na oslátko a byl veden s hory Olivetské do chrámu Vzkříšení na hoře Sionu. Lid při tom zpíval, v rukou měl palmové a olivové větve. Tento obřad byl zaveden i v západní části Církve o několik století později. Tak povstala *Květná neděle*.

V kostelích se přede mší svatou svěcí jívové větvičky a je-li to možno, koná se průvod okolo kostela.

Jako hoši jsme očekávali okamžik, kdy po průvodě nebudou chtít pustit velebného pána do kostela. Kněz totiž nechá přejít celý průvod do chrámu, sám zůstane u vchodu a dveře se zavrou a teprve po trojím zaklepání je vpuštěn dovnitř.

Také lidstvu byly dveře nebes zavřeny. Chrám - předobraz nebes - otevírá se po trojím zaklepání jako nebesa se otevřela smrtí Vítěze nade smrtí - Krista. Při mši svaté se čtou pašije podle sepsání prvního evangelisty.

Na Květnou neděli, kdy Kristus vjížděl do Jerusalema, shromážděné davy volaly: „Hosana synu Davidovu, požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně.“ Byla to neobyčejná manifestace a demonstrace národa, při které nebylo dobře farizeům a členům velerady. Byl to veřejný projev pro Krista-Boha.

Bude-li kdy v životě potřebí, abyste se také veřejně postavili za Krista, nezůstávejte v ústraní!

PONDĚLÍ A ÚTERÝ

V neděli večer se vrátil Kristus Pán do Betanie ke svým přátelům. Na druhý den se odebral opět do Jerusalema. Město bylo přeplněno poutníky. Na nádvoří chrámovém bylo k nepohnutí. Křik prodávajících a bankéřů byl větší než o tom nejživějším výročním trhu a to v samé blízkosti vele-svatyně. Rozhorlen svatým hněvem Kristus Pán vyhnal všechny ven. Pak na nádvoří chrámovém promluvil své poslední řeči. Na co asi vzpomínal? Bylo to podobenství o královské svatbě. Jako král zval na svatbu, tak i on zval po tři léta své rodáky a ti učinili podobně jako pozvaní na svatbu královu.

Farizeové mu zatím nastrojili léčku s penízem daně. Jistě

si vzpomínáte, jak se Kristus Pán z této léčky dostal. To ovšem vedlo k vyslovení kletby nad farizeji a zákoníky. Ti se vymlouvali, že kdyby oni žili v čase, kdy působili proroci, nebylo by došlo k jejich zabití. Kristus však předvídá jejich jednání: kdysi zabijí i apoštoly.

V protikladu k pyšným farizeům staví prostičkou vdovu. Ta vhodila stydlivě do pokladny nepatrný haléř, aby ji nikdo neviděl, protože neměla víc. *Bůh nehledí na velikost daru, ale na úmysl, s jakým dar věnujeme.*

Večer se pak Kristus Pán vracel do Betanie. Cesta vedla přes horu Olivovou. Poslední paprsky zapadajícího slunce zlatily bání chrámu a nádherné stavby. Kristus začal mluvit o zkáze Jerusalema.

Od proroctví o zkáze Jerusalema přešel k předpovědem o posledním soudu. Tak za řeči uběhla jim cesta.

STŘEDA

Tento den ztrávil v klidu u svých přátel. Jidáš již den předtím ujednal s nepřáteli zradu za třicet stříbrných.

ČTVRTEK

Každý z vás se těší na Štědrý den. Podobná posvátná nálada ovládla rodinu apoštolů ve čtvrtek Velikého týdne. I Kristus Pán toužebně očekával, až si bude moci zasednout ke stolu a jísti velikonočního beránka. To byl první chod slavnostní velikonoční večeře. - Beránek zachránil od smrti časné, Beránek Boží měl vykoupit od smrti věčné.

Slavnostní večeře byla připravena v domě matky evangelisty Marka. V dnešní době je tam postavena mešita pro roka Davida. Po jídle bylo na východě zvykem umývat si ruce. Též Kristus Pán chtěl tak učinit. Jenže Petr s podivem zjistil, že Kristus chce mu umývat nohy. To byla práce otroků, není tedy divu, že Petr se zdráhal. Až pohrůžka, že nebude mít podílu na království nebeském, pomohla. Po umývání následoval další chod. Byla to omáčka z ovoce zvaná charoset. Na tvářích apoštolů bylo možno spatřit slavnostní klid. Až Kristus Pán jej přerušil vážnými slovy: „Amen, amen, pravím vám, jeden z vás mne zradí.“ Apoštolé byli

ohromeni: Kdo je to? Kristus Pán zdůraznil, že je to jeden z apoštolů. Nikdo se neodvážil přímo zeptat. Tu Petr navedl miláčka Páně. Kristus Pán byl však ohleduplný. Ani svého nepřítele nechtěl snížit. Neoznačil jej přímo. Janovi na jeho otázku odpověděl: „Ten je to, komu podám skývu chleba.“ Byl to Jidáš. Ještě mu připomněl: „Co chceš učinit, učiň spěšně!“ Apoštolé se domnívali, že tím myslí nákupy. Jidáš odešel.

Jedna z nejdojímavějších chvil nadešla: Kristus Pán ustanovuje nejsvětější Svátost oltářní. I pro vás je ustanovena. Jako otec se loučí se svými syny, tak se loučí Kristus Pán s apoštoly. V připodobnění k vinnému kmeni mluví o jednotě mezi ním a jimi, žádá po nich lásku navzájem, slibuje Ducha svatého. Věřící bývají dojati k slzám, když slýchávají při pobožnosti na Zelený čtvrtek velekněžskou modlitbu, kterou se modlil Kristus již na cestě na horu Olivovou. Tam došlo ke zradě v pátek po půlnoci.

Dějiny toho dne mají také odraz v bohoslužbě. Již ve středu jsou v katedrálních a klášterních kostelích zpívány temné hodinky. Hoří při nich trojramenný svícen se svíčkami, které značí apoštoly. Při hodinkách se zháší jedna po druhé, až zůstane jen prostřední, znázorňující Krista Pána samého. Bílá barva bohoslužebného roucha při mši svaté mluví o radosti nad ustanovením nejsvětější Svátosti oltářní. Tato radost má však krátké trvání: pouze do gloria. Pak zavládne kostelem nejhlubší smutek. Jeden kněz z celé farnosti obětuje tři hostie, ostatní přistupují pouze k svatému přijímání. Jsou odhalovány oltáře, je odnášena nejsvětější svátost na boční oltář, věčné světlo se zhasíná. Odpoledne se obyčejně stavívá Boží hrob.

VELKÝ PÁTEK

Bylo to již k ránu, o druhé hodině, kdy došlo k zatčení Pána Ježíše. V šeru jitra vedli ho k soudcům. Nejdříve jej vyslýchal tchán velekněze, bývalý velekněz, Annáš. Zatím se scházela velerada v domě Kajfášově. Tam byl Ježíš zaveden. Výslech byl neplatný, neboť podle židovského práva bylo potřeba aspoň dvou souhlasných výpovědí svědků. To se však nestalo. Co dělat? Propustit Krista? Za žádnou ce-

nu! Velekněz sám útočí a táže se: „Pověz nám před Bohem živým: Jsi ty Mesiáš, syn Boží?“ Kristova odpověď je jasná: „Já jsem.“ Na tato slova vyznání mohl od nevěřících soudců následovat jen rozudek smrti. Všichni volají: „Hoden jest smrti.“ Jenže se stala chyba. S takovou námahou získaný rozsudek byl zase jinak právně neplatný. Podle zákona nesměl se soud konat v noci. Nezbyvalo, než ráno se sejít znovu. Už nebyli předváděni svědci, stačila pouze otázka: „Pověz nám, jsi Mesiáš?“ Chybělo jen sehnat potvrzení od místodržitele, už by bylo vše podle přání velerady. Avšak Pilát mimo očekávání začal vyslýchat. Nedal pouze na rozsudek velerady. Nenalézal viny a přece odsoudil, když mu bylo hroženo ztrátou kariéry. „Nejsi přítel císařův.“ To byl největší důvod. Následovala pak křížová cesta zbičovaného Krista a jeho bolestná smrt na kříži.

Není divu, že Církev je v dny těchto vzpomínek zahalena v hluboký smutek. Kněz jde ráno k oltáři bez kasule, klesá na stupně oltáře, rozjímá krátce o utrpení Páně. Pak vystoupí k oltáři a čte úryvky z Písma svatého o poblouzení národa izraelského a o zabíjení beránka velikonočního. Dále čte známé Velpokáteční pašije podle sepsání sv. Jana. Následují modlitby za veškeré lidstvo, odhalení kříže, mše předposvěcených darů. Tato mše má pouze svaté přijímání. Mše s atá se neslouží, protože pozornost věřících je obrácena ke krvavé oběti Kristově na kříži. Od mše svaté ve čtvrtek zbývá ještě jedna hostie, kterou kněz uloží do Božího hrobu.

BÍLÁ SOBOTA

Po černé barvě Velkého pátku již časně zrána objevuje se při bohoslužbě barva bílá *Bílé soboty*. Tento den je velmi bohatý na obřady. Ráno je svěcení ohně, rozžehnutí trojramenné svíce, svěcení velikonoční svíce, křestní vody a slavnostní mše svatá. K večeru se pak slaví Vzkříšení.

Každý tento obřad by stál za výklad, z každého by člověk mohl získat povzbuzení pro svůj život. Nám na to doba nestačí. Ale Pán Bůh vám snad popřeje dlouhého života. Mnohokrát se budete moci účastnit církevních obřadů. Abyste je pochopili, kupte si stručný doprovod ke každému dni.

Jest obsažen v malé knížečce Životem, které bývají vystaveny k prodeji na liště u vchodu do kostela.

42. MATKA BOŽÍ - TVŮJ IDEÁL

Kdysi se nám, mladým studentům, zmiňoval profesor náboženství o mariánských družinách. Ihned se v duši objevila představa starších dám, jak pochodují nejistým krokem za družinským praporem s velkými medailemi na prsou. Představa pro mladého člověka naprosto nepřijatelná.

Přál bych si, abych vám dnes mohl opravit vaše snad skreslené názory na úctu mariánskou, zdůraznit, co dobrého dává úcta k Matce Boží zvláště mladému člověku.

Měl jsem příležitost pozorovat práci sochaře. Dříve než začal rýt do tvrdé hmoty, udělal si model, vzor, podle kterého tvořil umělecké dílo.

Takovým uměleckým dílem je i naše duše. Přiléhavě je psáno v Písmě sv.: Bůh stvořil člověka k obrazu svému. Obraz Boží v nás malujeme si sami.

NEPOSKVRNĚNÁ

Nejkrásnější obraz Boží v člověku je obraz Matky Boží. O ní píše sv. Jan ve zjevení: „A objevilo se veliké znamení na nebi: žena, oděná sluncem, měsíc pod nohama jejíma a dvanáct hvězd kol její hlavy.“ Nesčetněkrát toto zjevení jste viděli provedené ve dřevě nebo kamení.

SLUNCEM ODĚNÁ

Slunce, znak milosti Boží. V nás je pouze záblesk milosti Boží, který u jednoho září déle, u jiného méně. Podle toho, jak s milostí Boží spolupracuje. Jak radostno je na jarním slunci, kdy krajina je oblita hřejivými paprsky! Zář vychází i z člověka v milosti Boží. O čem mluví tvář vaše, co ze sebe vyzařujete?

Matky Boží se nedotknula ani poskvrna hříchu. My přicházíme na svět s dědičným hříchem. Matka Boží již od počátku, kdy její duše se spojila s tělem, byla ochráněna od

hříchu dědičného. To si slavně připomínáme na svátek Ne-
poskvrněného Početí Panny Marie.

MĚSÍC POD NOHAMA

Měsíc, který se neustále mění, je od pradávna znakem ne-
stálosti, slabosti, bezcharakternosti. Z toho nebylo nic v
Panně Marii. Všechno zlé bylo podřízeno vůli Boží. Zнала
jediný zákon, který nutno bezpodmínečně plnit: „Aj, já dív-
ka Páně, staniž se podle slova tvého.“

DVANÁCT HVĚZD KOL TVOJÍ HLAVY

Hvězdy, toť ctnosti Matky Boží. Která z vás je bystrá,
ihned postřehne, o kterých ctnostech je nám zvlášť známo
z Písma svatého, přelétneme-li co nejstručněji životopis
Panny Marie podle radostného a slavného růžence.

PANNA A RODIČKA

Kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala. Tehdy se sta-
la skutkem předpověď proroka Isaiáše, kterou slýcháváte
zpívat na počátku mše svaté rorátní: „Ejhle, Panna počne a
porodí syna a bude mu dáno jméno Emanuel.“ Vzpomínáte,
jak se to stalo. Marie, snoubenka tesaře Josefa, pracuje a
modlí se v jeho chudé chyši nazaretské. Tu zaslechne nebes-
ký pozdrav: „Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s tebou, po-
žehnaná ty mezi ženami!“ Když to Maria uslyšela, není di-
vu, že se ulekla a přemýšlela, jaké to pozdravení. Anděl ji
ukonejšil. Co jí zvěstoval? „Ejhle, budeš mít syna a dáš mu
jméno Ježíš. Bude to Syn Nejvyššího.“ Marie dobře nepo-
rozuměla tak závažnému oznámení. Proto otázka: „Kte-
rak se to stane?“ Odpověď andělovu znáte: „Duch svatý se-
stoupí a zastíní tě. Proto i tvé dítě svaté bude slouti Synem
Božím.“ Pokora a poslušnost Boha Otce vyzařuje ze slov
Mariiných: „Ejhle, dívka Páně, staniž se mi podle slova tvé-
ho.“ Tak Syn Boží začal být i člověkem.

Se kterým jsi svatou Alžbětou navštívila. Anděl Marii též
oznámil, že její příbuzná bude mít syna. Tu se Marie dlou-
ho nerozmýšlí. Teta asi bude potřebovat její pomoci. Obě-

tuje dlouhou cestu, aby jí nabídla své síly. Radostné bylo setkání obou. Překrásný chvalozpěv Bohu vytryskl ze srdce Mariina po pozdravu sv. Alžběty. Slýcháváte jej při slavnostních nešporách: „Velebí duše má Hospodina . . .“

Maria za prokázané milosti děkuje Bohu. Co Bůh dobrého učinil tobě, čím jsi se mu odplatila?

Kterého jsi, Panno, v Betlemě porodila. Netrvalo dlouho a po tom, když se vrátila z návštěvy u své příbuzné, bylo potřeba vyplnit rozkaz císaře Augusta. Namáhavá cesta ji čekala. Podstoupí ji. V Betlemě všude odmítaná, spokojí se s jeskyní. Nikdy neslyšíme slova reptání, stěžování. Také vy nebudete mít v životě stále na růžích ustláno. Hlavní věc, když je člověk spokojený“ - říkávají starší. Proste Matku Boží o tento dar.

Kterého jsi, Panno, v chrámě obětovala. Znáte předpověď Simeonovu v chrámě: „Duši tvoji pronikne meč.“ Dovedete se otevřeně podívat do očí bolesti. Ač bez hříchu prvotného počatá, podrobuje se i obřadům, ke kterým zavázána není. Také vy nemáte povinnost jít ve všední den na mši svatou, v neděli a ve svátek na požehnání. Neškodilo by napodobit příklad Mariin.

Kterého jsi, Panno, v chrámě nalezla. Jsou nám utajeny další osudy Matky Boží. Víme jen, že prchla před Herodem do Egypta, vrátila se, když minulo nebezpečí, žila klidným životem pečlivé matky v nazaretském domku. Avšak Písmo svaté neopomenulo se zmínit ještě o veliké bolesti, která ji stihla při pouti do jerusalemského chrámu. Milovaný Syn se jí ztratil. S bolestí ho hledá. Kde ho nalezla? Kde naleznete vy Pána? Kde by bylo možno nalézt vás? V jaké společnosti se pohybujete?

Který tě, Panno, na nebe vzal. Dříve než k tomu došlo, musela Panna Maria prožít ještě rozloučení se svým Synem před jeho odchodem k vykupitelskému dílu, s ním protrpěla všechna muka křížové cesty i Kalvarie, smutkem zaplaveno bylo její srdce, když zbičované tělo spočívalo na jejím klíně. Rozjasnilo se jí v duši po slavném zmrtvýchvstání, rozloučila se na hoře Olivetské při nanebevstoupení, přijala Ducha svatého s apoštoly.

Nebe je také můj životní cíl. Cíle dosáhnu, půjdu-li ve stopách Mariiných.

CO PŘINÁŠÍ ÚCTA K PANNĚ MARIII MLADÉMU ČLOVĚKU

Zušlechtění povahy. Má-li umělec před sebou krásnou postavu, může ji také krásnou namalovat. Panna Maria, ze všech nejsvětější, souhrn všech ctností, milostiplná, dává každému, kdo chce v své duši vymalovat obraz Boží, nedostižný vzor. Stačí projít pouze litanií loretánskou, promyslit jednu prosbu za druhou, kolik zde námětů k napodobení. Pokuste se o to někdy!

Posilu milostí. Modlíváme se k ní: prostřednice naše, orodovnice naše. Na její přímluvu dosáhneme všeho, čeho je potřeba k naší spáse, k vytrvání v dobrém.

Úctu k ženě. Což osvětlí další.

CO DALA ÚCTA MARIÁNSKÁ ŽENĚ

Čím byla žena před Marií? Na to je stručná odpověď: otrokyní muže. Jen si projděte dějiny světa v době, kdy Maria přišla na svět. Je to přímo odporné, jak hluboce mohly ženy klesnout. Dcera jednoho císaře se veřejně oddává nemravnosti. Herodes za tanec dává hlavu Jana Křtitele.

Co však vidíme již v prvních stoletích křesťanství? V té míře, jak se šířilo křesťanství, šířila se i úcta k ženě. Úcta mariánská vzbudila u žen úctu k sobě samým, v muži pak vytvořila krásné rytířské smýšlení. Mladé ženy dneška musí dbát, aby neklesly na úroveň žen pohanských. Našly by se ještě dívky, které by mohl anděl pozdravit?

MARIÁNSKÁ DRUŽINA

Po celé léto jsou navštěvována poutní mariánská místa, položená obyčejně na výšinách. Vyžadují namáhavé cesty. Jednotlivci se spojují v mohutné poutní průvody. Za zpěvu písní se jim lépe jde společně kupředu.

V namáhavé snaze vytesat v duši ideál obrazu Božího podle vzoru Matky Boží spojují se ctitelé mariánští. První takové spojení mělo velmi skrovný počátek. Představte si školní síň, v čele obraz Panny Marie, v lavicích asi tucet žáků, jak se modlí a zpívají - stojíš u kolébky družiny.

Tak aspoň začal v Římě v letech 1560 až 1564 mladý Flám Jan Leunis T. J., který tam byl profesorem na nižším gymnasiu, prvou družinskou schůzi. Chtěl ze žáků vychovati velké muže a proto jim postavil na oči velký vzor - Rodičku Boží; chtěl je uchránit šípu nečistoty a proto hleděl jejich srdce nadchnouti horoucí láskou k nejčistší Panně. A dílo se dařilo. Bez nucení, bez trestů hoši se učili, dělali dobrotu, jeden druhého snažil se předstihnouti ve ctnosti.

Řikává se: „Slovo zní, příklady hřmí.“ A tak tomu bylo i tam. Dobrý příklad žáků Leunisových nakazil i žáky jiných tříd. Nechtěli strpět, aby jiní byli hodnější než oni. Přihlásili se tedy také do družiny, takže r. 1563 měla již 70 členů. P. Leunis vypracoval stanovy a dal sdružení pevný útvar. V čelo postavil představenstvo ze starosty a 12 radních... Ctností a vědou za Marií!“ - bylo heslem tohoto nadějného sdružení. Začali konati schůze v kolejním chrámu, zasvěceném Zvěstování Panny Marie, po němž se zvali „družina Zvěstování Panny Marie“. Za šest let družina vzrostla tou měrou, že ji bylo nutno rozdělit a zříditi zvláštní oddělení pro vyšší třídy.

Mladá duše nedovede utajiti dlouho svého nitra. Brzo přizná barvu, ať v dobrém nebo ve zlém. Také sodálové chtěli ukázati, co dovede nadšené srdce. Ve volných chvílích navštěvují římské nemocnice, chodí od lože k loži, těší, obvazují rány, nemocné podělují dárky.

Toho Řím dosud neviděl. Začalo se o tom mluvit. Ba doneslo se to až k papeži Řehoři XIII., který r. 1577 vyslovil družině pochvalné uznání a několik let nato, dne 5. prosince 1584, zařízení družiny schválil bulou „Omnipotentis Dei“, ustanoviv, aby všechny další družiny se přivtělovaly k družině římské. Tím byla povýšena za mateřskou „Prima primaria“ všech družin celého světa. (L. Škarek T. J.: „V šiku mariánském“.)

Cíl mariánské družiny: V prvé řadě je to touha, jakési posvátné závodění o sebezdokonalení a sebeposvěcení. K tomu cíli vedou všechny přednášky a pobožnosti. Druhý bod, kterému se věnuje zvláštní péče, je výchova apoštolská. Tento úkol berou na sebe různé odbory. Starají se o rozšíření tisku, pořádají přednášky, slavnosti. Mariánské družiny nezapomínají na apoštolát bliženské lásky. Onemocní-li někdo z nich, navštěvují ho, je-li chudý, pomáhají i hmotně. U vchodu do družinské kaple bývá pokladnička, do níž leckterý halíř zapadne, aby nikdo nevěděl. Ve větších mě-

stech se ujímají zanedbaných dětí, zřizují laciné kuchyně, shromažďují učně, služby, zřizují pro ně vzdělávací kursy.

Mariánská družina vyšla z mladých a pro vás mladé je také zřízena. Bylo by si jen přát, aby mnoho z vás v ní našlo své zdokonalení a posvěcení.

OBSAH

TY A BŮH	5
1. Smysl mého života	5
Odkud je můj život	5
K čemu je můj život	6
Kam po tomto životě	7
Jak se v životě zařídím	8
2. Cesta k Bohu	9
Cestou rozumu	9
Cesta srdce	11
Cesta zjevení	11
Bůh a Ty	12
Miluji Tě	12
Tvůj světový názor .	12
3. Kdo Bohu slouží, dobrého má hospodáře	13
Není to pán náladový	13
U něho není protekce, je spravedlivý	13
Boha nelze oklamati	14
4. Zjevení Boží	14
Nezbytnost zjevení	15
Zjevení starozákonní	15
Zjevení novozákonní	16
Inspirace	18
Rukopisy	18
Pravost	18
Ústní podání	19
5. Bůh se zjevil ve svém Synu	19
Na jeho příchod připravují proroci	20
Splnila se na něm proroctví	20
Ukazují na to zázraky	21
Kristus sám o sobě svědčí	22
Jeho život a charakter	22
6. Bůh - Stvořitel	24
Tradice národů o stvoření	24
Zjevení Boží	24
Dějiny země	25
Vysvětlení Mojžíšovy zprávy	26
Stvoření člověka	27

Darwinovo odůvodnění vývoje	27
Současné odůvodnění vývoje	28
7. Útěšné myšlenky pro smutné chvíle	29
Je křesťan oprávněn v bolestech zoufale naříkat?	30
Utrpení je trest v rukou Božích	30
Utrpení je někdy poslední prostředek k záchraně duše	31
TY A TVÁ DUŠE	33
8. Bůh v nás	33
Co je milost posvětná	33
Kterak působí milost posvěcující	34
Příbytek Nejsvětější Trojice	35
Chrám Boží	35
9. Zlo v nás	35
Nevědomost	36
Zloba	36
Slabost	36
Žádostivost	37
Odkud zlo na světě	37
Chudé budete mít vždycky s sebou	37
Křesťanská výchova	37
Dědičný hřích v dějinách lidstva	38
10. Svátost znovuzrození - Bohu díky za svatý křest	39
Ustanovení	39
Účinky křtu	40
Odpouští hříchy	40
Uděluje milost posvěcující	40
Stáváme se údy Církve katolické	41
Vtiskuje nezrušitelné znamení	41
Křestní kmotrové	41
Jmeniny nebo narozeniny?	42
11. Nejsvětější památka	42
Největší milost pro náš život	43
Tělo Páně a ty	44
Co je žádoucí k hodnému sv. přijímání	45
12. Vzdělaný katolík na mši svaté	46
Mše svatá je oběť	46
Sledujte myšlenkový postup mše svaté	47
13. Marnotratný syn	50
Smutné následky	51

Snaž se dodržet, co jsi slíbil	51
14. Mladý muž a zpověď	52
Co Bůh od vás ve svátosti pokání žádá	53
Co nám svátost pokání dává	55
Jistotu odpuštění	55
Klid srdce	55
Prostředek k nápravě života	55
Duchovní vedení	55
15. Exercicie	56
Co vám nabízejí?	57
Jak bývají obvykle uspořádány	57
Kdy je zvlášť radno vykonat exercicie	58
Jak možno pracovat pro rozšíření	58
16. Branou do nebe svatá smrt .	58
Kde stojí tvůj křížek	58
Jak chceš umřít	58
Jak Cimbura umírá připraven	63
Co s sebou na věčnost vezmeš?	64
17. Tři krajiny na věčnosti	64
Naše očekávání se splní	65
Pamatujte na vězně	65
Je očištec	66
Kdo přijde do očiště	66
Jak pomohu	67
Kraj věčné radosti - nebe	68
Co nás bude blažit	68
Nebeské je dvorstvo krásné, blaze tomu, kdo tam dojde	68
Jsi pozván	69
Svatí patronové	69
Krajina zoufalství - peklo	69
Co trápí zavržené v pekle	69
18. Úcta ke všemu co svatého	70
V dějinách zjevení starozákonního	70
Přísaha	71
Slib	72
Místa Bohu zasvěcená	72
TY A TVÉ TĚLO	75
19. Zdravím těla k síle ducha	75
Jsi majetkem Božím	75

Naše strava	75
Náš oděv	76
Osvěžení	77
Četba knih	78
Divadlo	78
Tanec	78
Alkohol	78
Posvěcení osvěžení	79
20. Tvůj den sváteční	79
Den sváteční, den služby Bohu	79
Bůh v zákoníku Mojžíšově	80
Kterak světil den sváteční Pán Ježíš?	80
Den duše	81
Den tvé oběti	81
21. Všední den hodného křesťana	82
Začínej s Pánem Bohem	82
Pracuj s Pánem Bohem	83
Trp a snášej s Pánem Bohem	83
Konči den s Pánem Bohem	84
Zpytuj každodenně	85
Mé povinnosti k Bohu	85
Mé povinnosti k sobě	85
Mé povinnosti k bližnímu	86
22. Člověk k práci stvořen jest	86
Příkaz rozumu	86
Příkaz Boží	87
Práce šlechtí člověka	87
Kterou práci si zvolit	87
Dobře se na povolání připrav	88
Pracuj mistrovsky	89
Práci posvěť	89
Práci posvěť mší svatou	90
TY A TVÁ RODINA	91
23. Ty a ona	91
Jak smýšlet o dívce	91
Jak jednat s ženami	92
Známost	92
24. Šťastná rodina	93
Lze rodinu něčím nahraditi?	93

Manželé	94
Národ	94
Církev	94
Kterak přispějí ke štěstí rodiny	95
Co je bohoslužbou v rodině	95
Co rodinu upevňuje	95
Společná zábava	96
Katolický rodinný tisk	96
Oběť pro rodinu	96
Památné dni v rodině	96
25. Velké tajemství	97
Ustanoven Bohem již v ráji	97
Po hříchu prvotném	98
V křesťanství	98
Cokoliv činíš, čiň opatrně. Podmínky tvého budoucího štěstí	99
Duševní soulad	99
Zdraví	100
Hospodářské podmínky	101
Snoubenka	101
Poslední přípravy k manželskému sňatku	102
26. Ty a církevní sňatek	103
Svatební obřady	104
Občanský sňatek	104
27. Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj	105
Rozhovor z knihy Paul Bourgeta: Rozvod	105
Příkaz Kristův	110
Zdůraznění sv. Pavla	110
28. Smíšené manželství	110
Jak uzavírají manželství na východě	110
Smíšené manželství a Církev	111
Manželství neplatné	111
29. Mladý muž a rodina	112
Co by mohlo být příčinou roztržky ve vašem rodin. životě?	112
TY A TVŮJ BLIŽNÍ	115
30. Můj bližní a já	115
Rány duše	115
Katolická akce	117
Spolupráce všech	118
Jak můžete pracovat vy?	118

31. Křesťanská charita	119
Nezbytnost charity	121
Blíženská láska přikázána	121
Způsob křesťanské charity	122
Kterak charitativní činnost vyvíjeti	123
Příležitosti	123
32. Katolík ve státě	124
Vznik státu	124
Co nám stát dává	125
Povinnosti ke státu	125
Povinnost spolupráce	126
Povinnost platit daně	126
Láska k vlasti	126
Církev a stát	126
TY A TVÁ CÍRKEV	128
33. Kristus žije v Církvi	128
Církev - dílo Boží	128
Církev, dílo Kristovo	128
Kristus žije ve svátostech	130
O pomoci Kristově mluví rozšíření Církve a její dějiny	131
A brány pekelné ji nepřemohou	131
Svěř svou spásu Církvi	132
34. Církev - apoštolská	132
Na základech apoštolů	133
Apoštolské učení	134
Mariánská úcta	135
Bohoslužebný řád	135
Úcta svatých	135
Prvenství římského biskupa	136
Neomylnost	136
Unionismus	137
35. Správa Církve	137
Ty a římský papež	138
Ty a diecéšní biskup	139
Ty a tvůj kněz	140
36. Hleď, ať svaté víry nepozbudeš!	141
Mučednictví v prvotní Církvi	141
Stín	143
Pozor na nebezpečí!	144

37. Miloval Církev!	145
Láska Kristova k Církvi .	145
Požehnání Církve	146
Církev - prostřednice věčnosti	147
Církev zasluhuje tvé lásky	147
 TY A CÍRKEVNÍ ROK	 150
38. Kterak prožiji advent bohumile .	150
Jan Křtitel - vzor adventní obnovy	151
Jak žil sv. Jan Křtitel	151
Čemu se mohu naučit z povahy sv. Jana	152
Co nám říká jeho smrt	153
Více dobroty (k sv. Mikuláši)	153
39. „Vítej dobo radostná“	155
Štědrý den, jeho bohoslužebný řád, zvyky	155
Boží hod vánoční	156
Svátky povánoční	157
Nový rok	158
Co připomíná mladé duši svátek Zjevení Páně?	158
40. Kterak miním prožít dobu svatopostní	159
Myšlenky k popelci	160
„Všechno zmohu v Tom, který mne posiluje“	160
Boj o dobro	161
41. S trpícím Kristem ve svatém týdnu .	163
Květná neděle	163
Pondělí a úterý	164
Středa, čtvrtek	165
Velký pátek	166
Bílá sobota	167
42. Matka Boží - tvůj ideál	168
Neposkvrněná	168
Sluncem oděná	168
Měsíc pod nohama	169
Dvanáct hvězd kol Tvojí hlavy	169
Panna a rodička	169
Život popsany v tajemství růžence radostného a slavného	169
Co přináší úcta k Panně Marii mladému člověku	171
Co dala úcta mariánská ženě	171
Mariánská družina	171

DR. VOJTĚCH MARTINŮ, DO ŽIVOTA

**VYDAL VELEHRAD, NAKLADATELSTVÍ DOBRÉ KNIHY V OLO-
MOUCI. VYTISKLY LIDOVÉ ZÁVODY TISKAŘSKÉ A NAKLA-
DATELSKÉ, SPOLEČNOST S RUČ. OBM. V OLOMOUCI. L. P. 1941**

Doporučujeme

Dr. Fr. Tomášek: Eucharistická metoda náboženského vyučování. Brož. 23 K.

Dr. Fr. Tomášek: Život dítěte v milosti posvěcující. (Pracovní příručka pro dnešní pastorační dětí.) Brož. 10 K.

P. Konrád M. Kubeš T. J.: Sbírka homiletických příkladů I. Brož. 40 K.

P. Boh. Spáčil T. J.: Psallite regi nostro. (Rozjímání na žalmy pro kněze.) Díl I. Brož. 50 K.

Dr. M. Laros: Zde jest Evangelium pro dnešek I. – IV. Brož. 100 K.

Dr. Josef Hlouch: Konverse a konvertité. Brož. 20 K.

Dr. Alois Musil: Křesťanské církve dnešního Orientu. Brož. 20 K.

Dr. S. M. Brait O. P.: Život. Brož. 25 K.

Dr. Fr. Cinek: Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku. Díl I. – IV. Váz. 200 K.

U knihkupců.

VELEHRAD,
nakladatelství dobré knihy
v Olomouci.

DR. VOJTĚCH MARTINŮ

DO ŽIVOTA

Vztah člověka k Bohu, k rodině, bližnímu, Církvi – těmito slovy lze opsat předmět této bohaté knížky, jež není určena k tomu, aby podávala teorii, nýbrž aby byla praktickou připomínkou věcí které by měl každý křesťan mítí neustále na mysli. Vycházeje od otázky po smyslu života, promlouvá autor přehledným a jasným způsobem o cestě k Bohu, o Zjevení, o Stvoření, o utrpení, o milosti posvěcující, o svátostech, o Církvi a o mnoha jiných podrobnějších tématech, neztrácí nikdy se zřetele praktický a výchovný cíl svých výkladů, určených především mladým lidem před vstupem do života.

Stran 184. Cena brož. 30 K.

U knihkupců.

VELEHRAD,
nakladatelství dobré knihy
v Olomouci.